

hund 1981

JAKT och JÄGARE

Initiering och Utövandemönster

En kartläggning av jakten och jägarna i Skåne

ROY PERSSON

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/IA41553210_0015

JAKT och JÄGARE
Initiering och Utövandemönster
En kartläggning av jakten och jägarna i Skåne

ROY PERSSON

Publiceringen av denna rapport har möjliggjorts med stöd från Statens Naturvårdsverk, Svenska Jägareförbundet och Skånska Jägarsällskapet.

The Publication of this report has been supported by the National Swedish Environment Protection Board, the Swedish Sportsmen's Association and the regional Sportsmen's Association in Scania.

Den engelska sammanfattningen har översatts av Carole S Gillis.

The English summary was translated by Carole S Gillis.

Omslagsfoto

Photo: Arne Schmitz/N

©Roy Persson

Printed in Sweden by
INFO Tryck AB Malmö 1981

När dagen tillmätts lika många timmar som natten
eller då den rysliga Nepaestjärnan stiger upp ur vattnet
har hösten, bekransad av rodnande äpplen, lägrat sig
över bergen, inväntande den regndigra sunnanvinden.
Då är varje dag, hur lång den än är, skapad för jägaren.

Natalis Comes, Om jagten, 1077.

	sid
FÖRORD	1
INLEDNING	3
1. INTRODUKTION	6
1.1 Jakt som fritidsaktivitet	9
1.1.1 Jakten i samhället	9
1.1.2 Fritidsjakten i dagens samhälle.	13
1.2 Målsättning för analysen och insamlade data	16
1.2.1 Målsättning	16
1.2.2 Variabelbeskrivning	17
1.3 Studier kring fritidsanvändande	17
1.3.1 Fritid och socialgrupp	21
1.3.2 Fritid och bostadsort	23
1.3.3 Socialgrupp och bostadsort	26
1.3.4 Uppväxtmiljö och bostadsort	27
Noter	29
2. UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE	35
2.1 Planläggning	35
2.2 Formulativ undersökning	36
2.2.1 Beskrivande undersökningar	36
2.2.2 Förklarande undersökningar	36
2.2.3 Formulativa undersökningar	37
2.2.4 Sammanfattning	39
2.3 Datainsamlingen och huvudundersökningen	41
2.3.1 Frågeformulär	44
2.3.2 Kodning, stansning och programmering	45
2.4 Bortfallsanalys	45
Noter	48

	sid
3. BESKRIVNING AV POPULATIONEN	49
3.1 Kön	49
3.2 Alder	50
3.3 Civilstånd	51
3.4 Socialgruppstillhörighet, utbildning och inkomst	51
3.4.1 Socialgrupp	51
3.4.2 Utbildning	53
3.4.3 Inkomst	53
3.5 Bostadsort	55
3.6 Uppväxtmiljö	55
3.7 Boendeform	56
3.8 Social härkomst. Faderns yrke och faderns uppväxtmiljö	56
3.8.1 Faderns yrke	56
3.8.2 Faderns uppväxtmiljö	57
3.9 Sammanfattning	57
Noter	59
4. INITIERING	60
4.1 Alder för initiering	61
4.2 Initiator	62
4.3 Kön	63
4.4 Familjens struktur	65
4.4.1 Faderns jakterfarenhet	65
4.4.2 Faderns attityd till jakt under uppväxttiden	66
4.4.3 Uppväxtmiljö	66
4.4.4 Faderns uppväxtmiljö	67
4.4.5 Faderns socialgrupp under upp- växttiden	68
4.4.6 Initiator	69
4.4.7 Utbildning	69
4.5 Sammanfattning	71
Noter	74
5. UTÖVANDEMÖNSTER	75
5.1 Inriktning	78
5.1.1 Typ av jakt	78
5.1.2 Motiv	89
5.1.3 Antalet fällt vilt	95
5.1.4 Sammanfattning	101

	sid
5.2 Graden av engagemang	102
5.2.1 Intressegrad	102
5.2.2 Val av bostadsort	108
5.2.3 Vikten av jaktlycka	111
5.2.4 Sammanfattning	115
5.3 Aktivitetsmönster	117
5.3.1 Medlemskap i jaktlag	117
5.3.2 Jaktmarkstorlek	121
5.3.3 Jaktmarkstyp	126
5.3.4 Sammanfattning	131
5.4 Jaktvanor	133
5.4.1 Antal jaktdagar	133
5.4.2 Antal viltvårdsdagar	137
5.4.3 Totalutgift för jakt	142
5.4.4 Sammanfattning	145
Noter	148
6. SAMMANFATTNING	150
SUMMARY IN ENGLISH	165
LITTERATURFÖRTECKNING	170
BILAGOR	188
Bilaga 1 Tablå över tabeller och figurer . .	188
Bilaga 2 Missivbrev	192
Bilaga 3 Frågeformulär	193
Bilaga 4 Lund studies in sociology	208

FÖRORD

Ingen människa kan fungera oberoende av sin omgivning. Detta gäller även för den som skriver en avhandling. I mitt fall betyder det att en hel del personer varit involverade i tillkomsten av denna bok. Många av dem har blivit mina nära vänner. Jag vill här ge uttryck åt min tacksamhet till de personer och organisationer som möjliggjort denna avhandling.

Först vill jag tacka professor Harald Swedner, min handledare under de år jag arbetat med avhandlingen. Han har hela tiden varit ett stort stöd för mig genom att uppmuntra mig och genom att kritisera och tålmodigt och noggrant läsa slarvigt skrivna manuskript. Han har varit till ovärderlig hjälp genom att initiera kontakter och ge förslag till nya infallsvinklar. Hans stöd har känts både stimulerande och tryggt.

Forskarassistent Sten Tellenback, som under den senare fasen i arbetet också varit min handledare, vill jag tacka för hans ovärderliga och kamratliga hjälp med den statistiska delen och databearbetningen. Med ett aldrig sviktande lugn har han tagit sig an de problem som jag presenterat för honom och löst dem på ett kunnigt och insiktsfullt sätt. Han har lärt mig mycket.

Professor Erik Dahl vill jag tacka för hans fina hjälp med att utveckla de tankar, som jag framförde till honom för ganska exakt fyra år sedan. Det uppmuntrade mig att göra verklighet av det som då bara var lösa idéer.

Byrådirektör, skogl dr Tor-Björn Larsson vill jag tacka för det förtroende och intresse han visat för det pågående arbetet och för hans uppmuntran till nya tag, när det känts motsträvt. Det har givit mig styrka.

Jag är också skyldig Statens Naturvårdsverk, Svenska Jägareförbundet och Skånska Jägarsällskapet ett tack för det stöd och den hjälp jag fått från dessa organisationer och från deras personal. Utan de ekonomiska resurser, som dessa organisationer gett mig, hade arbetet inte kunnat fullföljas.

Ett alldeles speciellt tack riktar jag till alla de jägare i Skåne, som ställde upp och svarade på min enkät. Med många av dem hade jag många och långa intressanta telefonsamtal. Ert intresse och Era synpunkter var mig till stor hjälp. Utan Ert stöd hade mina studier inte kunnat genomföras.

Jag vill också tacka kamraterna i mitt jaktlag för deras intresse, och för deras nyfikna och konkreta funderingar under arbetets gång.

Jag vill också tacka Birgitta och Kjell Wesén på Stensholma Gård, som gjort det möjligt för mig att själv praktiskt utöva det som varit objektet för min studie: att jaga.

Sist men inte minst vill jag tacka min familj, som aldrig sviktat i sitt stöd. De har stött mina försök till förkovran och insiktsfullt lärt mig att vara självständig. Det har givit mig styrka att gå vidare.

Tygelsjö i maj 1981

Roy Persson

INLEDNING

Den 6 mars 1697, "vid vanligt klockslag", försvarade västerbottningen Sven B Renhorn i Uppsala sin avhandling om jakten med titeln "Dissertatio de venatione". I inledningen till avhandlingen heter det:

"Innan vi börja vår betraktelse av jakten torde det vara lämpligt att förutskicka några ord om människans herravälde över de oskäligen djuren. Ty det är icke så att alla de handlingar, som vi företaga därför att de äro nyttiga och som därför i långliga tider företagits redan för den skull kunna anses rättmätiga och hederliga. Nej såsom sådana kunna de icke erkännas annat än genom säkra eller åtminstone sannolika bevis hämtade från dess egen natur eller från annat håll. För den skull synes det oss vara mödan värt att i början av denna avhandling bevisa, att vi utan att göra något orätt äga att fånga, döda och till vår nytta disponera de förnuftslösa djuren".¹

Västerbottningen Renhorn fortsätter därefter att behandla den privata jakträtten, jaktens förträfflighet och nytta för att avsluta med utredningar om jaktens olika tillbehör och om jakten i Lappland.

Cirka femton år tidigare hade östgöten Jonas Gallerius, den 17 september 1681, "i större gustavianska hörsalen" i Uppsala försvarat en avhandling om jakten med titeln "Disputatio philosophica de venatione".² Gallerius indelar jakten i "dels dess verkliga underarter" och "dels med jakten besläktade species". Gallerius klassifikation ser ut som följer:

- 1) "lästrikä" - jakten som lägger an på att röva byte
- 2) "den amfiteatraliska jakten" - jakten på arenan
- 3) "venatio direptionis" - när olika slags vilda djur släpptes in på cirkus för att rövas av folket
- 4) "saltuosa venatio" - den berömvärda arten av jakt
- jakten i skogar, berg och dalar
- 5) "haleutika" - fisket
- 6) "orinthothärevtika" eller "ixevtikä" - jakten på sådana djur som leva i luftrymden
- 7) "kynägetika" eller "thärevtika" - den egentliga jakten - jakten med hundar, nät och andra redskap som riktar sig mot markens fyrfota djur.

Trehundra år har gått sedan detta avhandlades och mycket har sedan dess skett både inom jaktens område och vad beträffar avhandlingars uppläggning, något som naturligtvis satt sina spår både i sättet att se på jakten och i studiers uppläggning och innehåll.

Även om det gått många år sedan Gallerius och Renhorns disputationer är det den jaktform som Gallerius kallar "den egentliga jakten" (eller "kynägetika"), som vi frågade ut cirka sjuhundra skånejägare i oktober 1978 om för att få reda på deras vanor och attityder.

Syftet har varit att kartlägga vem som jagar i Skåne, hur skånejägarna jagar och varför de jagar och hur och när de började jaga. I denna studie prövas ingen speciell tes om jaktens natur, utan den är deskriptiv till sin karaktär. Att studien fått denna uppläggning sammanhänger delvis med de problem som uppstår när en väldigt stor mängd data skall struktureras på ett meningsfullt sätt. Att studien fått denna karaktär beror på att det är ont om genomarbetade teorier om jakten och att det inte heller finns särskilt mycket empirisk forskning om jakt.

I det inledande kapitlet tar jag upp några grundläggande resonemang om jaktens roll i fritidsanvändning. I kapitel två och tre beskrivs genomförandet av insamlingen av det empiriska materialet och den studerade

gruppen av jägare. I kapitel fyra analyseras orsaker till att individer börjar att jaga vid olika ålder och initiatorns roll i den jaktliga debuten. Det avslutande kapitlet beskriver utövandemönstret med utgångspunkt från en rad sociala bakgrundsvariabler och i vilken grad startålder och initiator påverkar detta mönster.

De data som insamlats härrör från en geografiskt begränsad miljö och avser enbart jägare i Skåne. Huruvida de data, som här presenteras, är generaliserbara till jägare från landet i sin helhet, är svårt att uttala sig om. Svårigheterna gäller kanske främst vissa utövandevariabler, som exempelvis viltsammansättning, markstorlek och arealstruktur.

En nu pågående studie av likartad typ på nationell nivå kommer förhoppningsvis att ge möjlighet att jämföra denna studies skånerelaterade data med data för Sverige i sin helhet.

Även om herrarn Renhorn och Gallerius och mitt sätt att behandla ett fenomen skiljer sig åt är det min, liksom Renhorns, förhoppning att:

"det beröm, jag söker, är Ditt överseende och jag skall hava skördat nog av beröm, om jag icke blivit försmådd av Dig, min läsare. Du torde desto mera visa överseende med dessa rader, ärade läsare, ifall de icke hava givit, vad Du väntat".

1 INTRODUKTION

Det råder knappast någon tvekan om att vi i U-länderna haft en befolkningsexplosion under 70-talet. Men sjuttio-talet har också karakteriserats som "miljö-deceniet". Det råder inte någon tvekan om att vi i industriländerna har upplevt en rekreationsexplosion.

"A feature of development in Europe and America and Australasia since the end of the war in 1945 has been the great increase of participation in conquest sports, such as camping, sailing, skiing".³

"Conquest sports" är i stor utsträckning detsamma som utomhusaktiviteter - utomhusrekreation.

Som forskningsområde har utomhusrekreation i stor utsträckning ignorerats av svenska forskare, speciellt då samhällsvetenskapliga forskare. I Sverige har denna forskning - till skillnad från Amerika - ännu inte vunnit fotfäste eller erkännande. Detta avspeglar sig i förutsättningarna för detta arbete. Främst sker det genom att den refererade litteraturen till stor del är amerikansk men också genom att viss litteratur kanske kan framstå som åldersstigen. Detta betyder dock inte att den är irrelevant för svensk forskning. En mängd erfarenheter inom amerikansk rekreationsforskning och intressanta metoder och teorier kan tjäna som utgångspunkter för den svenska utomhusrekreationsforskningen.

Inom amerikansk forskning framfördes i slutet av 40-talet tankar om att ekonomisk teori borde användas för att förutse bruket av utvecklingsområden och för att uppskatta värdet på rekreationsområden.⁴ Trice och Wood applicerade dessa teorier på empiriska data.⁵

Detta var ett av de första försöken till att tillhandahålla välgrundade teorier och metoder för rekreativa beslut.⁶

Marion Clawsons insatser inom jaktforskningen betydde mycket för att göra den till respekterat forskningsområde i Amerika. I en artikel 1959 presenterade Clawson sin modell för rekreationsprocessen.⁷ Clawson beskriver rekreationsprocessen i fem faser:

- 1 *Anticipation of experience*
- 2 *Travel to the site*
- 3 *On-site experience*
- 4 *Travel home*
- 5 *Recollection*

Den totala kvaliteten på rekreationsupplevelsen uppnås genom att beakta samtliga dessa fem komponenter i ett tidsperspektiv.

Den ekonomiska synen på utomhusrekreationen följer i huvudsak två linjer. Den ena är den traditionella behovsteori-forskningen, den andra är den växande konsumentforskningen. Behovsteoretisk orienterad forskning belyser jaktvanorna på ett mera grundläggande men tämligen abstrakt sätt. Den konsumentorienterade forskningen kan ge en mera realistisk och mera detaljerad bild av rekreationsprocessen.

Medan behovs-teorimodeller försöker att förklara och förutse människors rekreationsbeteende försöker konsumentforskningen att beskriva rekreationsbeteendet. Den studie som redovisas här har den senare inriktningen. Inom det senaste decenniet har det vuxit fram en ömsesidig respekt mellan företrädare för dessa båda synsätt. Det har också förekommit en del stimulerande försök till att kombinera dessa båda synsätt.⁸

Forskningen om utomhusrekreation har också varit splittad. De mera ambitiösa rekreationsbehovsmodellerna baserade på en rad antaganden om människors behov har kommit att stå i en viss motsats till teoretiskt oprecisa konsumentstudier (ibland kallade användarstudier).

Studier av "rekreationisten" som konsument har i huvudsak varit av två slag. Den ena typen av konsumentstudier har studerat rekreationsaspekten i ett bredare "turist-perspektiv", antingen på nationell, regional eller lokal nivå.

Den andra typen av konsumentstudier har handlat om en speciell rekreationsaktivitet, med en detaljerad examination av utövandemönster, attityder och preferenser. Denna studie är av det senare slaget.

Den första typen av studier kom till som ett resultat av ett växande behov av kunskap inom turistindustrin. De inledande studierna fokuserades i hög grad kring socio-ekonomiska karakteristika, bostadsort och kostnader. Under senare år har dock dessa marknadsstudier ofta gått djupare och tagit upp studier av underliggande faktorer.⁹

De tidiga marknadsstudierna är rent deskriptiva studier. De examinerar endast konsumenten, t ex vem som använder ett rekreationsområde, hur länge man uppehåller sig i området, reskostnader, reslängd etc. Mera analytiska konsumentstudier försöker att bestämma de motiv, faciliteter och preferenser, som påverkar konsumtionen.

Utomhusrekreation är ett av flera sätt för fritidsanvändande. Denna studie är inriktad på en form av utomhusrekreation: jakt.

Syftet har varit (a) att studera sambanden för jaktutövande, initiering och deltagande, (b) att studera mera specifika aspekter av jakten, som t ex vilka arter som jagas och i vilken utsträckning, hur mycket tid som används för jakt, antalet fällt vilt, etc.

Redovisningen av det empiriska materialet, som avsiktligt ägnas stort utrymme i denna skrift, föregås av en diskussion om teorier och forskning inom området. Denna diskussion börjar med ett avsnitt som behandlar studier av fritidsaktiviteter i allmänhet.

1.1 Jakt som fritidsaktivitet

1.1.1 Jakten i samhället

Jakten har haft olika funktioner i samhället. Jaktens funktioner har förändrats i takt med samhällsutvecklingen.

Fram till för omkring 10 000 år sedan var jakten den livsuppehållande aktiviteten för alla människor på jorden. Forskare som sysslat med denna fråga har kommit fram till, att för tiotusen år sedan och fram till Jesu födelse utgjorde den livsuppehållande jakten femton procent av all mänsklig aktivitet. Från Jesu födelse och fram till omkring år 1500 hade den livsuppehållande jakten krympt till cirka en procent av all mänsklig aktivitet. Idag, cirka femtonhundra år senare, utgör den livsuppehållande jakten inte mer än 0.001 procent av människans totala ekonomiska aktivitet.¹⁰ Utvecklingen kan beskrivas med hjälp av tre faser. Fas I varar från människans begynnelse till omkring 10 000 f Kr, fas II från 10 000 f Kr fram till Jesu födelse och fas III från Jesu födelse fram till våra dagar. Ser vi de olika jaktformernas relativa fördelning inom varje fas uttryckt i procent får vi följande utveckling:

Under fas I	100 % behovsjakt
Under fas II	15 % behovsjakt, 35 % skyddsjakt, 50 % rekreationsjakt
Under fas III	0 % behovsjakt, 5 % skyddsjakt, 5 % profitjakt och 90 % rekreationsjakt.

Det kan också uttryckas så, att under de två miljoner år som människoliknande varelser levat på jorden, har dessa under 99 procent av denna tid levt som jägare. De 150 miljarder människor, som hittills levt på jorden, har till över sextio procent levt som jägare. Cirka 35 procent har levt som jordbrukare. De resterande få procenten har levt i det industrialiserade samhället.

Jakt är med andra ord den aktivitet som människan äg-

nat mest tid åt så länge hon funnits på jorden. I det tidiga jägarsamhället var jaktens funktion att upprätthålla existensen. Jägarfolken jagade för att överleva. Jakten var människans första arbete. Jakten utgjorde ursprungligen inget utrotningshot mot den vilda faunan. Människorna tillämpade jaktmetoder, som inte alltid gav resultat men som kunde vara nog så plågsamma för djuren. Våra förfäder var tvungna att bokstavligt talat springa omkull villebrådet eller att på ett finurligt, ofta chansartat sätt överfalla villebrådet från bakhåll. De stack med käppar, spetsiga horn eller ben och de kastade stenar.

I det tidiga jägarsamhället var socialisationsprocessen helt knuten till jakten. Hela det sociala mönstret, integrationen, var uppbyggd kring jakten. Den enda möjligheten för jägarfolket att överleva var att jaga. Det är denna form av jakt som vi kallar behovsjakt. Behovsjakten gav livsförnödenheter och den stod i överensstämmelse med den ekologiska balansen. Behovsjakten var den helt dominerande jaktformen under jägarfasen i mänsklighetens historia (den som tidigare benämndes fas I).

När människan domesticerat växter och djur, kom behovsjakten att få en allt mindre betydelse. Människan kunde nu existera på odlade grödor och uppfödd tamboskap. Det fanns fortfarande samhällen vars existens var baserad på jakten.

Sedan människan skaffat sig permanenta boplatser med uppodlad mark och tamboskap, blev hon tvungen att skydda boskap och grödor mot det vilda. Det vilda kom att utgöra ett hot mot människans existens. Det var denna konfliktsituation som ledde till att människan började att bedriva skyddsjakt.

Samtidigt med denna nya jaktform, skyddsjakten, uppträdde en annan jaktform, rekreationsjakten. Relativt sett, i förhållande till behovsjakten och skyddsjakten, utgjorde rekreationsjakten en mindre del av den totala jaktverksamheten. Den fanns där och hade kommit för att

stanna. Under denna period i mänsklighetens historia, som i inledningen benämndes fas II, existerade behovsjakt, skyddsjakt och rekreationsjakt sida vid sida. Det är under denna andra fas som förskjutningen från behovsjakt via skyddsjakt mot rekreationsjakt börjar. Behovsjakten kom att utgöra en allt mindre del av den totala jaktliga verksamheten. Förskjutningen gick via skyddsjakt mot en allt mer ökande rekreativ jakt.

Även om jakten nu hade olika syften och "jakttrycket" hade ökat skedde inga förödande ingrepp i den ekologiska balansen. Bortsett från några få undantag och bland annat då maorierna på Nya Zeeland. Maorierna var inget jägarfolk, de var jordbrukare utan boskap. De uppnådde en sådan numerär att det ledde till en akut proteinbrist. Denna brist som var så stor att de ständigt var på jakt efter köttföda, inklusive varandra.¹¹ Jakten gav nu inte enbart föda, livsförnödenheter och skydd, den gav också rekreation. Jakten fick en ny dimension.

Under fas III har en drastisk förändring av jakten ägt rum. Behovsjakten har nästan helt försvunnit. Skyddsjakten har fått en minskad omfattning, även om den var av viss betydelse under de första seklerna. Rekreationsjakten har fått en allt starkare utbredning.

I stället för behovsjakt och skyddsjakt gjorde en ny jaktform entré: profitjakten. Profitjaktens syfte är att "tjäna pengar" på att döda eller fånga djur. En omfattande handel med levande och döda djur växte fram och förekommer fortfarande.

Det är denna sammansättning av "jakttryck" - och framför allt människans exploatering av marken - som inverkat mest negativt på vårt ekologiska system. När det under fas III vid sidan av en starkt utbredd skyddsjakt och en omfattande rekreativ jakt växte fram en hänsynslös profitjakt, klarade inte det ekologiska systemet att i samma takt återställa balansen. Vi tog av "jaktkapitalet" med det resultatet att en del av kapitalet tog slut. Många viltarter försvann för alltid

under denna fas. Som ovan nämnts var det inte enbart jägaren, per se, som var orsak till detta. Den huvudsakliga orsaken var snarare människans exploateringsiver. Om inte människan förött det vildas livsbetingelser, genom att skövla biotoper som var viktiga för det vilda, hade med all sannolikhet den vilda faunan tålt det jaktliga trycket. Det var under denna fas som människan förödde det som tidigare hade utgjort hennes livsbetingelse, en förödelse som aldrig kan repareras.

Framme vid våra dagar har den jaktliga aktiviteten så gott som helt kommit att domineras av rekreationsjakten. Profitjakten förekommer visserligen fortfarande men i relativt liten omfattning men till stor skada.

Vad finns det då för skäl till att människan jagar i dagens samhälle? Skälet till att människan utövade behovsjakt var livsexistensen och överlevnaden. Människan jagade för att skaffa föda. Skälet till skyddsjakten var att skydda liv och egendom mot det vilda. Skälet till profitjakten var, och är, ekonomisk vinning. Skälet till rekreationsjakten var behovet av omväxling och förströelse och så småningom också för att skapa och upprätthålla en ekologisk balans.

Figur 1. SAMHÄLLSFORMER - JAKTFORMER

	Jakt för livs- medelsproduk- ter		Jakt som skydd för liv och egen- dom	Jakt för ekolo- gisk balans	Jakt som re- krea- tion	Jakt för profit
	för att över- leva	som komp- lement				
Jägar- samhälle	X	—	(X)	(X)	—	—
Agrikultu- rellt sam- hälle	—	X	X	(X)	(X)	—
Manufaktur och indus- trisamhälle	—	X	X	(X)	X	X
Modernt in- dustri- samhälle	—	(X)	—	X	X	X

X = huvudfunktion, (X) = bifunktion

1.1.2 Fritidsjakten i dagens samhälle

Jakt och samlande var de ursprungliga formerna för arbete. Även när det mänskliga systemet för livsuppehälle utvecklades till agrikultur förblev jakten ett viktigt komplement för födoproduktion. På vissa platser på jorden förhåller det sig fortfarande på det viset. I Sverige är jakt främst en fritidsaktivitet. Endast en procent av skånejägarna uppger anskaffandet av föda som ett viktigt motiv för att jaga. I denna studie används följande definition av jakt:

"Jakt är sökandet efter och spårandet av vilt med målet att nedlägga det i rekreativt syfte. Jakt i kommersiellt syfte beaktas ej".

Medan motiven för att jaga varierar bland skånejägarna anser en del icke-jägare jakt vara något omoraliskt och destruktivt, oavsett motiven och metoderna. Albert Schweitzer säger att:

"A man is really ethical only when he obeys the con-

straints laid on him to help all life which he is able to succour, and when he goes out of his way to avoid injuring anything living".¹²

Krutch använder en rättfram sarkasm för att fördöma jägaren:

"When man wantonly destroys one of the works of man, we call him a Vandal. When he wantonly destroys one of the works of God, we call him a sportsman".¹³

Jakten har naturligtvis också många försvarare. Fler-talet av de cirka 1.5 miljoner svenskar, som jagar el-ler fiskar, i Sverige ser ingen orsak att rättfärdiga sitt utövande av en aktivitet som syftar till att ge dem rekreation. Fisk och vilt är "allmänna resurser". Våra fäder utnyttjade dessa resurser för att skaffa sig föda. Även om det rekreativa inslaget idag är det dominerande syftet för jakt vidhåller jägaren sin tra-ditionella rätt att utnyttja dessa resurser.

Ett dominerande tema i försvaret av jakten är före-ställningen om det ekologiska systemet. En given natur-lig biotop kan endast försörja en begränsad population av en bestämd art. Förhållandet till andra arter inver-kar på biotopens "bärande" kapacitet. Därför måste en balans mellan delarna i det ekologiska systemet upp-rätthållas. Genom en insiktsfull vård av resursen och en reglering av jakttrycket kan balans uppnås och re-kreativa värden komma jakten tillgodo. Avstår vi från att skörda naturens överskott kommer naturen själv att upprätthålla balansen genom en process av sjukdomar, predation och svält, vilket knappast är mera humant.

Erfarenheter och upplevelser av jakt innebär ett med-vetande om individens levnad och livsöde och stärker individens samband med sin levnad och sitt livsöde.¹⁴

Ett extremt försvar för jakten har framförts av Leo-nard, när han går så långt som till att säga, att jak-ten:

"sublimates gross animal impulses which might other-

*wise lead fond husbands and fathers to beat their
wives and harass their children".¹⁵*

Även om jaktforskarna inte så ofta deltar i denna typ av debatt så kommer den etiska debatten om jakt säkert att fortsätta så länge som det finns någon som jagar.

Kommer det framöver att finnas individer som ägnar sig åt jakt? Det föreligger en stor enighet i att antalet jägare inte kommer att öka i samma takt som befolkningstillväxten, men det är ändå högst troligt att det kommer att finnas jägare långt in i framtiden och att antalet "jakttillfällen" kan komma att öka.

I ORRRC's rapport om "Prospective Demand for Outdoor Recreation"¹⁷ säger man att antalet jakttillfällen från år 1950 till år 2000 kommer att öka med 81 procent - eller något mindre än den förväntade befolkningstillväxten i Amerika.

De som jagar är i regel mycket starkt engagerade i sitt utövande. ORRRC's rapport visar att 14 procent av den amerikanska befolkningen valde jakt som första aktivitet bland alla slag av utomhusaktiviteter.¹⁸ Författarna till ORRRC's rapport nr 20 (Factors Affecting Demand Among American Adults) säger att:

"Hunting seems to be a clear example of an activity which, though appealing to fewer people than some of the other listed, is apparently very important to many of those who engage in it".¹⁹

Detta stämmer bra med att tjugo procent av skånejägarna uppger att jakten har så stor betydelse för dem att det påverkat valet av bostadsort.

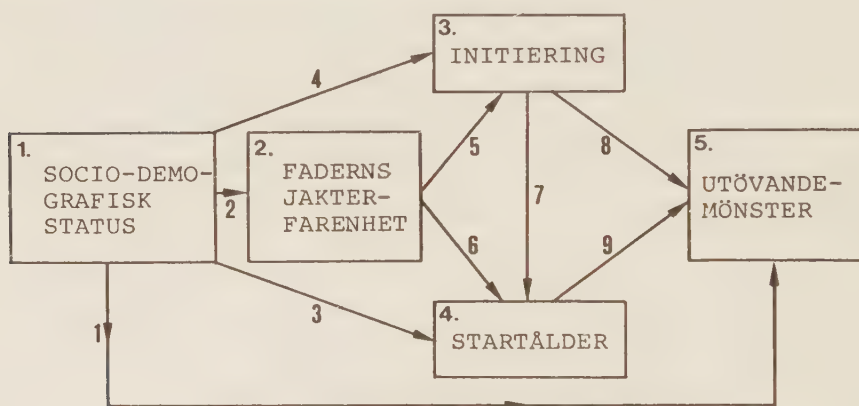
Jakt är en typisk "life-time" aktivitet. Majoriteten av dem som börjat att jaga jagar som regel till åldern inte längre tillåter denna aktivitet. Av jägarna i Skåne har 35 procent jagat i 30 år eller mera. Detta att få slutar att jaga samt att utbudet av jakttillfällen i Skåne tenderar att minska, snarare än att öka, gör att tillflödet till jägargruppen är obetydlig. Trettiotre procent av jägarna i Skåne är över 50 år, medan endast tolv procent är under tjugonio år.

1.2 Målsättning för analysen och insamlade data

1.2.1 Målsättning

Denna studie är inriktad på att belysa vem som ägnar sig åt jakt och samspelet mellan deltagande, boendesituation (den rurala-urbana aspekten) och socialgruppstillhörighet. Den skall också belysa samspelet mellan sådana bakgrundsvariabler som ålder, socialgruppstillhörighet, bostadsort, uppväxtmiljö, utbildning och aktivitetsmönster och i vilken utsträckning faders attityd till jakt under uppväxttiden och faderns jakterfarenhet inverkar på initiering till jakt och utövande-mönster. Sambandet mellan dessa variabler kan åskådliggöras genom nedanstående grafiska modell.

Figur 2. Undersökningens begreppsmodell

Pilarna mellan de olika boxarna representerar de kausala samband som kan förväntas mellan variablerna i dessa boxar. Begreppsmodellen har också varit utgångspunkt för analysen av det empiriska materialet. Den övergripande målsättningen för studien har varit att beskriva och analysera dessa variabler och samvariationen dem emellan för att därigenom öka vår förståelse för utövarna och jakten som en social-rekreativ aktivitet i samhället.

1.2.2 Variabelbeskrivning

Sociodemografisk status i den första boxen omfattar variablerna ålder, socialgruppstillhörighet, bostadsort, uppväxtmiljö och utbildning. Faderns jakterfarenhet i den andra boxen omfattar variablerna faderns attityd till jakt under uppväxttiden och faderns jaktutövande.

Utövandemönstret i boxen längst till höger (5) omfattar variablerna typ av jakt, motiv för att jaga, antalet fällt vilt, intresse för jakt, jaktens betydelse för val av bostadsort, vikten av jaktframgång ("jaktlycka"), medlemskap i jaktlag, jaktmarksstorlek, jaktmarkstyp, antal jaktdagar, antal viltvårdsdagar och totalutgiften för jakt.

Den procentuella svarsfördelningen för dessa variabler liksom för variablerna i de övriga boxarna finns redovisade i bilaga 3.

1.3 Studier kring fritidsanvändande

Varför studera just jakt? Varför studera utomhusrekreation? Varför studera fritidsaktiviteter överhuvudtaget?²⁰ De flesta forskare har inte ansett det behövt att inbegripa denna aspekt i forskningen kring det mänskliga sociala beteendet. Det tycks som om den samhällsvetenskapliga forskningen stannat vid att försöka dokumentera de beteendevariabler som är viktiga för dem som accepterar den protestantiska etiken. Herbert Stewart helgonförklara arbete som en oföränderlig process och förmån:

"To begin with, the legitimacy of the leisured and -luxurious life can never be admitted in any sense which would conceal the external principle that some form of useful, strenuous, even exhausting work is the duty and privilege of every man and woman in good physical and mental health".²¹

Sådana arbetsrelaterade beteenden som karriärambitio-

ner, arbetsskicklighet, interaktion i grupparbete, kommunikationsmönster i organisationer och arbetsbenägenhet dokumenteras ofta. Fritidssociologen Brightbill har tidigare sagt, att "work is man's first necessity".²²

Arbete var en förutsättning för mänskligt liv i det förgångna, men behöver det och kommer det att bli så också i framtiden? Med all säkerhet måste det finnas någon form av produktion. Men i en tidsålder av automatisering och cybernetik, så producerar inte alla samhällsmedborgare i ordets kalvinistiska betydelse. Joffre Dumazdier har fastslagit att:

"Culture as it is lived now depends increasingly upon the ideas and practices of leisure".²³

Det vore olyckligt om vi fortsatte att analysera all tidsanvändning i termer av den protestantiska arbets-etiken. Det är olyckligt därför att det ignorerar den allt kortare arbetsveckan, betald semester och helgedighet. Inte alla fritidssociologer instämmer i att fritiden har ökat. Sebastian de Grazia säger:

"the great and touted gains in free time since the 1850's, then are largely a myth".²⁴

Det är olyckligt bland annat därför att samhället måste tillhandahålla normer som kan vägleda handlandet hos sina medlemmar. Om existensen av fritid inte erkännes av samhället och om fritidsanvändande inte inkluderas i resonemang om socialisationsprocessen, så blir fritidsaktiviteterna kaotiska och splittrade både på den individuella psykologiska nivån och på den sociala samhälleliga nivån.

1956 säger Alfred Clarke att:

"Lundbergs observation made twenty years ago that social scientists have paid little attention to the problems of leisure, holds true today with a few excep-

tions, even though living habits have been altered by the further reduction of the workweek".²⁵

Enligt Mayersohn var situationen inte annorledes 1969:

"The study of leisure has not yet found a firm foothold among American sociologists".²⁶

Det är först på sjuttiotalet som fritidsforskningen vunnit erkännande och börjat få ett fastare fotfäste.²⁷

Varför har då fritidsforskningen först nu på senare år börjat att tas på allvar? Bennet Berger förklarar det med att:

"the concept of leisure has only rarely been directly confronted".²⁸

Begreppsbildningen på detta område har ställt forskningen inför stora svårigheter, därför att den kräver abstraktioner från ett vitt fält av händelser eller beteenden. Fritidsaktiviteter inkluderar ett stort och skiftande fält av beteenden. Även om fritid kan karakteriseras som en form för tidsanvändning²⁹ måste det också studeras som ett slag av aktivitet eller betende.

En riktning inom sociologin som borde vara särskilt intresserad i fritidsanvändning är funktionalismen. Har den funktionalistiska samhällssynen något värde måste fritiden vara funktionellt likvärdig den funktion som förr utövades i arbetet.

"While pre-industrial societies shaped individuals at their work, impersonal work in a machine age has lost this function, which is now confined to leisure-time pursuits. These had never before served such ends. For the majority, leisure instead of work has become the road to civilization". (Karl Mannheim)³⁰

Förändringar i arbetsmönstret har inneburit att fritiden fått sörja för familjesolidariteten. Familjen som institution i samhället är inte längre den basala pro-

duktionsenheten. Familjen som enhet sköter inte längre ett torp därför att fadern varje morgon måste gå för att avtjäna dagsverke. Följaktligen agerar familjen som enhet enbart under fritiden. Fritiden:

"becomes a cause, a clue, and an index of sources of respect, love, interdependence, and knowledge about the other. Thus leisure activity in the family functions in part as the agent for developing a common outlook and attitude". (Max Kaplan)³¹

Fritiden möjliggör upprätthållande av familjeinstitutionen, men den ger också möjligheter för människor att tillgodose en rad primära sociala behov.

I ett samhälle, som präglas av en ökande övermakt av ställföreträdande och formella rollrelationer, möjliggör fritiden skapandet av primära relationer och bindningar individer emellan. Korplaget i fotboll, jaktlaget, fjällvandrargruppen och bergsbestigargänget ger alla exempel på hur behovet av primära relationer och kontakter kan tillfredsställas genom fritidsaktiviteter.

Utöver fritidens generella samhälleliga funktioner kan fritiden också betraktas som en nödvändig förutsättning för det demokratiska masssamhället. De speciella intresseorganisationer, som individen aktiverar sig i under sin fritid, skapar mekanismer för det moderna samhällets styrning eller ledning. Varje organisation påverkar genom att främja sina egna intressen styrandet av samhället, samtidigt som den kontrollerar andra organisationer. Ett masssamhälle kan inte styras med demokratiska medel utan att samhället förser dess medborgare med fritid.

Fritiden möjliggör också kulturell utveckling. För det första frigör det nyskaparna, så att idéer och planer och drömmar kan realiseras. För det andra prövas och introduceras förändringar inom fritidssfären. Sociala innovationer börjar i många fall inom institutioner för konst, musik, teater och sport och blir efterhand ac-

cepterade inom andra delar av samhället. De förändringar som skett när det gäller rasdiskriminering är ett exempel på förändringar som i modern tid följt detta mönster. Detta är dock inget nytt fenomen. Kulturutveckling och fritidsanvändning har alltid varit starkt kopplade till varandra.³² För att kultur skall kunna utvecklas och göra framsteg måste fritid användas konstruktivt.

De funktioner hos fritiden, som diskuterats i detta avsnitt, har varit dess funktion som upprätthållare av familjeinstitutionen och det demokratiska masssamhället, som källa till personlig och samhällelig integration och "möjliggörare" av kulturell förändring och kulturell utveckling.

Innan vi redovisar vissa empiriska data skall vi se närmare på fritidens funktion för olika samhällsklasser, på bostadsortens betydelse för fritidsanvändande och på vilka samband som finns mellan socialgrupp och bostadsort.

1.3.1 Fritid och socialgrupp

Thorstein Veblens "The Theory of the Leisure Class"³³ är den klassiska studien av relationen mellan klass och fritid. Som bidrag till den teknologiska utvecklingsläran betraktar Veblen fritid snarare som ett hinder för kulturell utveckling än som ett medel för främjande av kulturell utveckling. Veblen hävdar att fritid har ett slutligt steriliserande inflytande på samhället, (1) därför att överklassen är skild från den teknologiska omgivningen, miljön, och på grund härav bara långsamt anpassar sig till den teknologiska utvecklingen, och (2) därför att arbetarklassen söker att efterlikna och anamma värderingar och beteenden från överklassen.³⁴

Enligt Veblen är det karakteristiska elementet i denna process, som arbetarklassen strävar efter att efterlikna, "conspicuous leisure" och "conspicuous consumption". Veblen använder dessa båda begrepp för att beskriva ett medvetet och iögonfallande bruk av varor och vanor. Veblen menar att dessa vanor och varor har ett inneboende värde, och identifieras liksom användarna med överklassen. Veblen säger, att denna slags konsumtion ger uttryck för en önskan hos individen att demonstrera rikedom och hög social position och att detta skulle vara typiskt för den arbetsfria klassen.

En efterföljande studie av relationen mellan fritid och klass var Lynd och Lynd's studie 1929³⁵ och 1937³⁶ i Middletown. Lynd dikotomiserade populationen på samma sätt Veblen gjorde. Det centrala temat hos Lynd och Lynd är "the functional significance of leisure to the business class och to the working class".³⁷ Arbetarklassen ser, enligt Lynd, det primära värdet hos fritid främst i dess kontrast till det grå och rutinmässiga vardagslivet. För "the business class" har fritiden en ställföreträdande funktion för arbetet och blir ofta en förlängning, eller ett utvidgande, av arbetet. Enligt Lynd och Lynd är t ex den huvudsakliga avsikten med golfutövandet att etablera och konsolidera affärsrelationer.

Lundberg et al³⁸ fann vid en analys av dagböcker från sin undersökningspopulation, att kvantiteten fritid var förvånandsvårt lika för olika grupper i samhället. De noterade även att samma fritidsaktivitet kan upplevas under drastiskt olika betingelser. Att gå på teatern kan innebära att man bevistar premiären på en sofistikerad teaterpjäs, men det kan - i USA - också innebära att man bevistar en vanlig biograffilm.³⁹

De flesta forskare, som studerat relationer mellan samhällsklass och fritidsaktiviteter, har funnit skillnader för en rad aktiviteter.

White, som studerat skolbarn, fann skillnader i deltagandet i inomhuslekar, att lyssna på radio, att se på

TV, att spela grammofon, att gå i kyrkan, att läsa, att gå på bibliotek och i utomhuslekar.⁴⁰

Reisman fann skillnader för nära nog alla studerade aktiviteter (utom hobbies). De högre socialgrupperna deltog flitigare i alla de aktiviteter som studerades, utom att se på TV och att lyssna på radio, där de lägre socialgrupperna hade ett högre deltagande.⁴¹

Meuller och Gurin pekar i sin studie på att deltagande i utomhusaktiviteter är relaterat till utbildning, inkomst och yrke. De fann också ett samband mellan dessa variabler och deltagande i icke-utomhusaktiviteter.

Meuller och Gurin förklarar inte denna skillnad med att de högre socialgrupperna har mera fritid till sitt förfogande, utan förklarar skillnaden med att de högre socialgrupperna mera effektivt utnyttjar sin fritid.⁴²

Genom att med utgångspunkt från yrke dela in i fyra statuskategorier fann Burdge att samtliga utomhusaktiviteter och samtliga individuella sportsaktiviteter koncentrerades till de två högsta statuskategorierna.⁴³

Många studier visar att en rad aktiviteter är klassbundna, t ex att ju högre socialgrupp desto högre deltagande i utomhusrekreation (Meuller och Gurin)⁴⁴,

i politiska engagemang (Clarke, Havighurst och Feigenbaum, Reissman, Wilensky)⁴⁵ och i frivilliga organisationer (Bauder, Harry et al, Wright och Hyman).⁴⁶

1.3.2 Fritid och bostadsort

De undersökningar, som handlar om relationen bostadsort - aktivitetsmönster, är i regel av senare datum än studier kring socialgrupp - fritidsaktivitetsmönster. De senare fokuseras i hög grad på utomhusrekreativmönster. Ett flertal teorier har utvecklats för att förklara varför den urbana befolkningen i högre grad än den rurala befolkningen deltar i utomhusaktiviteter under sin fritid, medan andra teorier utgår från att den rurala befolkningen är överrepresenterad i sådana aktiviteter.

"The opportunity theory" har sin utgångspunkt i populationstätheten. Denna teori fastslår att individen deltar i de rekreationsaktiviteter, som är mest tillgängliga. Sålunda skulle utomhusaktiviteter, som är mindre tillgängliga i urban miljö, som t ex jakt, inte i någon större utsträckning utövas av den urbana befolkningen.

"The relative escapism theory" är en teori som också har sin utgångspunkt i populationstätheten. Enligt denna teori så söker individen reducera de sociala kontakterna i utomhusaktiviteter i relation till omfattningen av sociala kontakter i vardagen. Utifrån detta antagande skulle den rurala individen delta i aktiviteter som kan utövas på egen hand, medan den urbana individen söker aktiviteter som leder till sociala kontakter. Etzhorn fann t ex, att campare attraherades av det sociala umgänget som finns på en campingplats snarare än av den lockelse som närheten till natur utövar.⁴⁷

"The compensation social contact theory" postulerar det motsatta. Den urbana individen som i vardagslivet är exponerad för sociala kontakter söker i sitt fritidsutövande att reducera de sociala kontakterna. Den rurala individen som i större utsträckning saknar sociala kontakter i vardagslivet, söker sig till aktiviteter som ger ett maximum av sociala kontakter.

Den andra gruppen av teorier har sin utgångspunkt i skillnader i det kulturella mönstret mellan den urbana och den rurala befolkningen. Den rurala befolkningen, speciellt jordbrukarna, har befunnits vara mera arbetsorienterade⁴⁸, mera provinsiella, mera puritanska och mera konservativa.⁴⁹

Resultat som framlagts av Green⁵⁰ visar på en överrepresentation av den urbana befolkningen i utomhusaktiviteter. Green menar att den urbana befolkningen har distanserats från värden som sammanhänger med pionjäranda. I sitt försök att återvinna dessa värden skulle därför den urbana individen i högre grad delta i fri-

tidsaktiviteter som innehåller dessa värden. Utifrån detta skulle den urbana individen, som i högre grad är berövad dessa högre värden, vara mest angelägen att delta i utomhusrekreation.

En teori som också har sin utgångspunkt i de kulturella skillnaderna utgår från förhållandet till naturen. Hendee, som utvecklat teorin, pekar på en överlappning mellan det exploaterande (konsumtiva) inslaget bland de rurala sysselsättningarna, som t ex jordbruk, animalieproduktion och skogsbruk och fritidsaktiviteter som t ex jakt och fiske. Hendee avser här likheten mellan sysselsättning och rekreation i ett "skördande" perspektiv. I kontrast till dessa aktiviteter står de urbana sysselsättningarna, skilda från den naturliga omgivningen, vilket enligt Hendee skulle leda till ett mera icke-konsumtivt rekreatjonsbeteende. Den urbana individen skulle därför i högre grad söka sig till icke-skördande aktiviteter som t ex fotografering, camping, naturvandring, kanotism etc.⁵¹

Hendee har klassificerat och dikotomiserat dessa studier om ruralitet - urbanitet.⁵² Hendee delar in dem i två kategorier. Den första kategorin utgår från studier som har sin utgångspunkt i populationstätheten. Den andra kategorin utgår från studier, som är baserade på skillnader i det kulturella mönstret, inklusive yrke och sysselsättning, mellan rural respektive urban befolkning. Efter denna indelning har Hendee sedan vikat resultaten från de olika undersökningarna och därvid kommit fram till, att den urbana befolkningen är något överrepresenterad i de flesta utomhusaktiviteter.⁵³ Det som är relevant för analysen av resultaten av denna studie är att det finns ett samband (även om det är ett svagt sådant) mellan bostadsort och utövande av olika utomhusaktiviteter.

I ett större perspektiv, klassperspektivet, talas ofta om barriärteorin och preferensteorin. Enligt barriärteorin förklaras olikheterna i fritidsanvändandet med att vissa aktiviteter inte står öppna för alla klasser

i samhället. Skillnaderna måste förklaras genom att finna dessa barriärer. Om barriärerna elimineras skulle också skillnader i fritidsanvändning klasserna emellan försvinna. Preferensteorin utgår ifrån att skillnader i fritidsanvändande är ett uttryck för olika preferenser mellan samhällsklasserna och att de yttre barriärerna spelar mindre roll. Preferensteorin hävdar att det är relationer mellan samhällsklasserna i ett historiskt perspektiv som måste studeras för att förstå hur de olika preferenserna har grundlagts.

I nästa avsnitt kommer vi att se närmare på i vilken utsträckning socialgruppstillhörighet kan förklara bostadsortens inverkan på rekreationsvanor.

1.3.3 Socialgrupp och bostadsort

Den rurala-urbana dimensionen är i sig själv av stort intresse för de sociologer, som är inriktade på studier av social bakgrund inom fritidslivet. Några forskare har hävdat, att i en masskultur är denna dimension meningslös. Det är främst minskade kommunikationsavstånd genom kortare och snabbare transportsträckor som är deras argument för att denna variabel har minskat i betydelse. Andra forskare hävdar, att skillnaderna mellan urban och rural fritidsanvändning i stället skärpts och nu blivit ännu starkare än förr.⁵⁴

Yrkesstrukturen i rurala områden är olik yrkesstrukturen i de urbana områdena. Vidare skiljer sig det övergripande sociala mönstret mellan urbana och rurala områden. En viktig fråga i detta sammanhang är i vilken utsträckning den sociala stratifieringen kan förklara rurala-urbana skillnader.

Ett exempel på användandet av andra variabler för att förklara skillnader mellan urban och rural är en undersökning av "Outdoor Recreation Resources Review Commission".⁵⁵ En regressionsanalys företogs för att bestämma i vilken grad varje uppsättning mellankommande variabler kunde bidra till att förklara deltagande i

utomhusrekreationsaktiviteter. De oberoende variabler som användes var inkomst, utbildning, yrke, antal betalda semesterdagar, ras, ålder, region och bostadsort. Meuller och Gurin sammanfattar analysen sålunda:

"The multivariate analysis confirms the finding that differences by place of residence are limited. The relatively high participation by suburbanites is a reflection of their income, education and occupation. Once these factors are taken into account, residents of adjacent and outlying areas turn out to be the highest participants, city people are lowest, while suburban residents are in an intermediate position." 56

Dessa resultat står i kontrast till vad som sagts i de studier som tidigare redovisats. De tyder på ett högre deltagande i utomhusaktiviteter inom den urbana befolkningen och kan förklaras med mellankommande variabler såsom inkomst, utbildning och yrke.

1.3.4 Uppväxtmiljö och bostadsort

Ytterligare en aspekt, som bör bli föremål för kontroll när man studerar den urbana-rurala dimensionen, är uppväxtmiljö. Det går inte att betrakta den urbana befolkningen som en helt "urban" grupp, eftersom ett stort antal individer inom den urbana befolkningen har sitt ursprung i den rurala miljön. De individer som växt upp i en rural miljö är bärare av preferenser och värderingar, som grundlagts i denna miljö.

I det föregående refererade vi Hendees diskussion av det konsumtiva inslaget bland de rurala sysselsättningsarna och av den betydelse detta har för individens rekreativsmönster. Individer som i sin uppväxtmiljö präglats av dessa yttre betingelser, kan väntas bära denna präglings med sig genom livet. Även om individen flyttat från en rural till en urban miljö bör hans preferenser likna den ruralt bosatte individens. Det finns med andra ord "rurala individer" inom den urbana be-

folkningen. Därför bör uppväxtmiljön höra till de variabler som studeras när man försöker förklara aktiviteter och aktivitetsmönster med hjälp av den rurala-urbana dimensionen.

Noter

1. Renhorn Sven B. *Dissertatio de venatione* (i övers. av G. Bergman. Linköping 1919)
2. Gallerius Jonas. *Disputatio philosophica de venatione* (i övers. av G. Bergman. Linköping 1918)
3. Hart Marie. *Sport in the Socio-cultural Process*. Wm C Brown Comp Publisher. Dubuque, Iowa. 1976
4. Prewitt R A. *The Economics of Public Recreation: An Economic Study of the Monetary Evaluation of Recreation in the National Parks*. Washington D C, National Park Service. 1949
5. Trice A H och Wood S E. *Measurement of Recreation Benefits*. *Land Economics*, 34 (3):195-207. 1958
6. Barkley P W. *The Development of Research in the Economics of Recreation. I An Economic Study of the Demand for Outdoor Recreation*. San Fransisco, March 25-26, sid 1-14. 1968
7. Clawson M. *Methods of Measuring the Demand for and Values of Outdoor Recreation*. Washington D C, Resources for the Future. 1959
8. Katona G. *The Powerful Consumer*. New York, McGraw-Hill. 1960
Katona G. *The Mass Consumption Society*. New York, McGraw-Hill. 1964
Nicosia F M. *Consumer Decision Processes*. Englewood Cliffs, N J Prentice Hall. 1966
9. Lanzilotti R F. *The Washington Tourist Survey 1950*, Bulletin 17. Pullman Washington, Bureau of Economic and Business Research. 1951
Utah State Department of Highways. *Utah Tourist Study*, Salt Lake City. 1960
10. Lee R B och DeVore I. *Man the hunter*. Aldine Publ Comp, Chicago. 1975
11. *Jaktmarker*, SOU 1974:81. E Dahl. *Jakten i naturen*. (Finns även i särtryck) 1974

12. Schweitzer Albert. Civilization and Ethics. London, Black. 1923
13. Krutch Joseph W. The sportsman of the predator? A damnable pleasure. Saturday Review 33 (August 17) 3-9, 38-39. 1957
14. Clarke C D H. Autumn thoughts of a hunter. Journal of Wildlife Management 22 (October) 420-427. 1958
 Leopold Aldo. A Sand County Almanac. New York, Oxford University Press. 1949
 Shepard Paul Jr. A theory of the value of hunting. Transactions of the Twenty-Fourth North American Wildlife and Natural Resources Conference, 504-512. 1959
15. Leonard Justin W. Moral, ethical and fiscal aspects of wildlife management. Transactions of the Thirtieth North American Wildlife and Natural Resources Conference, 422-425. 1965
16. Berkowitz Leonard. Experimental investigations of hostility catharsis. American Psychiatric Ass, Chicago. 1968
17. Outdoor Recreation Resources Review Commission. Prospective Demand for Outdoor Recreation. Washington D C, Gov Print Off, ORRRC Report 26. 1962
18. Outdoor Recreation Resources Review Commission. National Recreation Survey. Washington D C, Gov Print Off, ORRRC Report 19. 1962
19. Meuller Eva och Gurin Gerald. Participation in Outdoor Recreation: Factors Affecting Demand Among American Adults. Washington D C, Gov Print Off, ORRRC Report 20. 1962
20. En distinktion mellan fritid, lek och rekreation bör göras. Medan fritid i huvudsak är en blocktid som präglas av ett minimum av tvång är lek och rekreation, aktiviteter som utövas under denna blocktid. Fastän Huizinga framför starka argument för att lek är fröet till kultur används ofta lek för

att beskriva de fria och naturliga beteenden som barn och djur uttrycker. Rekreation å andra sidan inbegriper vuxnas sofistikerade och organiserade beteenden. Rekreation, som faktiskt vuxet beteende, är den aspekt av fritid som oftast studeras.

21. Stewart Herbert L. "The ethics of luxury and leisure". American Journal of Sociology 24 (November), 241-259. 1918
22. Brightbill Charles K. "Recreation". New York, Prentice Hall Inc. 1953
23. Dumazdier Joffre. "Current problems of the sociology of leisure". Intern Soc Science Journal 12, 523-531. 1960
24. De Grazia Sebastian. "Of Time, Work and Leisure". Twentieth Century Fund Inc (Garden City, New York Anchor edit). 1962
25. Clarke Alfred. "The use of leisure and its relation to levels of occupational prestige". American Sociological Review 21 (June), 301-307. 1956
26. Mayersohn Rolf. "The sociology of leisure in the United States: introduction and bibliography 1945-1965". Journal of Leisure Research 1 (Winter), 53-68. 1969
27. Arvidsson Peter och Bucht Rolf. Fritiden i Sverige i ett sociologiskt perspektiv. Esselte Stud AB, Stockholm. 1976
28. Berger Bennet. "The sociology of leisure: some suggestions". Industr Relations 1 (February), 31-45. 1962
29. Fritiden brukar indelas i blockfritid och stycke-fritid. Skillnaden ligger främst i storlek. Block-fritiden kan t ex vara semestern. Styckefritiden är den tid som återstår när bundna aktiviteter avklarats. En annan indelning är vardagsfritid, veckoslutsfritid och semesterfritid. Fritidsforskningens metoder har i stort gått ut på att studera tidsmättet och kostnadsmättet. Den huvudsakliga

inriktningen har varit tidsanvändningsstudier eller tidsbudgetstudier. Tidsanvändningen kan studeras på två sätt. Dels genom att mäta den tid en aktivitet utövas eller genom att mäta när en aktivitet utövas.

30. Mannheim Karl. "Freedom, Power, and Democratic Planning". London, Routledge and Kegan Paul Ltd. 1950
31. Kaplan Max. "Leisure in America: A Social Inquiry". New York, John Wiley and Sons Inc. 1969
32. Pieper Joseph. "Leisure, The Basis of Culture". New York, Pantheon Books. 1952
33. Veblen T. "The Theory of the Leisure Class". New York, Merton Books. 1953
34. Heasley Daryl. "Thorstein Veblen". University Park, Pennsylvania State University, Rural Sociology Extens, (mimeo). odat
Timasheff Nicholas S. Sociological Theory: Its Nature and Growth. Garden City, New York, Doubleday Inc. 1955
35. Lynd Robert och Lynd Helen. Middletown. New York, Harcourt, Brace and Co. 1929
36. Lynd Robert och Lynd Helen. Middletown in Transition. New York, Harcourt, Brace and Co. 1937
37. En annan undersökning som studerat fritidsanvändande på lokalnivå är W Lloyd Wartner och Paul Lund. "The Status System of a Modern Community". Yankee City Series, New Haven, Yale University Press. 1941
38. Lundberg George A et al. Leisure, A Suburban Study. Columbia University Press. 1934
39. a.a. Lundberg et al
40. White R Clyde. Social class differences in the uses of leisure. American Journal of Sociology 61 (September), 145-150. 1955

41. Reisman Leonard. Class, leisure, and social participation. American Sociological Review 19 (February), 76-84. 1954
42. Meuller Eva och Gurin Gerald. Participation in outdoor Recreation: Factors Affecting Demand Among American Adults. Washington D C, Government Printing Office, Outdoor Recreation Resources Review Commission Report 20. 1962
43. Burdge Rabel. Levels of occupational prestige and leisure activity. Journal of Leisure Research 1 (Summer), 262-274. 1969
44. Meuller Eva och Gurin Gerald, *ibid*
45. Clarke, Alfred. The use of leisure and its relation to levels of occupational prestige. American Sociological Rev. 21 (June), 301-307. 1956
 Havighurst Robert och Feigenbaum Kenneth. Leisure and life style. American Journal of Sociology 64 (January), 396-405. 1959
 Reisman Leonard, *ibid*
 Wilensky Harold L. Orderly careers and social participation: the impact of work history on social integration in the middle mass. American Sociological Rev. 26 (August), 521-539. 1961
46. Bauder Ward W. Social participation in rural society. Sid 142-158 i Alvin L Bertrand and Associates, Rural Sociology: An analysis of Contemporary Rural Life. New York, McGraw-Hill. 1958
 Harry Joseph, Gale Richard och Hendee John. Conservation: an upper-middle class social movement. Journal of Leisure Research 1 (Summer), 246-254. 1969
 Wright Charles R och Hyman Herbert H. Voluntary association membership of American adults: evidence from national sample surveys. American Sociological Rev. 23 (June), 284-294. 1958
47. Etzkorn Peter. Leisure and camping: the meaning of a form of public recreation. Sociology and Social Research 48 (October), 76-89. 1964

48. Burdge Rabel J. Rural-urban differences in leisure-orientation. Ames, Iowa. 1961
49. Beers Howard W. Rural-urban differences: some evidence from public opinion polls. Rural Sociol 18 (March), 1-11. 1953
50. Green Bernal L och Wadsworth H A. Boaters, Fishermen, Hunters: What Affects Participation and what Do They Want?. Lafayette, Indiana, Purdue University, Agr Exp Station, Research Bull 829. 1967
51. Hendee John C. Rural-urban differences reflected in outdoor recreation participation. Journal of Leisure Research 1 (Autumn), 333-341. 1969
52. Hendee, John *ibid*
53. I en sammanställning av undersökningar fram till 1960 summerar Sessions att den urbana befolkningen i högre grad än den rurala befolkningen deltar i utomhusaktiviteter. Burdge Ohio-studie visar på att för alla utomhusaktiviteter utom jakt och trädgårdsskötsel så deltar den urbana befolkningen i högre grad än den rurala.
I en större studie på nationell nivå visar Meuller och Gurin på att sambandet mellan bostadsort och utövande är svagt för samtliga typer av aktiviteter utom jakt, fiske och trädgårdsskötsel. Resultaten sammanfaller med Burdges resultat från Ohio-studien.
Samma resultat uppvisar the Bureau of Outdoor Recreations undersökning 1965.
54. I Bultens studie av campare befanns familjebanden vara starkare bland den rurala befolkningen än bland den urbana befolkningen.
55. Outdoor Recreation Resources Review Commission Report 20. Government Printing Office, Washington D C. 1962
56. ORRRC report 20, *ibid*

2 UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE

2.1 Planläggning

Det empiriska material som ligger till grund för denna studie insamlades genom en postenkät under hösten 1978. Ur Skånska Jägarsällskapets medlemsregister drogs ett slumpmässigt urval om 695 individer. Samma förfarande upprepades ur Jägarnas Riksförbund - Landsbygdens Jägarers medlemsregister. Detta stickprov kom att omfatta 23 individer. Kontroller gjordes så att inga överlappningar förekom, eftersom det kunde tänkas att en person var medlem i de båda föreningarna.

Datainsamlingen föregicks av en "pilotstudie" under våren 1977 bland landets samtliga 25 länsjaktvårdsföreningar.

Frågeformuläret testades vid två tillfällen, innan den slutliga enkäten genomfördes. Vid det första testtillfället (våren 1978) testades formuläret på 20 jägare genom en postenkät. Utifrån de erfarenheter, som framkom, utarbetades ett nytt formulär som på sensommaren 1978 testades på 50 jägare, hälften genom postenkät och hälften genom besök hos intervjupersonerna.

Den formulativa studien finns redovisad i två rapporter, "Samhällsvetenskaplig viltvårdsforskning, Del I"¹ och "Samhällsvetenskaplig viltvårdsforskning, Del II".² De båda formulärprövningarna (pre-test och test) samt konstruktionen av huvudundersökningens frågeformulär, finns redovisade i skriften "Hur gör man frågeformulär, bibliografi med kommentarer och exempel".³

2.2 Formulativ undersökning

Det finns olika sätt att lägga upp en undersökning. Vi skiljer mellan tre olika typer: (1) formulativa undersökningar, (2) beskrivande undersökningar och (3) undersökningar som tillåter studier av orsakssamband, s k förklarande undersökningar. De tre slagen av undersökningar karakteriseras med hjälp av sin frågeställning, den population som är aktuell och den typ av urvalsmetod som skall användas.

2.2.1 Beskrivande undersökningar

Beskrivande undersökningar syftar till att karakterisera populationen (eftersom vi här i de flesta fall är hänvisade till att bara studera en del av populationen, måste vi se till att denna del är representativ för hela populationen). Beskrivande undersökningar behövs för att kartlägga populationer i bestämda avseenden och få svar på frågor av typen: Hur många? Hur mycket? Hur ofta? Vilka? etc.

2.2.2 Förklarande undersökningar

Vid förklarande undersökningar vill man uttala sig om orsak och verkan. De bygger på att man jämför förändringar i en grupp som följd av vissa manipulationer från undersökarens sida eller att man analyserar skillnader mellan mätvärden för två grupper, som skiljer sig åt beträffande förekomsten av orsaksvariabeln. Om forskaren inte själv kan kontrollera manipulationen talar vi om kvasiexperiment, i övriga fall om experiment. Om beskrivande undersökningar säger Herbert Hyman (1955):

"The focus of such an analysis is essentially precise measurement of one or more dependent variables in some defined population or sample of that population".⁴

Om förklarande undersökningar säger Herbert Hyman (1955):

"The restriction of the universe which is covered and the design of the sample in the explanatory survey provides the basic technique by which other sources of variation in the phenomenon are excluded".⁵

2.2.3 Formulativa undersökningar

Formulativa undersökningar görs för att precisera frågeställningar och är ett slags förundersökning. Material insamlas som behövs för att välja lämpliga operationella definitioner på de begrepp som skall ingå i huvudundersökningens frågeställning. Den formulativa undersökningen blir härmed en förberedande undersökning avsedd att leda fram till en god formulering av frågeställningen för den efterföljande huvudundersökningen. Den formulativa undersökningen kan också ha ett annat syfte. Den kan sägas vara ett instrument för att beskriva det forskningsområde, som det fortsatta arbetet skall handla om. Den formulativa undersökningen kan också ha ett tredje syfte: att redovisa den samlade kunskapen, både inhemsk och utländsk, kring de uppställda problemställningarna. Detta kan ske på olika sätt. Litteratur och forskningsrapporter som finns publicerade kring det tänkta området kan studeras. Man gör då en litteraturinventering. Man kan studera typfall. Då studeras någon eller några speciella grupper i någon eller några situationer för att få en klarare bild av den process, grupp eller situation som skall belysas. Man kan också bli (eller vara) medlem i den grupp man avser att studera för att därigenom kartlägga de olika specifika förhållanden som råder inom gruppen. I den formulativa studien kan populationen skifta ganska avsevärt beroende på vilket syftet är. Populationen kan förutom av ovanstående grupper också bestå av experter, forskare eller det praktiska livets män som arbetar inom det tänkta området. En avvägning utifrån tid och tillgäng-

liga resurser av vilken eller vilka populationer som skall ingå i den formulativa studien måste göras.

Den formulativa studie, som i denna studie föregick huvudundersökningen, genomfördes under våren 1977 bland landets länsjaktvårdsföreningar; länsjaktvårdskonsulenter och länsjaktvårdare, anslutna till Svenska Jägareförbundet. Vidare genomfördes en litteraturinventering av litteratur och forskningsrapporter inom området. Samtliga länsjaktvårdsföreningar i landet tillsändes ett brev tillsammans med ett missivbrev från Svenska Jägareförbundet. I brevet ombads länsjaktvårdskonsulenten eller länsjaktvårdaren att i obunden fri form uttrycka, vad som upplevdes som angeläget och relevant att få belyst i ett sammanhang som detta. Totalt svarade 17 av landets 25 länsjaktvårdsföreningar.

Syftet med den formulativa studien var att:

- 1) redovisa den samlade kunskapen inom området
- 2) beskriva forskningsområdet
- 3) precisera frågeställningarna.

I avsikt att uppnå dessa syften studerades följande områden:

- 1) litteratur och forskningsrapporter inom området
- 2) de som praktiskt arbetat inom det tänkta forskningsområdet
- 3) de specifika förhållanden som råder inom den tänkta gruppen.

Dessa tre områden har studerats i syfte att försöka få svar på:

- 1) vilken är den samlade kunskapen och erfarenheten inom området?
- 2) vilka frågeställningar är relevanta ur forsknings- och policysynpunkt?
- 3) vilka problem upplever de som praktiskt arbetar inom området?
- 4) vilka erfarenheter finns av operationella definitioner som använts vid andra undersökningar på det här området?

5) vilka specifika förhållanden råder inom den tänkta gruppen?

De metoder som använts för att studera de olika områdena har varit:

område 1: systematisk genomgång och analys av tillgänglig litteratur och forskningsrapporter inom området,

i syfte att få svar på punkterna 1, 2 och 4 ovan,

område 2: en enkät bland landets jaktvårdsföreningar,

i syfte att få svar på punkterna 2, 3 och 5 ovan,

område 3: undertecknad är själv medlem av gruppen,

i syfte att få svar på punkterna 2 och 5 ovan.

I rapporten "Samhällsvetenskaplig viltvårdsforskning, Del I" redovisas resultaten av arbetet med studierna av områdena 1 och 3, samt försöker ge svar på punkterna 1, 2, 4 och 5.

I rapporten "Samhällsvetenskaplig viltvårdsforskning, Del II" redovisas resultaten av arbetet med studien av område 2, samt försöker ge svar på punkten 3.

2.2.4 Sammanfattning

Kort sammanfattat gav den formulative studien det resultatet, att det fanns ett behov av en ökad kunskap främst kring områdena:

1) Demografiska karakteristika,

avseende sammansättningen på kön, ålder, civilstånd, geografisk fördelning samt faktorer och egenskaper av social och ekonomisk natur.

2) Jaktvanor,

faktorer som har betydelse för utövandet, attityder, initiering samt motiv för att jaga.

3) Relaterade attityder,

utövarnas attityder till frågor som sammanhänger med jakten, attityder till organisation, jaktlag samt preferenser.

4) Aktivitetensmönster,

avseende frågor kring jaktens omfattning, vapeninnehav, mängden fällt vilt, typ av vilt som jagas samt omkostnader.

5) Relaterade aktiviteter,

utövarnas övriga rekreativsvanor, föreningsaktivitet och informationskanaler.

Arbetet med litteraturinventeringen, som till övervägande delen kom att bestå av amerikanska forskningsrapporter, visade på en lång forskningserfarenhet kring området i USA (till skillnad från Sverige). Denna forskningserfarenhet visade på bredare forskningsområden än de som ovan beskrivits. Dessa bredare forskningsområden, där område tre närmast kan ses som en samlad rubrik till de ovan fem beskrivna områdena, kan beskrivas genom följande indelning:

1) Jaktupplevelse,

olika upplevelsevärden som jaktutövningen kan antas innehålla. Till vem, varför och hur dessa värden skall distribueras.

2) Icke konsumtivt användande av naturresurser, samspelet mellan jaktutövargruppen och andra grupper, som också utnyttjar naturresurser och den vilda faunan för rekreation.

3) Jägargruppen,

som den beskrivits i fem punkter ovan.

4) Tillgången till jakt,

tillgången till jakt och tillgängligheten till jakt. Problem som sammanhänger med en ekologisk synvinkel, jakttryck, utjagning etc beroende på tillgången och tillgängligheten till jaktmarker.

5) Viltvårdsekonomi,

vilka belopp omsätter jaktutövningen som fritidsaktivitet, vilka värden skall åsättas den jaktbara faunan, rekreativsvärde, estetiskt värde, vetenskapligt värde, socialt värde, ekonomiskt värde (köttavkastning), avvägningar mellan dessa värden samt investering och avkastning.

6) Politiskt-administrativa frågor, frågor som sammanhänger med organisatoriska och institutionella faktorer. Studier kring relationen konsument-administration.

Främsta motivet till att genomföra den här beskrivna formulative studien var att området tidigare i Sverige i ringa utsträckning varit föremål för samhällsvetenskapliga studier.

2.3 Datainsamlingen och huvudundersökningen

Under hösten-vintern 1977-1978 utarbetades ett frågeformulär med utgångspunkt från de erfarenheter som vunnits genom den formulative studien. Frågeformuläret var konstruerat för att ge information om demografiska karakteristika, jaktvanor, relaterade attityder, aktivitetsmönster och relaterade aktiviteter. Formuläret testades första gången våren 1978 genom en postenkät med tjugo jägare. De utvalda ombads också att kommentera frågorna och formulärutformningen. Utifrån denna pretest utarbetades ett nytt frågeformulär, som på sensommaren 1978 testades på femtio jägare, hälften genom postenkät och hälften genom besök hos intervjupersonerna. Liksom vid första testtillfället ombads intervjupersonerna att kommentera formuläret och frågorna. Samtliga tester genomfördes av undertecknad själv.

Stor vikt lades vid frågeformulärets utformning eftersom huvudundersökningen av ekonomiska skäl var planerad som postenkät. Att dubbeltesta frågeformuläret innan huvudundersökningen visade sig vara värdefullt. Många synpunkter framkom vid de båda testtillfällena, synpunkter som var värdefulla vid utformningen av det slutliga frågeformuläret.

Genom Skånska Jägarsällskapets och Jägarnas Riksförbund - Landsbygdens Jägares medlemsregister drogs ett systematiskt slumpmässigt urval om 718 personer.

Urvalsmetod: systematiskt slumpmässigt urval

Populationen = N

Stickprovssstorlek = n

N/n = steglängden

Populationen var bestämd till att omfatta personer bosatta i Skåne och medlemmar i Skånska Jägarsällskapet och Jägarnas Riksförbund - Landsbygdens Jägare. Populationen kom därför att omfatta drygt 8 000 personer.

Stickprovet var bestämt till 700 personer,

$N = 8000$ $n = 700$, steglängden = 11

n:te person = 11.

Start skedde med hjälp av slumpstalstabell. Därefter drogs var 11:e person manuellt i medlemsregistren. En annan källa att dra stickprovet ur hade varit jaktkortsregistret. Jaktkortsregistret upptar samtliga som löst den obligatoriska jaktkortsavgiften. Medlemsregistren upptar dem som är medlemmar i någon av de båda föreningarna. Medlemsskapet är till skillnad från jaktkortsavgiften inte obligatoriskt. Antalet jaktkortslösare i Skåne var 1978 cirka 18 000, medan det totala medlemsantalet i de båda föreningarna var cirka 12 000 personer. Den grupp jägare som studerats är de jägare, som är bosatta i Skåne och som både är jaktkortslösare och föreningsmedlemmar.

Att jag valde att studera jägarna i Skåne berodde på ekonomiska skäl men också på att Skåne har en naturlig avgränsning genom länsjaktvårdsindelningen. Skåne har dessutom ett mycket stort antal aktiva jägare jämfört med landet i övrigt. Jaktutbudet är stort och faunistiskt varierat. Jag ansåg det också lämpligt utifrån den synpunkten, att jag själv är bosatt i Skåne och väl bekant med förhållandena där.

Frågeformuläret distribuerades under hösten 1978 tillsammans med ett missivbrev och ett frankerat svarskuvert. Efter två påminnelsebrev, med nya frågeformulär bifogade, hade 570 personer svarat. Det slutliga antalet bearbetningsbara frågeformulär blev 540 stycken.

Tabell 2.1

BESKRIVNING AV URVALET

URSPRUNGLIGT URVAL	<u>n</u> = 718	100%
Ingår ej i samplet	n	
Avlidna	9	
Avflyttade	14	
SUMMA	<u>23</u>	
SLUTLIGT URVAL	n = 695	100%
Antal svar	570	82%
Vägrare	9	
Ej jägare	10	
Ofullständigt ifyllda	11	
SUMMA	<u>30</u>	
FAKTISKT STICKPROV	540	78%
<u>n</u> = 540		

Tabell 2.2

SVARFREKVENNS EFTER PÅMINNELSEBREV

	% svar vid 1:a påminnelseuts.	% svar vid 2:a påminnelseuts.	Totalt %
Slutligt urval	47	69	82
<u>n</u> = 695			

Av tabell 2.1 framgår, att det ursprungliga urvalet var 718 individer. Nio individer hade avlidit och 14 individer hade avflyttat. Det slutliga urvalet kom därför att omfatta 695 individer. Av dessa svarade 570 individer. Nio individer returnerade formuläret men avböjde en medverkan, de flesta med motivet "tidsbrist". Tio individer uppgav att de ej var jägare utan endast passiva medlemmar. Elva formulär var så bristfälligt ifyllda att jag ansåg det meningslöst att bearbeta dem. Det

slutliga bearbetningsbara materialet kom att omfatta 540 individer (78 % av stickprovet).

Av tabell 2.2 framgår att vid 1:a påminnelsens utsändande hade 47 % (328) svarat, vid 2:a påminnelsens utsändande hade 69 % (481) svarat. När enkäten avslutades, åtta veckor efter utsändandet, hade 82 % (570) svarat.

2.3.1 Frågeformulär

Frågeformuläret omfattade 14 sidor med totalt etthund-ranio frågor. Det var, som tidigare sagts, konstruerat för att ge information om demografiska karakteristika, jaktvanor, jaktrelaterade attityder, jaktaktiviteter och jaktrelaterade aktiviteter.

Frågeformulärets första sida (bilaga 3) var försett med en etikett med intervjupersonens namn och adress samt instruktioner för ifyllande av formuläret. På denna sida fanns också en fråga om jag fick ta kontakt med intervjupersonen per telefon. Om intervjupersonen svarade ja, uppmanades han att också sätta ut telefonnummer.

Tabell 2.3

SVARSFREKVENNS, TELEFONKONTAKT

SVARSFREKVENNS	%
Ja	74
Nej	10
Ej svar	<u>16</u>
TOTALT	100

n = 540

Samtliga som hade svarat ja kontaktades per telefon. Främsta syftet med detta var att kontrollera eventuella missuppfattningar av frågorna. I en del fall visade sig denna kontroll vara till nytta. En del missuppfattning-

ar kunde på det viset rättas till. Framför allt gav telefonkontakterna en god bild av hur enkäten uppfattades, samtidigt som många intressanta och värdefulla synpunkter framkom. Vid postenkäter ställs alltid stora krav på frågeformulärets utformning. Att komplettera postenkäten med telefonkontakter höjer frågeformulärets validitet. Ett sådant komplement måste naturligtvis avvägas utifrån både tid och tillgängliga resurser.

2.3.2 Kodning, stansning och programmering

Kodningsarbetet påbörjades omedelbart efter enkätens avslutande. Efter uppgjort kodschema har kodningsarbetet skett i egen regi. Stansning och inläsning på fil har utförts av programmerare. Övrig programmering och körning av program har gjorts av undertecknad.

2.4 Bortfallsanalys

De data som fanns tillgängliga vid undersökningens genomförande medgav endast en enkel bortfallsanalys. Storleken på bostadsorten bildar därför utgångspunkt för de resultat som redovisas i tabellerna 2.4 - 2.7. I tabellerna 2.5 och 2.7 har variabeln dikotomiserats.

Som framgår av tabell 2.4 återfinns de flesta icke-svararna bland dem som är bosatta på orter med 200-499 invånare och på orter med 10 000 - 50 000 invånare. När variabeln dikotomiserats, tabell 2.5, framgår det att de flesta icke-svararna är bosatta i urban miljö. Bortfallet är alltså lägst bland dem som är bosatta i rural miljö.

Tabell 2.4

FREKVENSEN ICKE-SVARARE OCH BOSTADSORT (i procent)

	Bondgård	Landsbygd ej bondg.	BOSTADSORT				
			200- 499	500- 1999	2000- 9999	10000- 49999	50000-
Icke-svar %	13	3	39	29	23	33	23
Svarare %	87	97	61	71	77	67	77
SUMMA %	100	100	100	100	100	100	100
n	(148)	(84)	(36)	(69)	(150)	(110)	(98)
<u>n</u> = 695	(rural)				(urban)		

Tabell 2.5

FREKVENSEN ICKE-SVARARE OCH BOSTADSORT (i procent), dikotomiserad

	BOSTADSORT	
	Rural	Urban
Icke-svar %	17	27
Svarare %	83	73
SUMMA %	100	100
n	(337)	(358)
<u>n</u> = 695		

Av tabellerna 2.6 och 2.7 framgår skillnaderna mellan det ursprungliga urvalet (695) och det faktiska stickprovet (540).

I det ursprungliga urvalet var 49 % bosatta i rural miljö och 51 % bosatta i urban miljö. I det faktiska stickprovet var 52 % bosatta i rural miljö och 48 % i urban miljö. Rural miljö har ökat med tre procentenheter, medan urban miljö har minskat med tre procentenheter. Genom bortfallet har de som är bosatta i rural miljö ökat i förhållande till det ursprungliga urvalet, medan de som är bosatta i urban miljö har minskat i förhållande till det ursprungliga urvalet.

Tabell 2.6

JÄMFÖRELSE MELLAN URSPRUNGLIGT URVAL - FAKTISKT STICKPROV
(i procent) och BOSTADSORT

	Ursprungligt urval %	Faktiskt stickprov %
BOSTADSORT		
Bondgård	21	24
Landsbygd ej bondgård	12	15
200-499	5	4
500-1999	10	9
200-9999	22	21
10000-49999	16	14
50000-	14	13
SUMMA %	100	100
<u>n</u> =	(695)	(540)

Tabell 2.7

JÄMFÖRELSE MELLAN URSPRUNGLIGT URVAL - FAKTISKT STICKPROV
(i procent) och BOSTADSORT (dikotomiserad)

	Ursprungligt urval %	Faktiskt stickprov %
BOSTADSORT		
Rural	49	52
Urban	51	48
SUMMA %	100	100
<u>n</u> =	(695)	(540)

Noter

1. Persson Roy. Samhällsvetenskaplig viltvårdsforskning. Del I. Lunds Universitet, Sociologiska inst, Lund 1977, 3:e tryckn. 1979
2. Persson Roy. Samhällsvetenskaplig viltvårdsforskning. Del II. Lunds Universitet, Sociologiska inst, Lund. 1978
3. Persson Roy. Hur gör man frågeformulär, bibliografi med kommentarer och exempel. Lunds Universitet, Sociologiska inst, Lund. 1978
4. Hyman H. Survey Design and Analysis. The Free Press, New York. 1955
5. Hyman H a.a.

3 BESKRIVNING AV POPULATIONEN

I detta kapitel redovisas de olika bakgrundsvariablerna för individerna i undersökningen.

Först redovisas de i undersökningen ingående individernas kön, ålder och civilstånd. I de därpå följande två avsnitten redovisas individernas socialgrupp, utbildning och inkomst. I avsnitt tre redovisas individernas bostadsort, uppväxtmiljö och boendeform. I det avslutande avsnittet redovisas individernas sociala härkomst, faderns yrke och faderns uppväxtmiljö.

3.1 Kön

Tabell 3.1

FÖRDELNING PÅ KÖN. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Kön	Antal	%	* Totalpopulationen i Skåne 16 år-	
			Antal	%
Män	518	96	388 436	49
Kvinnor	22	4	407 186	51
TOTALT	540	100	795 622	100

Som framgår av tabell 3.1 utgör männen den klart största gruppen i samplet. Förhållandet för landet i sin helhet är detsamma. Av landets knappt 300 000 jägare är cirka 12 000 kvinnor. Samma förhållande har man funnit i amerikanska undersökningar (David 1969:27),

* Statistisk årsbok 1979

Bureau of Outdoor Recreation 1967a:167, Bureau of Sport Fisheries and Wildlife 1966:49).¹ Av 14 miljoner jägare i USA är cirka 800 000 kvinnor.² På grund av den låga andelen kvinnor i samplet har en analys med uppdelning på kön bedömts icke meningsfullt. På grund härav har den statistiska bearbetningen inte separerats på kön. En annan möjlighet hade varit att exkludera andelen kvinnor i samplet i den statistiska bearbetningen. Då syftet inte har varit att åtskilja kön och betrakta differenser där emellan, har samplet behandlats homogent, utan avseende på kön. Samma förfaringssätt tillämpades i undersökningen "Jaktmarker" (SOU 1974:80 och 81).³

3.2 Ålder

Tabell 3.2

FÖRDELNING PÅ ÅLDER. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Ålder	Antal	%	*Totalpopulationen (hela riket)	
			Antal	%
18 - 29 år	54	10	1 159 947	19 ¹⁾
30 - 39 år	152	28	1 233 492	20
40 - 49 år	135	25	897 981	15
50 - 59 år	97	18	994 093	16
60 år -	82	15	1 790 326	30
Ej svar	20	4		
TOTALT	540	100	6 075 839	100

De flesta individerna i stickprovet ligger i åldersgrupperna 30-39 år och 40-49 år. I de lägre och högre åldersgrupperna är antalet individer mindre. Samma resultat uppvisar studier av Nobe och Gilbert (1970) av jägare i Colorado.⁴

* Statistisk årsbok 1979

1) 20-29 år

3.3 Civilstånd

Tabell 3.3

CIVILSTÄND. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Civilstånd	Antal	%	* Totalpopulationen i Skåne 16 år-	
			Antal	%
Gift/sammanboende	422	78	475 370	60
Ej gift/sammanboende	99	18	320 252	40
Ej svar	19	4		
TOTALT	540	100	795 622	100

Materialet har dikotomiserats till två grupper. Den ursprungliga indelningen var i fyra grupper. Grupperna fränskilda och änklingar/änkor har sammanförts med gruppen ej gift/ej sammanboende. Efter dikotomisering visar materialet att Övervägande delen är gifta, 78 %, medan endast 18 % är ogifta.

3.4 Socialgrupp, utbildning och inkomst

3.4.1 Socialgrupp

Klassificeringen av socialgrupper har sitt ursprung i Gösta Carlssons "Social Mobility and Social Class Structure" (1958).⁵ Gösta Carlsson diskuterar här rimligheten av att sammanföra ett större antal yrkesbeteckningar och yrkestitlar till ett mindre antal, hierarkiskt ordnade sociala skikt. Gösta Carlssons metod har använts vid klassificeringen. De i mantalslängderna förekommande yrkesbeteckningarna och titlarna har hänförs till en rad yrkesgrupper som betecknats socialgrupp I, IIA, IIB och III (Gösta Carlsson, Socio-ekonomiska grupperingar i Statistisk tidskrift 1974:5, sid 381-400). Socialgrupp I omfattar ägare och ledare av

* Statistisk årsbok 1979

större företag, högre statstjänstemän, privatanställda tjänstemän med universitetsutbildning (advokat, läkare m fl) samt övriga akademiker. Socialgrupp IIA omfattar statstjänstemän på mellannivå, privatanställda tjänstemän på mellannivå och mindre företagare och affärsmän samt hantverkare. Socialgrupp IIB omfattar lägre tjänstemän, privatanställda tjänstemän i underordnad ställning, verkmästare och förmän samt hantverksarbetare. Socialgrupp III omfattar lägre befattningshavare i statlig tjänst, yrkesutbildade arbetare samt icke-yrkesutbildade arbetare.

Tabell 3.4

FÖRDELNING PÅ SOCIALGRUPPSTILLHÖRIGHET.

ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Socialgrupp	Antal	%
I	70	13
IIA	97	18
IIB	195	36
III	162	30
Ej svar	16	3
TOTALT	540	100

Utifrån ovanstående klassificeringsschema ligger de flesta individerna i samplet i socialgrupp IIB och socialgrupp III.

3.4.2 Utbildning

Tabell 3.5

FÖRDELNING PÅ UTBILDNING. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Utbildning	Antal	%
Endast obl utbildn	330	61
Realexamen	48	9
Ingenjörsk- eller likn utbildn	65	12
Studentexamen	32	6
Akademisk examen	48	9
Ej svar	17	3
TOTALT	540	100

Majoriteten av individerna i samplet har en utbildning motsvarande folkskola eller grundskola. Lika många individer har realexamen som akademisk examen. Minsta gruppen i samplet är individer med enbart studentexamen (6 %).

3.4.3 Inkomst

Tabell 3.6

FÖRDELNING PÅ INKOMST. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Inkomst	Antal	%	*Totalpopulationen (hela riket)	
			Antal	%
- 39999 kr	92	17	3 097 243	52
40000 - 49999 kr	92	17	856 688	15
50000 - 59999 kr	102	19	844 118	14
60000 - 69999 kr	70	13	480 228	8
70000 - 79999 kr	43	8	240 578	4
80000 kr -	81	15	388 277	7
Ej svar	60	11		
TOTALT	540	100	5 907 132	100

* Statistisk årsbok 1979

Individerna i samplet fördelar sig rätt jämnt i de olika inkomstgrupperna. Flest individer återfinns i inkomstgruppen 50000 - 59999 kronor. Jägarna är över-representerade i inkomstskikten över 50000 kr och speciellt de i inkomstskiktet över 80000 kr (där deras andel är 15 % mot 7 % i befolkningen som helhet).

Tabell 3.7

FÖRDELNING PÅ INKOMST, FAMILJENS TOTALA INKOMST.
ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Inkomst	Antal	%
- 39999 kr	60	11
40000 - 49999 kr	48	9
50000 - 59999 kr	54	10
60000 - 69999 kr	65	12
70000 - 79999 kr	48	9
80000 kr -	205	38
Ej svar	60	11
TOTALT	540	100

När maka/makes inkomst sammanräknas med intervjupersons egen inkomst förskjuts grupperna uppåt. Majoriteten av individerna i samplet har en total familjeinkomst av 80000 kronor eller mera. Jämfört med tabell 3.6 minskar de fyra lägsta inkomstgrupperna, medan de två högsta inkomstgrupperna ökar.

3.5 Bostadsort

Tabell 3.8

FÖRDELNING PÅ BOSTADSORT (dikotomiserad).

ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Bostadsort	Antal	%
Rural	275	51
Urban	248	46
Ej svar	17	3
TOTALT	540	100

Av de i samplet ingående individerna bor 51 % i rural miljö och 46 % i urban miljö.

3.6 Uppväxtmiljö

Tabell 3.9

FÖRDELNING PÅ UPPVÄXTMILJÖ (dikotomiserad).

ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Uppväxtmiljö	Antal	%
Rural	372	69
Urban	151	28
Ej svar	17	3
TOTALT	540	100

Flertalet av individerna i samplet har vuxit upp i rural miljö (37 % av dem som vuxit upp i rural miljö har vuxit upp på bondgård). Av dem som vuxit upp i urban miljö har 9 % vuxit upp i tätort med mer än 50 000 invånare (bilaga 3, sid 198)

3.7 Boendeform

Tabell 3.10

FÖRDELNING PÅ BOENDEFORM. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Boendeform	Antal	%
Bondgård med jaktmark	129	24
Bondgård utan jaktmark	11	2
Villa, småhus, radhus	297	55
Hyseslägenhet/insatslägenhet	86	16
Ej svar	17	3
TOTALT	540	100

Den vanligaste boendeformen bland individerna i samplet är villa, småhus eller radhus. 24 % av de i samplet ingående individerna bor på bondgård med jaktmark. 2 % är bosatta på bondgård utan jaktmark. (Cirka 20 % av individerna i samplet är jordbrukare.)

3.8 Social härkomst. Faderns yrke och faderns uppväxtmiljö

3.8.1 Faderns yrke

Tabell 3.11

FADERNS YRKE. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Socialgrupp	Antal	%
I	32	6
II A	65	12
II B	275	51
III	146	27
Ej svar	22	4
TOTALT	540	100

Faderns yrke har klassificerats efter samma klassificeringsmetod som tidigare beskrivits under avsnittet

3.4.1. Flertalet individer i samplet har fäder med yrken i socialgrupp IIB och socialgrupp III. Endast 6 % har fäder tillhörande socialgrupp I.

3.8.2 Faderns uppväxtmiljö

Tabell 3.12

FADERNS UPPVÄXTMILJÖ. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Uppväxtmiljö	Antal	%
Rural	400	74
Urban	118	22
Ej svar	22	4
TOTALT	540	100

Flertalet individer i samplet har fäder som växt upp i rural miljö. Det är nästan lika många individer i samplet som själva växt upp i rural miljö som det är individer som har fäder som växt upp i rural miljö.

3.9 Sammanfattning

Kort sammanfattat visar materialet, att flertalet jägare i Skåne är män. Endast fyra procent är kvinnor. Den största gruppen aktiva jägare återfinns i åldersgruppen 30-39 år och 40-49 år. I de högre åldersgrupperna 50 år och uppåt sjunker antalet utövere. Majoriteten av jägarna är gifta. Vid klassificering i socialgrupper återfinns flertalet jägare i socialgrupp IIB och III. En majoritet har enbart obligatorisk skolgång som utbildningsbakgrund. Jägarna var överrepresenterade i inkomstskikten över 50000 kr och särskilt markerat var de överrepresenterade i inkomstgruppen över 80000 kr (15 % mot 7 % i befolkningen i Sverige).

Rural miljö och jakt är starkt förknippade med vartannat. Det stora flertalet jägare bor, har växt upp och har fäder som växt upp i rural miljö.

(En fullständig redovisning av de demografiska karaktäristika finns redovisade i "Jakten och Jägarna i Skåne".⁶⁾

Noter

1. David E L. Outdoor recreation in Wisconsin. Madison Univ of Wisconsin, Dept of Agricult, Econom, Mimeo, 1969. Bureau of Outdoor Recreation. The 1965 survey of outdoor recreation activities.
US Dept of the Interior (mimeo).1967
Bureau of Sport Fisheries and Wildlife. 1965 National Survey of Fishing and Hunting. US Dept of the Interior, Fish and Wildlife Service, Resource, Publication 27. 1966
2. Bureau of Sport Fisheries and Wildlife. 1970 National Survey of Fishing and Hunting. US Dept of the Interior, Fish and Wildlife Service, Resource Publication 95. 1972
3. Jaktmarker, SOU 1974:80, 1974:81 bilagor. Liber-Tryck, Stockholm. 1974
4. Nobe K C och Gilbert A H. A survey of sportsmen expenditures for hunting and fishing in Colorado 1968. Color Div Game, Fish and Parks Tech, Publ GFP-R-T24. 1970
5. Karlsson Gösta. Social Mobility and Social Class Structure. Lund. 1958
6. Persson Roy. Jakten och jägarna i Skåne. Lunds universitet, Sociologiska inst, Lund. 1979

4 INITIERING

Ett sätt att se på deltagande i en aktivitet är att se det utifrån ett temporalt perspektiv.

Kenyon menar att ett involverande i en aktivitet kan ses i tre faser: (1) "becoming involved", (2) "being involved" och (3) "becoming uninvolved"¹, eller (1) initiering, (2) utövande och (3) upphörande. De frågeställningar som kan kopplas till respektive faser kan formuleras: (1) när och hur sker initiering, (2) hur sker utövandet och (3) varför sker ett upphörande?

Detta kapitel kommer att behandla den första fasen.

Den frågeställning som är kopplad till denna fas kan formuleras: när och hur sker initiering av jakt?

För att försöka besvara denna fråga ställdes ett antal frågor om när individen jagade första gången, vem som tog med dem på den första jakten, om faderns attityd till jakt under uppväxttiden, faderns jakterfarenhet under uppväxttiden, faderns uppväxtmiljö och den egna uppväxtmiljön.

Dessa variabler kommer tillsammans med utbildning att ingå i den fortsatta analysen som tänkbara förklaringar till när initiering till jakt äger rum. I nästa kapitel kommer startålderns betydelse för utövandemönstret att analyseras närmare. Kapitlet kommer att beskriva vilken betydelse startålderns, dvs vid vilken ålder individen börjat att jaga, får för det framtida utövandemönstret.

4.1 Alder för initiering

Innan frågan om vad som kan förklara varför individen börjar att jaga vid olika tidpunkter i livet behandlas, bör det först fastslås vid vilken ålder initiering till jakt äger rum.

Tabell 4.1a

ÅLDER FÖR INITIERING. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Startålder	Antal	%
- 14 år	173	32
15 - 19 år	221	41
20 - 24 år	54	10
25 - 29 år	38	7
30 - 34 år	16	3
35 år -	22	4
Ej svar	16	3
TOTALT	540	100

Tabell 4.1b

INITIATOR. ANTAL INDIVIDER OCH PROCENTANDELAR

Initiator	Antal	%
Fadern	205	38
Släkting	81	15
Ensam	65	12
Kamrat	173	32
Ej svar	16	3
TOTALT	540	100

Av tabell 4.1a framgår att initiering till jakt för flertalet individer har skett under de tidiga tonåren, 73 % började att jaga före 20 års ålder; endast 24 % började att jaga efter 20 års ålder. Detta innebär att

om en individ inte börjat att jaga, innan han uppnått sin 20-årsdag, så kommer han med stor sannolikhet inte att börja att jaga. Det tyder också på att när vi skall försöka förklara initiering så bör stor uppmärksamhet riktas mot det inflytande eller den påverkan som skett under de tidiga uppväxtåren.

4.2 Initiator

Av vad som framgått av föregående avsnitt så sker jakt-debuten under de tidiga tonåren. Detta betyder att:

- (1) individen är i direkt behov av vägledning, och
- (2) att individen fortfarande är under direkt socialt inflytande av familjen.

Slutsatsen blir att familjen har en viktig roll i socialisationsprocessen när det gäller jakt och att familjemedlemmarna är direkt ansvariga för initiering till jakt. Data i tabell 4.1b bekräftar denna hypotes. 38 % är initierade av fadern och 15 % av någon annan i familjekretsen. Cirka 55 % har sålunda blivit initierade till jakt genom någon i den omedelbara familjekretsen, 32 % genom någon i kamratkretsen och enbart 12 % uppger att de var ensamma när de gjorde sin jakt-debut.

4.3 Kön

Eftersom jakt för flertalet individer börjar vid tidig ålder och under vägledning av någon i den omedelbara familjekretsen kan vi antaga, att värderingar och attityder till jakt överförs genom familjeband. Attityder till jakt och den sociala miljö som jakt uppträder i är förmodligen inlärt före och under de tidiga jaktupplevelserna. Männens dominans i jaktutövandet tyder på, att manbarhet eller mandom är ett av de värden, som förklarar varför unga pojkar börjar att jaga. Det kan förhålla sig så, att jakt fungerar som en mekanism, som gör det möjligt för unga pojkar att identifiera sig med

det manliga könet. G Stone har sagt, att jakt är en arena för kampen mellan könen, där jägaren:

"is striving to achieve an autonomous masculinity".²

Hur det än förhåller sig med jaktens funktion i könsidentifieringsprocessen så framstår det ganska klart, att (1) tiden för inläring av jaktbeteende äger rum i de tidiga tonåren, samt (2) att familjen och inte kamratgruppen vanligtvis är den ansvariga socialisationsagenten.

I konsekvens härmed kan vi förvänta, att familjens strukturella variabeluppsättning under individens uppväxttid kan tjäna som förklaring till varför vissa individer jagar och andra inte jagar.

Tabell 4.2

 DIKOTOMISERAD OCH TRIKOTOMISERAD FÖRDELNING AV NÅGRA
 GRUNDLÄGGANDE KARAKTERISTIKA*

	%	<u>n</u> **
Faderns jakterfarenhet		
Jagade	59	
Jagade ej	41	
	100	(517)
Faderns inställning till jakt under uppväxttiden		
Positiv	97	
Negativ	3	
	100	(516)
Uppväxtmiljö		
Rural	71	
Urban	29	
	100	(521)
Faderns uppväxtmiljö		
Rural	77	
Urban	23	
	100	(513)
Faderns socialgrupp under uppväxttiden		
Soc gr I	7	
Soc gr II	12	
Soc gr III	81	
	100	(517)

* för en fullständig redovisning av svarsfördelningen hänvisas till bilaga 3

** variationen på n är beroende av uteblivna svar

4.4 Familjens struktur

4.4.1 Faderns jakterfarenhet

I föregående avsnitt utgick vi från att familjens struktur under individens uppväxttid kan tjäna som förklaring till varför vissa individer börjar att jaga och andra inte. Vi kan vidare antaga, att den strukturella variabeluppsättningen också kan tjäna som förklaring till vid vilken ålder individen börjar att jaga. En variabel i denna uppsättning är faderns jakterfarenhet. Om fadern jagat under uppväxttiden kan vi antaga, att individen börjat att jaga vid tidigare ålder än om fadern inte jagade under uppväxttiden.

Tabell 4.3

FADERNS JAKTERFARENHET OCH STARTÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Startålder	FADERNS JAKTERFARENHET			
	Jagade	%	Jagade ej	%
- 17 år	231	76	79	37
18 år -	73	24	134	63
TOTALT	304	100	213	100

Som framgår av tabell 4.3 har faderns jakterfarenhet ett starkt inflytande på när individen börjar att jaga. Av dem som hade fäder som jagade under uppväxttiden började 76 % att jaga före 17 års ålder. Av dem som hade fäder som inte jagade under uppväxttiden började 63 % att jaga efter 18 års ålder.

Jagade fadern under individens uppväxttid sker initiering till jakt vid tidigare ålder än om fadern inte jagade under uppväxttiden.

4.4.2 Faderns attityd till jakt under uppväxttiden

I avsnittet om initiator framgick, att det i huvudsak var fadern som var socialisationsagent när det gäller initiering till jakt. Det kan därför vara av intresse att se om faderns attityd till jakt under uppväxttiden är av betydelse för startåldern.

Tabell 4.4

FADERNS ATTITYD TILL JAKT OCH STARTÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Startålder	FADERNS ATTITYD TILL JAKT					
	Positiv	%	Ingen åsikt	%	Negativ	%
- 17 år	230	72	75	41	6	46
18 år -	90	28	108	59	7	54
TOTALT	320	100	183	100	13	100

Av tabell 4.4 framgår att de individer som har fäder som var positiva till jakt under uppväxttiden börjat att jaga vid tidig ålder, medan de individer som har fäder som var negativa eller inte hade någon åsikt alls om jakt under uppväxttiden börjat att jaga vid senare ålder. Faderns attityd till jakt påverkar åldern för den jaktliga debuten.

4.4.3 Uppväxtmiljö

Den tredje variabeln i familjens strukturella variabeluppsättning är individens uppväxtmiljö. Individens uppväxtmiljö kan, liksom de övriga variablerna i den strukturella variabeluppsättningen, antagas påverka tidpunkten för den jaktliga debuten.

Tabell 4.5

UPPVÄXTMILJÖ OCH STARTÅLDER. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Startålder	UPPVÄXTMILJÖ			
	Rural	%	Urban	%
- 17 år	238	64	73	49
18 år -	134	36	76	51
TOTALT	372	100	149	100

I det inledande kapitlet diskuterades den rurala-urbana dimensionen och dess betydelse för jaktutövande. Av tabell 4.5 framgår, att den rurala-urbana dimensionen påverkar startåldern. Har individen växt upp i en rural miljö så börjar han att jaga vid tidigare ålder än om han växt upp i en urban miljö.

4.4.4 Faderns uppväxtmiljö

Ytterligare tre variabler ingår i den strukturella variabeluppsättningen, faderns uppväxtmiljö, faderns socialgrupp under uppväxttiden samt initiator.

Tabell 4.6

FADERNS UPPVÄXTMILJÖ OCH STARTÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Startålder	FADERNS UPPVÄXTMILJÖ			
	Rural	%	Urban	%
- 17 år	247	62	60	50
18 år -	151	38	60	50
TOTALT	398	100	120	100

Av de individer som har fäder som växt upp i en rural miljö är det vanligare att individen börjat att jaga

vid tidig ålder än vid senare ålder. Har fadern växt upp urbant är det lika vanligt att individen börjat att jaga vid tidig som vid sen ålder.

4.4.5 Faderns socialgrupp under uppväxttiden

Faderns yrke har använts som grund för klassificering av socialgrupper. Faderns yrke som mått på den sociala statusen har valts framför faderns inkomst eller utbildning. Faderns yrke har föredragits främst därför att det är mera sannolikt att individer kommer ihåg den och att yrke är mera stabilt, men också därför att individens inkomst varierar inte enbart med tiden utan också med att inflationen har gjort att en 70-årig respondents faders inkomst under uppväxttiden inte kan jämföras med en 20-årig respondents faders inkomst under uppväxttiden. Utbildning avvisades av likartade skäl.

Tabell 4.7

FADERNS SOCIALGRUPP UNDER UPPVÄXTTIDEN OCH STARTÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Startålder	FADERNS SOCIALGRUPP					
	I	%	II	%	III	%
- 17 år	21	57	39	63	214	51
18 år -	15	43	23	37	205	49
TOTALT	36	100	62	100	419	100

Som en faktor i den strukturella variabeluppsättningen påverkar inte faderns socialgrupp under uppväxttiden startåldern. Oavsett faderns socialgrupp så har flertalet börjat att jaga vid tidig ålder. Faderns socialgruppstillhörighet kan därför avfärdas som tänkbar förklaring till att individen börjar att jaga vid tidig ålder.

4.4.6 Initiator

En variabel som kan vara av intresse att närmare kontrollera är initiator. Betyder det något för den jaktliga debuten vem som varit initiator?

Tabell 4.8

INITIATOR OCH STARTÅLDER. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Startålder	INITIATOR							
	Fadern	%	Släkting	%	Ensam	%	Kamrat	%
- 17 år	174	85	48	59	33	51	57	33
18 år -	31	15	33	41	32	49	116	67
TOTALT	205	100	81	100	65	100	173	100

Vad som tidigare sagts om familjens betydelse för när initiering till jakt äger rum understryks av vad som framgår av tabell 4.8. Har individen blivit initierad till jakt genom någon i familjekretsen så börjar individen också sin jaktutövning vid tidig ålder. De individer som börjat att jaga vid sen ålder har blivit initierade av någon i kamratrektsen. Ett annat intressant förhållande, som också framgår av tabellen, är att ju längre bort från familjeroten vi kommer, desto mera sannolikt är det att individen börjat att jaga vid senare ålder i livet. Detta understryker ytterligare den tidigare förda diskussionen om familjens roll och betydelse som socialisationsagent när det gäller jakt.

4.4.7 Utbildning

Ytterligare en variabel som kan tänkas påverka tidpunkten för den jaktliga debuten är utbildning. Utbildning används ofta som en förklarande faktor till att vissa beteenden uppträder vid en senare tidpunkt i livet. Utbildning skulle sålunda uppträda som en fördröjande faktor för vissa beteenden.

Tabell 4.9

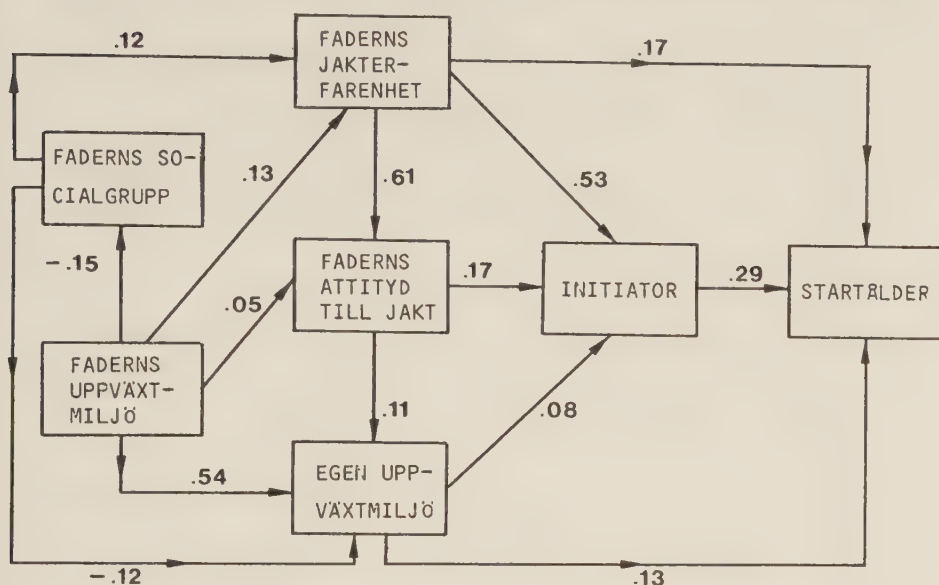
UTBILDNING OCH STARTÅLDER. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Startålder	UTBILDNING					
	-9 år	%	10-14 år	%	15 år-	%
- 17 år	191	60	99	59	24	66
18 år -	128	40	68	41	13	34
TOTALT	319	100	167	100	37	100

Utbildning tycks inte uppträda som en fördröjande faktor när det gäller den jaktliga debuten. Att utbildning inte har en fördröjande effekt när det gäller jakt understryker ytterligare vad som tidigare sagts om familjens struktur. Har det jaktliga intresset grundlagts i tidig ålder kommer inte utbildning att utgöra en bromsande faktor för den jaktliga debuten. Den jaktliga debuten har oftast redan skett, när individen väljer att ägna sig åt högre studier.

4.5 Sammanfattning

Figur 3. Strukturell modell av familjens variabeluppsättning (standardiserade koefficienter)

$\chi^2 = 2,8$ (7 frihetsgrader) $P = .91$ $n = 540$

Detta kapitel har behandlat hur individen blir initierad till jakt och när individen blir initierad till jakt. Förklaringar till detta har sökts i vad som benämnts familjens strukturella variabeluppsättning. De variabler som ingått och som undersökts har varit (1) faderns socialgrupp under uppväxttiden, (2) faderns uppväxtmiljö, (3) faderns jakterfarenhet, (4) faderns attityd till jakt under uppväxttiden, (5) initiator samt (6) den egna uppväxtmiljön. Förutom dessa variabler har också utbildning testats, eftersom utbildning kan antagas innebära en bromsande faktor i den jaktliga debuten.

Den analys som gjorts i det föregående genom korstabulering har visat, att samtliga variabler i den strukturella variabeluppsättningen utom faderns socialgrupp

under uppväxttiden har ett positivt samband med när individen börjar att jaga. Vidare visade det sig, att utbildning inte påverkar åldern för den jaktliga debuten.

När vi använder korstabeller i kontextuella analyser föreligger alltid en risk för indirekta effekter. Detta gäller för övrigt inte enbart kontextuella analyser som grundar sig på korstabeller.

Ovanstående modell³, som sammanlänkar de analyser som baserats på de tidigare presenterade korstabellerna, visar genom standardiserade mått de olika variablernas samband med startåldern.

Syftet med modellen är att visa på att det i analyser som bygger på korstabeller som regel ligger indirekta effekter i de oberoende variablerna, vilket ger en aggregerande effekt på den beroende variabeln.

Modellen visar också, att det inte är enbart en eller ett par variabler som påverkar tiden för den jaktliga debuten. Det är individens kontext som är avgörande för vid vilken ålder den jaktliga debuten sker. När det gäller vid vilken ålder den jaktliga debuten sker sammanhänger detta med vem som initierat, den egna uppväxtmiljön - den rurala-urbana dimensionen, om fadern jagat eller ej, faderns attityd till jakt samt faderns uppväxtmiljö. Har fadern en rural uppväxtmiljö och har han själv jagat under individens uppväxttid samt varit positivt inställd till jakt och har den egna uppväxtmiljön varit rural och har individen blivit initierad till jakt av någon i den omedelbara familjekretsen, föreligger ett positivt samband med en jaktdebut i tidig ålder. Individer med urbana länkar bakåt i tiden och som blivit initierade till jakt av någon annan än någon i den omedelbara familjekretsen gör i högre grad sin jaktdebut vid senare ålder.

Sammantaget kan sägas att förklaringar till vid vilken ålder individen gör sin jaktliga debut har sökts i det kontextuella sammanhanget. De faktorer som är avgörande för den jaktliga debuten, och som illustreras i figur 3, är den rurala-urbana dimensionen, initiators när-

het till familjeroten och faderns jakterfarenhet. Det kontextuella sammanhanget som skapats med hjälp av de sex ingående variablerna, och som benämnts familjens strukturella variabeluppsättning, har visat sig vara positivt relaterade till åldern för den jaktliga debuten.

Nästa kapitel försöker att ge svar på om utövandemönstret ser annorlunda ut för dem som börjat att jaga vid tidig ålder eller vid senare tidpunkt i livet samt också hur initiatorn avspeglar sig i utövandemönstret.

Noter

1. Kenyon Gerald. Sports involvement: a conceptual go and some consequences thereof. Sid 77-99 i Gerald Kenyon: Aspects of Contemporary Sport Sociology (Sociology of Sports), Chicago, The Athletic Institute. 1969
2. Stone Gregory. Some meanings of American Sport. Paper presented at the 60th Annual Meeting of the College Physical Education Association in Columbus, Ohio. 1957
3. Den statistiska metoden för analysen är Lisrel. Koefficienterna i modellen är Maximum-Likelihood skattningar beräknade med hjälp av det statistiska programmet Lisrel 4. Modellens koefficienter är standardiserade. Pilarna i modellen anger sambandens riktning, medan koefficienterna vid pilarna anger sambandens styrka. När det i texten talas om samband mellan olika av modellens variabler så rör det sig om kausala samband.

5 UTÖVANDEMÖNSTER

I det föregående kapitlet har vi diskuterat den första fasen i Gerald Kenyons teori om individens involverande i en aktivitet. Hypotesen om sambandet med familjens struktur visade sig fruktbar som förklaring till vid vilken ålder individen gör sin jaktliga debut.

Detta kapitel tar upp den andra fasen i Kenyons teori om individens involverande i en aktivitet: utövandet. I undersökningens begreppsmodell är det pilarna 1, 8 och 9 som behandlas.

Först skall sägas att det alltid är förenat med svårigheter att med ett begränsat antal variabler försöka att fånga upp och karakterisera en aktivitet. Att ur frågeformulärets cirka 80 utövandevariabler välja ett fåtal som på ett rättvist och beskrivande sätt karakteriserar olika element i jaktutövningen har varit ett dilemma.

Min egen erfarenhet har till övervägande delen varit det vägledande och avgörande. De variabler som jag stannat för (tabell 5:1) har därför kommit att bli: 1) typ av jakt, 2) motiv för att jaga, 3) antalet fällt vilt, 4) intressegrad, 5) jaktens betydelse för val av bostadsort, 6) vikten av jaktlycka, 7) medlemskap i jaktlag, 8) storleken på jaktmarken, 9) jaktmarkstyp, 10) antal jaktdagar, 11) antal viltvårdsdagar och 12) totalutgiften för jakt.

De tre första variablerna bildar det första elementet i utövandemönstret: inriktning. Nästa tre följande variabler bildar det andra elementet: graden av engagemang. De tre därpå följande det tredje elementet: aktivitetsmönster. Slutligen de sista tre variablerna det

fjärde elementet: jaktvanor.

Dessa fyra element bildar tillsammans "det expressiva mönstret". För en fullständig redovisning av samtliga variabler i "det expressiva mönstret" hänvisas till R Persson Jakten och Jägarna i Skåne.¹

Skälen till att just dessa variabler kommit att ingå i beskrivningen av det expressiva mönstret har varit olika beroende på de olika variablerna.

Första variabeln i det första elementet, typ av jakt, har valts därför att den på ett tydligt sätt beskriver de olika typer av jakt som förekommer i vårt land, men också därför att den på samma gång ger en bra karaktistik på olika jägartyper. Det kan därför vara av värde för läsaren, när han läser tabellerna i det fortsatta, att också ha detta perspektiv i minnet. Det ger en god bild av hur de olika jägartyperna fördelar sig. Variabeln har klassificerats efter den gängse indelningen, som vanligtvis görs när det gäller jaktbart vilt, med speciell hänsyn till skånska förhållanden. För den oinvidde kan det vara på sin plats att närmare förtydliga de olika begreppen. Storstilt innefattar således de fyra hjortdjuren: älg, dovhjort och kronhjort samt rådjur. Småvilt-hårvilt innefattar i huvudsak hare och kanin. Småvilt-fågel innefattar fasan, rapphöna och ringduva. Med predatorer menas rovdjur och inbegriper främst räv och grävling. Den sista kategorien, sjöfågel, inbegriper gäss, änder och andra sjöfåglar. När det gäller den konverterade meningen, jägartyper, skall kanske typen allroundjägare förklaras närmare. Med allroundjägare menas den jägartyp eller typ av jakt som inte är speciellt inriktad på något visst viltslag. Med andra ord en jägartyp som jagar hela spektrat av vilt. Slutligen skall understrykas att de olika viltkategoriernas sammansättning i detta stycke är avhängig av den viltfauna som vi har i de båda skånelänen.

Den andra variabeln i det första elementet har kategoriserats genom faktoranalys. De motivkategorier som därvid bildats har blivit sju till antalet. Några av dessa kräver kanske en närmare förklaring.

Det viltvårdande motivet kan sägas utgöra den preservativa eller icke-konsumtiva inriktningen eller incitamentet inom jakten. Med viltvårdande eller preservativa - icke-konsumtiva - incitament avses sådana incitament i jaktutövningen som är en del av jaktutövningen men som inte har att göra med nedläggandet av vilt. Det rör sig främst om sådana aktiviteter som syftar till att vårda och förbättra förhållandena för fauna och miljö.

Venatoriska motiv är sådana incitament som har att göra med upplevelser under det fysiska utövandet av jakten. Sådana incitament kan exempelvis vara upplevelsen av jakthundarnas arbete och spänningsupplevelser under jakten (t ex i ögonblicket inför skottet).

Om det viltvårdande motivet kan sägas vara icke-konsumtivt eller preservativt, kan det venatoriska motivet sägas vara konsumtivt eller icke-preservativt incitament i jakten. Det viltvårdande och venatoriska motivet kan sägas vara mål och medel på samma gång. Genom att öka de preservativa insatserna ökas också möjligheten för ett större tillgodogörande av de värden, som ligger i det venatoriska motivet. I de övriga fallen kan jakten sägas vara medel för att nå andra mål som t ex rekreation, sociala kontakter, naturupplevelse eller fysiskt välbefinnande.

Det bör samtidigt påpekas, att när det gäller såväl jakt som andra fritidsaktiviteter, så är det i regel inte ett isolerat motiv som leder till att en person ägnar sig åt jakt utan snarare en kombination av olika motiv, som leder till deltagande i jakt. De data, som här presenteras, bygger på individens uttalanden om vilket som är hans starkaste motiv för att jaga.

Den sista variabeln i det första elementet, antalet fällt vilt, kan ses som ett exempel på jaktutövningens nyttovärden, främst då vad gäller ekonomiska termer. Antalet fällda djur kan också ses som ett direkt mått på den enskilde individens framgång i jakten.

Det andra elementet är uppbyggt på variabler som beskriver graden av engagemang. Tillsammans säger de nå-

got om vilken betydelse utövarna tillmäter jakten som fritidsaktivitet samt vilken homogenitet som gruppen som helhet uppvisar. Möjligen skulle vi kunna invända mot variabeln "vikten av jaktlycka" som ett kriterium på graden av engagemang. Huruvida det är viktigt eller ej att nedlägga villebråd vid jakt kan kanske tyckas vara irrelevant för graden av engagemang. Vi kan på goda grunder antaga att om individen är starkt engagerad i sitt utövande, så vill han säkert också uppleva resultat. Det är därför rimligt att antaga att framgången i jakten kan påverka graden av engagemang. Därför har vikten av jaktlycka inordnats i element två.

Det tredje elementet, aktivitetsmönster, har sammanställts av variablerna medlemskap i jaktlag, jaktmarkens storlek och typen av jaktmark för det huvudsakliga jaktutövandet. När det gäller jaktmarkstyper, så är korttidsjakt en motsvarighet till fiske med fiskekort. Ett jaktkort liksom ett fiskekort innebär rätt att under begränsad tid (ex en dag, en vecka) fiska eller jaga. För jakt är denna rätt dessutom så gott som alltid begränsad till antal och viltslag.

Den strukturering som här gjorts syftar till att göra det lätt för läsaren att följa den fortsatta framställningen. Ofta finns det flera rimliga sätt att "dela en tårta", vart och ett med sina fördelar och sina nackdelar, och jag är inte helt övertygad om att detta sätt jag valt är det bästa sättet. Det är emellertid det sätt jag funnit vara naturligast att göra det på, och jag hoppas det tjänar syftet att göra det lätt för läsaren att orientera sig i min framställning.

5.1 Inriktning

5.1.1 Typ av jakt

Då det förekommer flera olika typer av jakt, är det följdriktigt att först ta reda på vilka viltarter som jagas. Utifrån syftet med denna studie har viltslagen

grupperats i kategorierna storvilt, småvilt-hårvilt, småvilt-fågel, predatorer och sjöfågel. Allroundjägaren, som tidigare sagts, är den jägartyp som inte är inriktad på någon speciell grupp av vilt i sin jaktutövning. Som framgår av tabell 5.1 är det storvilt som är den vanligaste typen av jakt. Därefter kommer jakten på småvilt-hårvilt respektive småvilt-fågel.² Sjöfågel-jakt och allroundjakt är de minst populära jakttyperna.

Tabell 5.1

UTÖVANDEMÖNSTER, PROCENTUELL FÖRDELNING

	Procentuell svarsfördelning bland de intervjuade
Typ av jakt	
Allround	3
Storvilt	30
Småvilt, hårvilt	28
Småvilt, fågel	24
Predator	10
Sjöfågel	5
Totalt	100
	(N = 520)

Motiv	
Naturen	34
Rekreation	28
Viltvård	19
Venatoriskt motiv	12
Socialt motiv	3
Fysiskt motiv	3
Ekonomiskt motiv	1
Totalt	100
	(N = 520)

tabell 5.1 forts.

Procentuell svarsfördelning
bland de intervjuade

Antal fälld vilt

0	15
1 - 9	21
10 - 19	15
20 - 29	14
30 -	35
Totalt	100

(N =540)

Intressegrad

Mycket viktig fritidssyss.	70
Mindre viktig "	25
Ej viktig "	5
Totalt	100

(N =520)

Val av bostadsort

Påverkat	21
Ej påverkat	79
Totalt	100

(N =520)

Vikten av jaktlycka

Viktigt	10
Mindre viktigt	53
Ej viktigt	37
Totalt	100

(N =520)

Medlem i jaktlag

Ja	47
Nej	53
Totalt	100

(N =520)

tabell 5.1 forts.

Procentuell svarsfördelning
bland de intervjuade

Jaktmarksstorlek

- 99 ha	34
100 - 199 ha	24
200 - 499 ha	23
500 ha -	19
Totalt	100
	(N= 520)

Typ av jaktmark

Egen	20
Bekants	23
Släkt	14
Personligt arrende	19
Jaktlagsarrende	23
Korttidsjakt	1
Totalt	100
	(N= 520)

Antal jaktdagar

0 dgr	8
1 - 9 dgr	19
10 - 19 dgr	33
20 - 29 dgr	21
30 dgr -	19
	100
	(N=540)

Antal viltvårdsdagar

0 dgr	12
1 - 9 dgr	64
10 - 19 dgr	15
20 dgr -	9
Totalt	100
	(N= 540)

tabell 5.1 forts.

Procentuell svarsfördelning
bland de intervjuade

Totalkostnad

1 - 499 kr	28
500 - 1499 kr	30
1500 kr -	42
	100

(N= 520)

Variationen i antalet svarande (N) beror på det interna bortfallet. För en fullständig redovisning av svarsfördelningarna hänvisas till frågeformuläret, Bilaga 3.

Tabell 5.2

BAKGRUNDVARIABLER, PROCENTUELL FÖRDELNING

Startålder	%
- 17 år	60
18 år -	40
Totalt	100
	(N= 524)

Ålder	
- 29 år	12
30 - 39 år	29
40 - 49 år	26
50 - 59 år	18
60 år -	15
Totalt	100
	(N= 520)

Socialgruppsstillhörighet

Soc gr I	13
Soc gr II A	19
Soc gr II B	37
Soc gr III	31
Totalt	100
	(N= 524)

tabell 5.2 forts.

	%
Bostadsort	
Rural	53
Urban	47
Totalt	100
	(N= 523)

Utbildning (antal skolår)

- 7 år	41
8 - 9 år	20
10 - 14 år	32
15 år -	7
Totalt	100
	(N= 523)

Variationen i antalet svar (N) beror på det interna bortfallet. För en fullständig redovisning av svarsfördelningen hänvisas även här till frågeformuläret, bilaga 3. Fördelningen för variabeln initiator redovisas i tabell 4.1 i kapitel 4.

Jag kommer nu i tur och ordning att redovisa och kommentera sambanden mellan de olika bakgrundsvariablerna och de variabler som ingår i de fyra variabelgrupperna (= elementen)

Tabell 5.3

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). TYP AV JAKT OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18 år-	%
Allround	12	4	7	3
Storvilt	108	35	46	22
Småvilt-hårvilt	67	21	78	37
Småvilt-fågel	79	25	48	23
Predatorer	35	11	17	8
Sjöfågel	13	4	14	7
Totalt	314	100	210	100

Bland dem som börjat jaga vid tidig ålder (tabell 5.3) är det storviltjakten som är den mest populära jakttypen. Det finns också ett mera uttalat intresse för predatorjakten inom denna grupp än i gruppen som börjat vid senare ålder. Bland dem som börjat att jaga vid en senare tidpunkt i livet är det småvilt-hårviltjakten som dominerar.

Tabell 5.4

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). TYP AV JAKT OCH INITIATOR.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern %		Släk- ting %		Ensam %		Bekant %	
Allround	9	5	1	1	2	3	6	4
Storvilt	76	37	17	21	16	25	47	27
Småvilt-hårvilt	48	23	19	23	28	44	51	29
Småvilt-fågel	48	23	23	29	10	15	45	26
Predatorer	17	8	13	16	6	8	16	9
Sjöfågel	7	4	8	10	3	5	8	5
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Den grupp som börjat jaga tillsammans med fadern är orienterad mot storviltjakt, medan de som börjat jaga tillsammans med någon släkting favoriserar småviltjakt på fågel. De som gjort sin jaktliga debut på egen hand är inriktade på småvilt-hårviltjakt. Det gäller även dem som börjat jaga tillsammans med någon i bekantskapskretsen. Se tabell 5.4.

Tabell 5.5

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). TYP AV JAKT OCH ÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29 år %		30-39 år %		40-49 år %		50-59 år %		60 år-	%
Allround	1	2	7	5	3	2	3	3	4	5
Storvilt	17	27	53	35	41	30	29	31	16	20
Småvilt- hårvilt	18	29	39	25	34	25	29	31	25	33
Småvilt- fågel	15	24	34	23	35	26	19	20	21	27
Pre- datorer	7	11	12	8	13	10	8	9	11	14
Sjöfågel	4	7	6	4	9	7	6	6	1	1
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Småvilt-hårvilt jagas främst i den yngsta ålderklassen, medan jakten i åldersklassen 30-39 år är fokuserad på storvilt. I åldersklasserna 40-49 och 50-59 år kvarstår ett rätt utbrett intresse för storviltsjakten, medan individer i den äldsta åldersklassen, 60 år och däröver, är mera inriktade på småvilt-hårviltjakten samtidigt som det finns ett mera uttalat intresse för predatorjakt.

Tabell 5.6

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). TYP AV JAKT OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
Allround	2	3	3	3	7	4	6	4
Storvilt	25	38	29	30	54	28	46	28
Smävilt-hårvilt	13	19	25	25	51	26	57	35
Smävilt-fågel	21	30	30	30	51	26	24	15
Predatorer	3	4	6	6	26	13	18	11
Sjöfågel	4	6	7	7	5	3	11	7
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

De jägare som tillhör socialgrupp I och IIA är jämförelsevis starkt inriktade på storviltjakt och jakt på småvilt-fågel. Socialgrupp IIB och III sysslar jämförelsevis mycket med jakt på småvilt-hårvilt och jakt på predatorer.

Tabell 5.7

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). TYP AV JAKT OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Rural	%	Urban	%
Allround	9	3	10	4
Storvilt	84	31	71	29
Smävilt-hårvilt	69	25	76	31
Smävilt-fågel	61	22	65	26
Predatorer	39	14	12	5
Sjöfågel	15	5	12	5
Totalt	277	100	246	100

De jägare som bor på landsbygden är något mera intresserade av att jaga storvilt än de jägare som bor urbant, vilka är mer inriktade på småvilt (både fågel och hårvilt). Intresset för predatorjakt är också större bland de ruralt bosatta än bland de urbant bosatta jägarna.

Tabell 5.8

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). TYP AV JAKT OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år	%	8-9år	%	10-14år	%	15år-	%
Allround	12	5	2	2	4	3	1	3
Storvilt	63	30	33	31	41	25	18	48
Småvilt-hårvilt	68	32	28	26	38	23	9	24
Småvilt-fågel	41	19	24	23	57	34	4	11
Predatorer	23	11	11	11	16	10	1	3
Sjöfågel	7	3	7	7	8	5	4	11
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Jägare med låg utbildning är jämförelsevis mer inriktade på jakt på småvilt-hårvilt och predatorer, medan jägare med högre utbildning i stället är mera inriktade på storviltjakt.

Att jägare som börjat jaga vid tidig ålder är mera inriktade på storvilt och predatorer kan sammanhånga med att de har rikare möjligheter att jaga, eftersom de haft längre tid att etablera kontakter samt att de i denna grupp i större utsträckning blivit initierade till jakt genom fadern. Intresset för predatorjakt kan ha sin förklaring i en tidigare framvuxen ekologisk medvetenhet, eftersom kontakten med jakt skett i tidig ålder och därmed utvecklat sig starkare än hos dem som börjat att jaga vid senare tidpunkt i livet. Att intresset bland denna grupp som börjat jaga vid senare tid-

punkt kommit att fokuseras kring småvilt-hårviltjakten är knappast förvånande. Det är ju bland småviltet som de flesta jakttillfällen finns och som utbudet av jaktmöjligheter är som störst.

Som sagts i det föregående kapitlet sammanhänger startålder med initiator och detta avspeglar sig också när det gäller initiators inverkan på jakttypen.

Ser vi på ålderns inverkan på jakttypen och frántar marginalgrupperna (allround och sjöfågel) eftersom dessa är mycket små (de utgör 3 resp 5 procent av jägarna) ser det ut som om det börjat med ett brett intresse för samtliga jaktformer för att sedan övergå till storviltjakt i åldersklassen 30-39 år. Därefter svänger det i åldersklassen 40-49 år till småvilt-fågel med ett bestående intresse för storvilt för att sedan i klassen 50-59 år återgå till storvilt och småvilt-hårviltjakt för att slutligen i den högsta åldersklassen 60 år och däröver övergå till ett intresse för småvilt-hårvilt.

Socialgrupp och utbildning följer i stort samma mönster. Jägare med hög utbildning och hög social status tenderar att i högre grad vara intresserade av storviltsjakt, medan jägare med lägre utbildning och låg social status tenderar att vara mera intresserade av småvilt-hårviltjakt och predatorjakt. Det är också bland den rurala gruppen som jägare med lägre utbildning återfinns.

Den väsentligaste slutsatsen är kanske, att jägare på landsbygden är mera utpräglade predatorjägare än jägare från urbana miljöer, vilka är mera inriktade på småvilt-hårviltjakten.

En tänkbar förklaring till detta kan vara en större ekologisk medvetenhet hos landsbygdsbefolkningen, eftersom de lever närmare djur och natur, vilket förmodligen resulterar i ett ökat intresse för predatorjakt samt att stadsbefolkningens inriktning på småvilt-hårviltjakt kan förklaras med tillgängligheten till jaktmarker. Skåne är i huvudsak ett flackt jordbrukslandskap och den miljö som ligger inom omedelbar närhet för stadsbon är som regel jordbruksmark. Det blir en naturlig

orientering för stadsbon att söka sig till denna miljö. Det är också i denna miljö som vi finner småviltet: hare, kanin, fasan och raphöna.

Ytterligare en slutsats som kan dras är att ju lägre utbildning, ju jämnare är spridningen bland de olika viltkategorierna. Jägare med hög utbildning och jägare i socialgrupp I tenderar att i högre grad än andra vara orienterade mot storviltjakt. Om jägare med en bredare variation i sin jaktutövning har andra motiv för att jaga eller om motiven är desamma oberoende av om jaktutövningen är variationsrik eller specialinriktad kommer nästa avsnitt att försöka svara på.

5.1.2 Motiv

Tidigare studier som behandlat motiv för att jaga har pekat på att det är förenat med vissa problem att bestämma varför individen jagar. Några har hävdat att jägare är oförmögna eller ovilliga till att uttala de verkliga motiven för sitt utövande. Andra har hävdat att de verkliga motiven för att jaga är "andliga" och därför inte går att bestämma. Madsen och Kozicky säger:

"Hunting is a complex affair with roots too deep to be pulled up and examined. If a hunter is asked to explain his sport, he can no more rationalize hunting than he can describe emotion. His hunting is and has always been a conditioned instinct that is largely emotional".³

Om motiven för att jaga säger Head:

"If hunters understood their own psychology with regard to their sport, they could define their position better to less sympathetic neighbors".⁴

Lundy uttrycker det sålunda:

"Most hunters won't be able to explain their atavistic urge. Many of them never thought about it, or asked

themselves if they had a loos screw. Some will lie about it".⁵

Förmodligen är det också på det viset, att motiven för olika typer av handlingar är komplexa och svåra att verbalisera. Kanske är detta speciellt problematiskt när det gäller jakt.

Säkert är det också på det viset, att många individer inte frågar sig varför de utför en viss handling. Det är nog också så, att några ljuger om sina motiv för ett visst beteende. Vi var medvetna om detta när vi tillfrågade jägarna i Skåne om vilka deras motiv var för att jaga. Som framgår av tabell 5.1 är det naturupplevelsen som är det vanligast förekommande motivet. Rekreation och viltvård kommer därefter. Först som fjärde motiv kommer det venatoriska motivet, där mål och medel är desamma. Att jaga för att bygga upp sociala relationer eller tillgodose behovet av sociala relationer liksom att jaga för att därigenom nå bättre fysisk hälsa är inte särskilt vanliga motiv. Endast en procent uppger att de jagar för att det är ekonomiskt lönsamt. Att det skulle vara ekonomiskt lönsamt att jaga borde därför kunna avfärdas som ett motiv för jakt.⁶ Jägaren har ingen ekonomisk vinning genom sitt utövande.⁷

Tabell 5.9

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1).MOTIV FÖR ATT JAGA OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18 år-	%
Naturen	107	34	73	35
Rekreation	73	23	75	36
Viltvård	42	14	20	10
Socialt motiv	29	9	19	9
Venatoriskt motiv	52	17	15	7
Fysiskt motiv	7	2	7	3
Ekonomiskt motiv	4	1	1	0
Totalt	314	100	210	100

Bland dem som börjat att jaga vid tidig ålder är naturupplevelsen det starkaste motivet för att jaga. Bland dem som börjat att jaga vid senare tidpunkt är rekreationen det vanligaste motivet för utövandet (tabell 5.9).

Det viltvårdande och det venatoriska motivet är också starkare uttalat bland dem som börjat vid tidig ålder än bland dem som börjat vid senare tidpunkt i livet. Naturupplevelsen som motiv för att jaga tycks inte påverkas av vid vilken tidpunkt individen börjat att jaga. Det är ett lika starkt motiv oavsett tidpunkten för den jaktliga debuten.

Tabell 5.10

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1).MOTIV FÖR ATT JAGA OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern	%	Släkting	%	Ensam	%	Bekant	%
Naturen	70	34	27	33	20	31	62	36
Rekreation	53	26	22	27	22	34	50	29
Viltvård	24	12	9	11	9	14	21	12
Socialt motiv	16	8	11	14	2	3	19	11
Venatoriskt motiv	34	16	9	11	10	15	15	9
Fysiskt motiv	4	2	3	4	2	3	5	3
Ekonomiskt motiv	4	2	0	0	0	0	1	0
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Startålderns samband med initiator avspeglas också i motiven. Det venatoriska motivet återkommer som ett starkt motiv bland dem som initierats till jakt genom fadern. Har initieringen skett genom någon släkting eller genom någon bekant är sociala kontakter som motiv för att jaga mera uttalat än i gruppen som blivit initierade av fadern eller om debuten skett på egen hand. Har individen börjat att jaga på egen hand är det re-

kreationen som är det bakomliggande motivet. Intresset för viltvård påverkas inte av vem som initierat till jakt.

Tabell 5.11

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1).MOTIV FÖR ATT JAGA OCH ÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29 år %		30-39år %		40-49år %		50-59år %		60år-	%
Naturen	22	36	62	41	41	30	25	27	29	37
Rekreation	22	36	40	27	41	30	30	32	12	15
Viltvård	7	11	14	9	15	11	16	17	11	14
Socialt motiv	2	2	20	13	11	8	7	7	8	10
Venatoriskt motiv	7	11	12	8	20	15	13	14	14	19
Fysiskt motiv	1	2	1	1	5	4	3	3	4	5
Ekonomiskt motiv	1	2	2	1	2	2	0	0	0	0
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Motiven skiftar med åldern. Den yngre kategorin jägare jagar för rekreation och naturupplevelse. I den lägre medelåldern är de sociala kontakterna ett betydelsefullt motiv för att jaga. I åldersklassen 50-59 år finner vi viltvårdsmotivet som ett starkt uttalat motiv. I den äldre åldersklassen, 60 år och däröver, återkommer betydelsen av det venatoriska inslaget i jakten. Det tycks som motiven i inledningsfasen är rekreation och naturupplevelse, att söka avkoppling från vardagen, för att sedan övergå till sociala kontakter. Vid en något senare ålder är viltvården, natur- och miljöintresset ett viktigt motiv för att sedan vid en högre ålder skifta till de venatoriska incitamenten i jakten. Det ser ut som om, med en logisk konvertering, upplevelsevärdena är mångfacetterade och att de upplevelsevärden som kan tillskrivas jakten upplevs under olika tidpunkter i

livscykeln. Jakten erbjuder en bred variation av upplevelsevärden, vilka individen tillgodogör sig under olika tidpunkter i livet.

Tabell 5.12

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1).MOTIV FÖR ATT JAGA OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
Naturen	25	38	36	36	57	29	62	38
Rekreation	24	35	31	31	54	28	39	24
Viltvård	5	7	10	10	31	16	16	10
Socialt motiv	5	7	8	8	21	11	14	9
Venatoriskt motiv	6	9	12	12	26	14	23	14
Fysiskt motiv	3	4	2	2	4	2	5	3
Ekonomiskt motiv	0	0	1	1	1	0	3	2
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Naturupplevelsen som motiv för att jaga är ungefär lika stark oavsett socialgruppstillhörighet. Socialgrupp IIB har ett mera uttalat intresse för viltvård än övriga socialgrupper. Där motiverar man också mera sin jakt med behovet av sociala kontakter. Det venatoriska motivet är mera uttalat i de lägre socialgrupperna än bland de högre socialgrupperna. Det fysiska motivet för att jaga är inte relaterat till socialgrupp.

Tabell 5.13

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). MOTIV FÖR ATT JAGA OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Rural	%	Urban	%
Naturen	92	33	86	35
Rekreation	77	28	69	28
Viltvård	35	13	28	11
Socialt motiv	25	9	24	10
Venatoriskt motiv	42	15	26	11
Fysiskt motiv	6	2	8	3
Ekonomiskt motiv	0	0	5	2
Totalt	277	100	246	100

Den ruralt bosatte jägaren uppger det venatoriska och viltvårdande motivet som ett starkare skäl för att jaga än den urbant bosatte jägaren. Detta kan bero på att intresset för fauna och natur är starkare bland de ruralt bosatta jägarna än bland de urbant bosatta jägarna, som snarare ser fauna-natur som en resurs för rekreation och fysisk reproduktion.

Tabell 5.14

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). MOTIV FÖR ATT JAGA OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år	%	8-9år	%	10-14år	%	15år-	%
Naturen	72	34	33	32	58	35	16	44
Rekreation	59	28	31	30	43	26	13	34
Viltvård	24	11	13	12	25	15	1	3
Socialt motiv	22	10	11	11	13	8	2	5
Venatoriskt motiv	29	14	13	12	22	13	4	11
Fysiskt motiv	5	2	4	3	5	3	0	0
Ekonomiskt motiv	3	1	0	0	1	0	1	3
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Naturupplevelse och rekreation är starka motiv för att jaga oberoende av utbildning. Viltvårdsmotivet är minst uttalat bland individer med hög utbildning (15 år-). Sociala kontakter är ett mera betydelsefullt motiv för att jaga bland individer med lägre utbildning än bland individer med hög utbildning. För individer med låg utbildning (6-7 år) är det venatoriska motivet ett viktigare motiv för att jaga än för individer med högre utbildning.

Det tycks som om de värden och behov som jakten kan tillgodose, tillgodosöks under olika tidrymder i livet. Jakt är en "life-time-activity". Individen tillgodosör sig de olika värdena under olika faser i sin livscykel och jaktupplevelserna varierar därför under jägarens livs-jaktcykel. Det är kanske det som är förklaringen till att de flesta som börjat att jaga fortsätter att jaga livet ut.

Vad som sagts i det föregående avsnittet beträffande variationen i jaktutövningen kan sägas gälla även för motiven för att jaga. Jägare med låg utbildning och låg socialgruppstillhörighet visar upp en större variation av motiv för sin jaktutövning, medan jägare med hög utbildning och hög social status är mera koncentrerade kring ett fåtal motiv.

5.1.3 Antalet fällt vilt

En fråga som ofta ställs i samband med jakt är hurvida det har någon betydelse om jägaren lyckas fälla något vilt eller ej när han jagar. Det finns också de som menar, att jakten enbart går ut på att skjuta så mycket vilt som möjligt.

Av tabellen i bilaga 3 (sid 203) framgår att endast nio procent av jägarna anser det är viktigt att de lyckas fälla något vilt när de jagar. Vidare framgår det också av bilaga 3 (sid 201), att endast 2 procent tror att de kommer att sluta att jaga, om de inte lyckas skjuta något vilt. Det är ett mycket litet antal jägare som

ser det som det huvudsakliga syftet med jakten att de lyckas fälla villebråd. Som primärmotiv är det endast en procent som uppger att de jagar för att få möjlighet att skjuta på levande mål. Se bilaga 3, sid 195.

Det finns knappast någon grund för påståendet att de som ägnar sig åt jakt primärt gör det för att skjuta vilt. Det förhåller sig snarare på det viset, att det är en blandning av avkoppling, av naturupplevelse i samband med vistelse i skog och mark och av tillfällen till sociala kontakter som är de huvudsakliga motiven och upplevelsevärdena bakom utövandet.

Däremot är det rimligt att antaga, att de som jagar flitigt och som dessutom har stora och viltrika marker också lyckas skjuta mera vilt än de som jagar i mindre omfattning och dessutom jagar på små och viltfattiga marker. Ytterligare en faktor kan vara avgörande för antalet fällt vilt, och det är faunasammansättningen på jaktmarken. Är markerna av den beskaffenheten att de "bär" flertalet av våra jaktbara viltarter är också förutsättningarna för att kunna notera ett stort antal fällt vilt ganska goda. Som framgår av tabell 5.1 fäller mer än hälften av alla jägare högst 19 vilt. Hela femton procent lyckas inte fälla något vilt alls, och hela tjugoen procent lyckas endast fälla mellan ett till nio vilt på en jaktsäsong. Flertalet jägare lyckas dock fälla något vilt under jaktåret, och så många som 35 % uppger att de lyckas fälla 30 vilt eller flera. Vi kan antaga att det är i denna grupp vi återfinner de jägare som har relativt stora jaktmarker med stor vilttäthet och ett brett faunautbud. Det är som regel också på dessa marker som ett flitigt viltvårdsarbete bedrivs i syfte att skapa viltproducerande biotoper. Det är vidare i denna grupp vi återfinner de jägare, som börjat att jaga vid tidig ålder och som blivit initierade till jakt genom fadern samt är ruralt bosatta.

Tabell 5.15

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1).ANTALET FÄLLT VILT OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Fällt vilt	-17 år	%	18 år-	%
0	29	9	34	16
1 - 9	51	16	57	27
10 - 19	42	14	41	20
20 - 29	51	16	24	12
30 -	141	45	54	25
Totalt	314	100	210	100

Av tabell 5.15 ser vi att i gruppen som börjat jaga före 17 års ålder ligger 45 procent i skiktet 30 vilt eller mera, mot 25 procent i gruppen som börjat jaga efter 18 års ålder. Individer med en tidig jaktdebut fäller mer vilt under sin jakt än individer som gjort en sen jaktdebut. I gruppen upp till 17 års ålder är det endast 9 procent som inte lyckats fälla något vilt, medan det är 16 procent i gruppen 18 år och uppåt.

Tabell 5.16

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1).ANTALET FÄLLT VILT OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Fällt vilt	Fadern	%	Släkting	%	Ensam	%	Bekant	%
0	19	9	8	10	8	13	28	16
1 - 9	38	19	16	20	15	23	39	23
10 - 19	32	16	17	21	10	15	25	14
20 - 29	29	14	10	12	13	20	24	14
30 -	87	42	30	37	19	29	57	33
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Oavsett vem som fungerat som initiator återfinner vi den största andelen individer i skiktet 30 vilt eller mera. Ser vi på skiktet 0 vilt är det främst i gruppen bekant eller ensam som vi finner dem som inte lyckats i sin jakt. Av tabellen ser vi också att ju längre bort från familjens "centrum" vi kommer när det gäller initieringen av jakt, desto större är andelen individer som inte lyckas i sin jakt.

Tabell 5.17

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). ANTALET FÄLLT VILT OCH ÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Fällt vilt-29år	%	30-39år	%	40-49år	%	50-59år	%	60år-	%
0	7	11	14	9	17	13	13	14	12
1 - 9	15	25	35	23	30	22	17	18	13
10 - 19	7	11	26	17	13	10	21	22	16
20 - 29	8	13	21	14	10	7	19	20	17
30 -	25	40	55	37	65	48	24	26	20
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78

Vad som sagts om initiator kan också sägas om ålder. Oavsett ålder ligger de största grupperna inom de olika ålderskategorierna i skiktet 30 vilt eller mera. I åldersgruppen 60 år och däröver finner vi den största andelen "misslyckare". Den minsta andelen "misslyckare" återfinner vi i gruppen 30-39 år.

Tabell 5.18

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1).ANTALET FÄLLT VILT OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Fällt vilt	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
0	12	18	19	19	16	8	16	10
1 - 9	14	20	23	23	35	18	36	22
10 - 19	7	10	13	13	33	17	30	18
20 - 29	8	12	12	12	37	19	19	12
30 -	27	40	33	33	73	38	61	38
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Socialgrupp uppvisar inget direkt samband med antalet fällt vilt. Oavsett socialgruppsstillhörighet återfinns de största grupperna bland 30 vilt eller mera. Det är främst i de högre socialgrupperna (I och IIA) som det finns en jämförelsevis hög andel "misslyckare". Det är mindre förekommande bland de lägre socialgrupperna att misslyckas vid jakt, lägst är det i socialgrupp IIB. Det är också i denna grupp som vi återfinner en stor del av den rurala jägargruppen, beroende på det stora inslaget av jordbrukare i socialgrupp IIB.⁸

Tabell 5.19

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1).ANTALET FÄLLT VILT OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Fällt vilt	Rural	%	Urban	%
0	25	9	39	16
1 - 9	59	21	49	20
10 - 19	34	12	49	20
20 - 29	47	17	29	12
30 -	112	41	80	32
Totalt	277	100	246	100

Vad som sagts i anslutning till tabell 5.18 återspeglas också i den rurala-urbana dimensionen. Den ruralt bosatte jägaren har av allt att döma större jaktlycka. Andelen "misslyckare" är lägre bland de ruralt bosatta än bland de urbant bosatta jägarna. Sexton procent av de urbant bosatta jägarna lyckas inte alls fälla något vilt under sin jakt, mot endast nio procent av de ruralt bosatta jägarna.

Tabell 5.20

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 1). ANTALET FÄLLT VILT OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

Fällt vilt	6-7år	%	8-9år	%	10-14år	%	15år-	%
0	21	7	7	7	32	19	3	8
1 - 9	50	23	23	21	29	18	8	22
10 - 19	40	19	18	17	19	11	7	19
20 - 29	35	16	13	13	24	14	2	5
30 -	68	35	44	42	63	38	17	46
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Detta mönster upprepas när vi ser på utbildningsvariabeln. Vi finner inga markerade skillnader mellan utbildningsår och "jaktlycka". Vad gäller "misslyckarna" får vi samma utfall som för socialgrupp. Individer med hög utbildning "lyckas" sämre i sin jakt än individer med låg utbildning. Största andelen "misslyckare" finner vi i den grupp som har en utbildning mellan 10-14 år.

Av detta avsnitt har framgått, att ingen av de studerade bakgrundsvariablerna - utom startålder - är förknippade med antalet fällt vilt. De individer, som gjort sin jaktdebut vid tidig ålder, lyckas i högre grad i sin jaktutövning än individer som gjort sin jaktdebut vid en senare ålder.

När vi talar om antalet fällt vilt bör det framhållas, att yttre faktorer kan ha ett avgörande inflytande. Framgången i jakt sammanhänger starkt med i vilken omfattning jakten sker, storleken på jaktmarken, det samlade viltutbudet samt vilttätheten.

5.1.4 Sammanfattning

I detta avsnitt har jag försökt att beskriva vilka viltarter som jagas, vilka motiven är för att jaga och vad jakten ger i antalet fällt vilt.

Jakten i Skåne är huvudsakligen inriktad på småvilt (hårvilt och fågel sammantaget). I stor utsträckning kan detta förklaras med den fauna som är karakteristisk för just Skåne, som till stor del är ett flackt jordbrukslandskap med riklig förekomst av småvilt: hare, fasan, raphöna, kanin och ringduva. Att småviltet är det huvudsakliga jaktobjektet avspeglar sig också i avskjutningsstatistiken. Det är dessa viltslag som i huvudsak blir skånejägarens byte.

Motiven för att jaga uppges främst vara att uppleva naturen och att skaffa sig rekreation, men det finns även ett starkt uttalat intresse för naturvård och viltvård. Ett mycket litet antal skånejägare anser sig ha ekonomisk vinning av sin jakt.

Jaktens inriktning sammanhänger starkt med när individen gjort sin jaktliga debut och vem som varit ansvarig för initieringen. En tidig startålder för jakt genom någon i den omedelbara familjekretsen - i synnerhet då fadern - innebär ett starkare intresse för jakt på storvilt och predatorer, ett starkare uttalat intresse för viltvård och en starkare betoning av de venatoriska incitamenten i jakten. Det är också dessa individer, som har mest framgång i jakten genom att fälla ett stort antal villebråd.

Den rurala-urbana aspekten har också en inverkan på den jaktliga inriktningen. Den rurale jägaren har ett större viltvårdande och venatoriskt intresse än den

urbane jägaren. Detta avspeglar sig också i typ av jagat villebråd. Den ruralt bosatte jägaren har ett mera uttalat intresse för predatorjakt än den urbane jägaren, som mer är inriktad på småviltjakt. Den rurala jägaren är också mera framgångsrik i sin jakt, sett i antalet fällt villebråd.

Jakten har också olika inriktning beroende på socialgruppstillhörighet. Individer i socialgrupp I har ett mera uttalat intresse för storviltjakt, medan individer i de lägre socialgrupperna i större utsträckning är inriktade på predator- och småviltsjakt. Individer i de lägre socialgrupperna har större framgång i sin jakt, sett i antalet fällt villebråd än individer i socialgrupp I. Det viktigaste motivet för att jaga är detsamma för individer i de lägre socialgrupperna som för individer i de högre socialgrupperna, nämligen att få möjlighet till rekreation och naturupplevelser.

5.2 Graden av engagemang

5.2.1 Intressegrad

Ett sätt att ta reda på i vilken grad en individ är engagerad i en aktivitet är att fastställa vilken betydelse individen tillskriver sitt utövande av denna aktivitet i relation till utövandet av andra aktiviteter. Flertalet av jägarna i Skåne ägnar sig förutom jakt också åt någon annan form av fritidsaktivitet; 28 procent ägnar sig åt fiske, 23 procent åt motionsidrott, 19 procent sysslar med någon form av hobbyverksamhet (utomhus: typ trädgårdsskötsel etc) och 12 procent ägnar sig åt friluftsliv. Se bilaga 3 (sid 205).

Hur ser då jägarna på sin jakt och hur betydelsefull är jakten för dem som fritidsaktivitet?

Tabell 5.21

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).INTRESSEGRAD OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18 år-	%
Mycket viktig fritidssyssels.	34	11	17	8
Mindre viktig fritidssyssels.	170	54	107	51
Ej viktig fritidssyssels.	110	35	86	41
Totalt	314	100	210	100

Av dem som börjat att jaga före 17 års ålder anser en stor grupp att jakten är en mycket viktig fritidssysselsättning. Har individen börjat att jaga senare i livet tillmäter han inte jakten så stor betydelse som fritidsaktivitet. I den grupp, som börjat att jaga efter 18 års ålder, anser 41 % att jakten inte är en viktig fritidssysselsättning. De som blivit initierade till jakt vid tidig ålder har något oftare ett starkare engagemang i jaktutövandet än de som börjat jaga vid en senare tidpunkt i livet.

Tabell 5.22

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).INTRESSEGRAD OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern	%	Släkting	%	Ensam	%	Bekant	%
Mycket viktig fritidssyss.	152	74	52	64	46	71	117	68
Mindre viktig fritidssyss.	41	20	26	32	14	22	48	28
Ej viktig fritidssyss.	12	6	3	4	5	7	8	4
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Har initieringen skett genom någon i den omedelbara familjekretsen, har jakten större betydelse som fritidsaktivitet än om individen gjort sin jaktliga debut genom någon i bekantskapskretsen. De som blivit initierade till jakt genom fadern tillmäter jakten den största betydelsen som fritidsaktivitet. Har individen blivit initierad av någon släkting eller av någon bekant, är jakten oftare en mindre viktig fritidssysselsättning.

Tabell 5.23

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).INTRESSEGRAD OCH ÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år %		30-39år %		40-49år %		50-59år %		60år- %	
Mycket viktig fritidssyss.	42	68	100	66	103	77	62	66	58	74
Mindre viktig fritidssyss.	19	31	40	26	28	20	25	26	16	21
Ej viktig fritidssyss.	1	1	11	8	4	3	7	8	4	5
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Intresset för jakt skiftar också med åldern. Av tabell 5.23 framgår att jakten som fritidsaktivitet är av störst betydelse för individer i åldern 40-49 år. I de två lägsta åldersklasserna spelar jakten som fritidssysselsättning mindre betydelse, liksom i åldersklassen 50-59 år. I den högsta åldersklassen ökar jaktens betydelse igen som fritidsaktivitet. Intresset för jakt och dess betydelse som fritidssysselsättning varierar med åldern. I de lägre åldersklasserna, upp till 39 år, är jaktens betydelse som fritidsaktivitet mindre för att sedan i åldern 40-49 år övergå till att vara en mycket viktig fritidsaktivitet. I åldersklassen 50-59 år avtar sedan intresset för att i åldern 60 år och däröver åter intaga en viktig roll som fritidssyssels-

sättning.

Deltagandet i jakt avtager med åldern (tabell 5.2). Efter 40-års åldern avtar procenten utövare markant. Störst antal deltagare återfinns i åldersgruppen 30-39 år.⁹ Även om det procentuella deltagandet är lågt i den äldre åldersklassen är jakten en betydelsefull fritidsaktivitet för dem som sysslar med jakt.

Tabell 5.24

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).INTRESSEGRAD OCH SOCIALGRUPP.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
Mycket viktig fritidssyss.	4	6	13	13	16	8	18	11
Mindre viktig fritidssyss.	37	55	50	50	106	55	83	51
Ej viktig fritidssyss.	27	39	37	37	72	37	61	38
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Något markant samband mellan socialgruppstillhörighet och bedömningen av jakt som en viktig respektive oviktig fritidsaktivitet existerar ej bland de intervjuade skånejägarna.

Tabell 5.25

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).INTRESSEGRAD OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Rural	%	Urban	%
Mycket viktig fritidssyss.	12	4	21	8
Mindre viktig fritidssyss.	168	61	126	51
Ej viktig fritidssyss.	97	35	99	41
Totalt	277	100	246	100

Jakten är en mindre viktig fritidssysselsättning för dem som är ruralt bosatta. Endast fyra procent av de ruralt bosatta anser jakten vara en mycket viktig fritidssysselsättning, medan motsvarande siffra för de urbant bosatta är åtta procent.

Att det är en markant skillnad med betoning på den rurala befolkningen kan kanske förklaras med vad som inledningsvis diskuterats när det gäller den rurala befolkningens syn på jakt. Hendee's teori om den rurala befolkningens mera utpräglade skördande inställning gör förmodligen att den rurala befolkningen inte ser så starkt till det rekreativa innehållet i jakten som den urbana befolkningen gör. Detta framgår också i avsnitt 5.1.2, där det finns ett klart uttalat venatoriskt motiv för den rurala befolkningen och ett fysiskt-rekreativt för den urbana befolkningen.

Tabell 5.26

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).INTRESSEGRAD OCH UTBILDNING.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år	%	8-9år	%	10-14år	%	15år-	%
Mycket viktig fritidssyss.	15	7	14	13	19	12	3	8
Mindre viktig fritidssyss.	112	52	51	49	90	53	23	63
Ej viktig fritidssyss.	87	41	40	38	58	35	11	29
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Utbildningens längd och intresset för jakt uppvisar ingen samvariation. Dock finns det en viss tendens till att jaktens betydelse som fritidssysselsättning minskar när utbildningstiden ökar. Det är endast 8 procent av dem med hög utbildning (15 år-) som anser jakten vara en mycket viktig fritidssysselsättning.

Att så få som 7 procent av dem som har en utbildning mellan 6-7 år anser att jakt är en mycket viktig fritidssysselsättning kan förklaras med att det är i denna grupp som flertalet lantbrukare återfinns.

Samma förhållande påvisades när det gällde motiven för att jaga. Viltvård och venatoriska motiv var mera framträdande bland de ruralt bosatta jägarna. Det rekreativa motivet bland denna grupp var mindre uttalat.

De som börjat jaga vid tidig ålder ser i jakten en betydelsefull fritidssysselsättning. Jaktens betydelse som fritidsaktivitet växlar starkt med åldern. De ruralt bosatta ser inte i samma utsträckning till det rekreativa i jakten som de urbant bosatta gör.

Det bör framhållas, att jakten för det stora flertalet skånejägare är en viktig form för fritidssysselsättning. Hela 70 procent av skånejägarna anser att jakten är en mycket viktig fritidsaktivitet, 25 procent anser

jakten vara en mindre viktig fritidsaktivitet och endast 5 procent anser att jakten inte har någon större betydelse som fritidsaktivitet.

5.2.2 Val av bostadsort

Ett annat sätt att ta reda på vilken betydelse jakten har som fritidsaktivitet är att undersöka om jaktintresset påverkat jägarnas val av bostadsort.

Tabell 5.27

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2). JAKTENS BETYDELSE FÖR VAL AV BOSTADSORT OCH STARTÅLDER. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18år-	%
Påverkat val av bostadsort	82	26	28	13
Ej påverkat val av bostadsort	232	74	182	87
Totalt	314	100	210	100

Tabell 5.28

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2). JAKTENS BETYDELSE FÖR VAL AV BOSTADSORT OCH INITIATOR. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern	%	Släkting	%	Ensam	%	Bekant	%
Påverkat val av bostadsort	56	27	16	20	13	20	27	15
Ej påverkat val av bostadsort	149	73	65	80	52	80	146	85
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Av tabell 5.27 framgår det att jägare med en tidig jaktdebut jämfört med jägare med en sen jaktdebut oftare anser att jaktintresset påverkat deras val av bostadsort. Likaså har typ av initiatör ett

direkt samband med synen på valet av bostadsort (tabell 5.28). Individer som jaktinitierats av sin fader säger sig jämförelsevis ofta välja bostadsort för att kunna tillgodose sitt intresse för jakt.

Tabell 5.29

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).JAKTENS BETYDELSE FÖR VAL AV BOSTADS-
ORT OCH SOCIALGRUPP. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
Påverkat val av bostadsort	12	17	20	20	36	18	43	27
Ej påverkat val av bostadsort	56	83	80	80	158	82	119	73
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Individer i socialgrupp III säger oftare än personer i övriga socialgrupper, att intresset för jakt påverkat deras val av bostadsort.

Tabell 5.30

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).JAKTENS BETYDELSE FÖR VAL AV BOSTADS-
ORT OCH UTBILDNING. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år	%	8-9år	%	10-14år	%	15år-	%
Påverkat val av bostadsort	46	21	22	21	35	21	8	21
Ej påverkat val av bostadsort	168	79	83	79	132	79	29	79
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Tabell 5.31

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).JAKTENS BETYDELSE FÖR VAL AV BOSTADS-
ORT OCH BOSTADSORT. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Rural	%	Urban	%
Påverkat val av bostadsort	83	30	27	11
Ej påverkat val av bostadsort	194	70	219	89
Totalt	277	100	246	100

Utbildning påverkar inte bedömningen av jaktintressets betydelse för valet av bostadsort. Det är däremot mycket vanligare att individer med rural bosättning säger att de har valt sin bostadsort utifrån sitt jaktintresse än de som bor urbant.

Tabell 5.32

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2).JAKTENS BETYDELSE FÖR VAL AV BOSTADS-
ORT OCH ÅLDER. ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år %		30-39år %		40-49år %		50-59år %		60år- %	
Påverkat val av bostadsort	15	25	26	17	32	23	16	17	21	28
Ej påverkat val av bostadsort	47	75	125	83	103	77	78	83	57	73
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Vad som sagts om utbildning kan också sägas om ålder. Dock kanske att det är något vanligare i åldern 60 år och däröver att intresset för jakt påverkat valet av bostadsort.

Totalt sett är det så pass många som 21 procent av skånejägarna som anser att deras jaktintresse påverkat deras val av bostadsort. Det är framför allt de indivi-

der som gjort sin jaktliga debut vid en tidig ålder, de som blivit initierade till jakt genom fadern och som är bosatta ruralt, som anser att detta är fallet. Liknande resultat har erhållits när det gäller individens val av arbete och intresset för jakt. Endast 56 procent uppgav vid en intervju, att möjligheten till jakt och fiske inte spelade någon roll vid anställningen, 33 procent menade att jakten inte hade någon betydelse för deras önskan att vid frågetillfället arbeta inom företaget.¹⁰

Resultatet tyder på att jaktintresset hos jägarna bidrar till att en del landsbygdsbor fortsätter att stanna kvar på landsbygden trots att de har svårt att skaffa sig en rejäl försörjning där.

5.2.3 Vikten av jaktlycka

Hur viktigt anser skånejägarna det är att man lyckas fälla vilt under jakt?

Hela 92 procent av skånejägarna uppger att de skulle fortsätta att jaga nästa jaktår, även om de inte lyckades fälla något vilt innevarande jaktår. Endast 2 procent anser det vara så viktigt för dem att fälla vilt under innevarande jaktår, att de inte skulle fortsätta att jaga nästa jaktår om de misslyckades med detta. Det är få skånejägare som fäster vikt vid att de lyckas fälla vilt under jakten (bilaga 3, sid 201).

Det är i huvudsak individer som börjat att jaga vid tidig ålder, som blivit initierade till jakt genom fadern, som tillhör socialgrupp III och IIB och som är ruralt bosatta och som befinner sig i åldern 40-49 år, som fäster störst vikt vid att lyckas fälla vilt under jakten. Det är, som tidigare framgått, samma grupper, (dvs de som börjat att jaga vid unga år, blivit initierade till jakt genom fadern och är ruralt bosatta), som är starkast engagerade i jaktutövandet. Det är också i denna grupp som det venatoriska inslaget är som störst. Individerna söker de venatoriska incitamenten i jakten och för dem blir det därför viktigt att de lyckas fälla villebråd.

Tabell 5.33

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2). VIKTEN AV JAKTLYCKA OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18 år-	%
Viktigt	34	11	17	8
Mindre viktigt	170	54	107	51
Ej viktigt	110	35	86	41
Totalt	314	100	210	100

Tabell 5.34

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2). VIKTEN AV JAKTLYCKA OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern %		Släkting %		Ensam %		Bekant %	
Viktigt	24	12	6	7	6	8	15	9
Mindre viktigt	105	51	47	58	31	48	94	54
Ej viktigt	76	37	28	35	28	44	64	37
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Har jägaren börjat att jaga vid sen ålder, är det mindre viktigt om han lyckas fälla något vilt under jakten. Det samma gäller om initiator varit någon annan än fadern.

Tabell 5.35

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2), VIKTEN AV JAKTLYCKA OCH ÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år %		30-39år %		40-49år %		50-59år %		60år- %	
Viktigt	8	13	14	10	18	14	6	6	4	5
Mindre viktigt	35	56	81	53	77	57	41	43	42	54
Ej viktigt	19	31	56	37	40	29	47	51	32	41
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Det är mindre viktigt att fälla vilt i de äldre åldersklasserna än i de yngre. I åldersklassen 40-49 år är det av stor betydelse att lyckas i jakten. De som lyckas fälla ett stort antal vilt, 30 vilt eller däröver, återfinner vi just i denna grupp. Att de yngre jägarna har en önskan om att fälla vilt och tillmäter detta en stor betydelse måste ses som naturligt, eftersom individen i debutfasen gärna vill uppleva bevis på att han lyckats. Och lyckats i jakten har nybörjaren och den unge jägaren inte gjort förrän han lyckats fälla något vilt. Det måste också ses som viktigt att individen får uppleva ett lyckat resultat av jakten för det fortsatta utövandet.

Det är något svårare att förklara varför individer i åldersklassen 40-49 år tillmäter jaktutgången stor betydelse. Möjligen kan det sammanhånga med vad som tidigare sagts om "jaktcykeln". Det tycks som om det runt 40-årsåldern inträffar en topp i "jaktcykeln". Intresset stegras under de tidiga åren för att sedan sjunka något i 30-39-årsåldern och sedan gå brant upp till en topp kring 40-49-årsåldern för att slutligen sakta avtaga i de äldre åldersgrupperna.

Det väsentliga när det gäller hur viktigt man anser att det är att fälla vilt vid jakt är att det största antalet jägare inte ser det som något primärt att de måste fälla vilt när de jagar. Ser vi till antal och viltslag (bilaga 3, sid 196) bekräftar detta vad som ovan sagts. Det är i huvudsak viltslagen kanin, hare och fasan som skånejägarna får utdelning på i sin jaktlycka. Resultatet, sett till antalet, är dock klent. Medianen för respektive viltslag är för kanin 3.5, hare 1.7 och för fasan 1.6. De flesta avlossade skotten missar sitt mål och många skott blir aldrig avlossade.

Tabell 5.36

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2). VIKTEN AV JAKTLYCKA OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
Viktigt	4	6	8	8	20	10	18	11
Mindre viktigt	37	55	55	55	102	53	83	51
Ej viktigt	27	39	37	37	72	37	61	38
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Det är av större betydelse för individer i socialgrupp III och IIB att lyckas i jakten än för individer i de övriga socialgrupperna. Vikten av jaktlycka har minst betydelse för individer i socialgrupp I. Skillnaderna är dock inte stora.

Tabell 5.37

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2). VIKTEN AV JAKTLYCKA OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Rural	%	Urban	%
Viktigt	35	12	18	7
Mindre viktigt	145	53	129	53
Ej viktigt	97	35	99	40
Totalt	277	100	246	100

Det venatoriska inslaget bland de ruralt bosatta jägarna avspeglar sig också i vikten av jaktlycka. Det är viktigare för den ruralt bosatte jägaren att lyckas i jakten än för den urbant bosatte jägaren. Tolv procent av de ruralt bosatta anser det viktigt att lyckas i jakten, medan det är sju procent för de urbant bosatta jägarna.

Tabell 5.38

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 2). VIKTEN AV JAKTLYCKA OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7 år	%	8-9 år	%	10-14 år	%	15 år-	%
Viktigt	15	7	14	13	19	11	3	8
Mindre viktigt	112	52	51	49	90	54	23	63
Ej viktigt	87	41	40	38	58	35	11	29
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Det är främst individer med utbildning mellan 8-9 år som tillmäter jaktens utgång stor betydelse. Även här återkommer det rurala inslaget, då just de ruralt bosatta återfinns i denna grupp liksom i gruppen (10-14 år), som också anser vikten av jaktlycka vara viktigt. Det venatoriska inslaget bland ruraljägarna tycks allt tydligare framträda.

5.2.4 Sammanfattning

En klar majoritet av skånejägarna anser att jakten för dem är en mycket viktig fritidssysselsättning. Den är så pass betydelsefull, att en stor del av dem säger att de valt sin bostadsort utifrån sitt jaktintresse. Trots detta starka intresse för jakt är det en övervägande majoritet (92 %), som menar att de skall fortsätta att jaga även om de skulle bli utan byte ett jaktår. Ungefär lika många uppger att det är av underordnad betydelse om de lyckas fälla något villebråd under jakten. Att inte lyckas fälla villebråd under jakten tycks inte påverka intresset för att jaga.

De jägare som är starkast engagerade i jakten är de som gjort sin jaktliga debut vid tidig ålder och som blivit initierade till jakt genom fadern.

Intresset för jakt är också kopplat till åldern. I de lägre åldersklasserna är jaktens betydelse som fritidsaktivitet mindre för att sedan kring 40-årsåldern nå en

kulmen.

I det rurala-urbana perspektivet framstår en viss skillnad i engagemanget i jakt. De ruralt bosatta jägarna ser mer till det venatoriska inslaget och mindre till det rekreativa inslaget än de urbant bosatta jägarna. Jakten är en viktigare fritidssysselsättning för socialgrupp III än för socialgrupp I.

Det är främst individer som börjat att jaga vid tidig ålder, blivit initierade till jakt genom fadern, tillhör socialgrupp III och IIB och som är ruralt bosatta, som fäster störst vikt vid att de lyckas fälla villebråd under jakten. Det är också i denna grupp som det venatoriska inslaget är mest uttalat. Det är inte särskilt förvånande att dessa individer också tillmäter jaktens utgång relativt stor betydelse.

5.3 Aktivitetsmönster

De föregående avsnitten har försökt att beskriva jaktens inriktning och graden av engagemang. De variabler som ingått har varit typ av jakt, motiv för att jaga, antalet fällt vilt, intresse för jakt, val av bostadsort (med tanke på möjligheterna till jakt) samt den vikt man tillmäter jaktlycka.

Detta avsnitt beskriver aktivitetsmönstret med avseende på huruvida individen jagar organiserat, i jaktlag, storleken på den huvudsakliga jaktmarken samt vilken typ av mark som den mesta jakten utövas på.

5.3.1 Medlemskap i jaktlag

Totalt är det ungefär lika vanligt att jakten utövas i jaktlag som att den utövas på egen hand. Det finns dock en liten övervikt för ett ickeorganiserat-jagande; 47 procent av jägarna uppger att de jagar i jaktlag, medan 53 procent uppger att de inte jagar i jaktlagsform. Troligen är detta specifikt för de södra delarna av landet, eftersom vi där har relativt få jaktvårdsområden. Längre norrut i landet är jaktvårdsområden vanligare förekommande, vilket innebär att ett större antal jägare ingår i jaktlag som bedriver sin jakt på jaktvårdsområden.¹¹ Antalet jaktvårdsområden har under den senaste tioårsperioden stadigt ökat och denna trend kommer med stor sannolikhet att fortsätta, varför vi kan antaga att ett organiserat jagande i jaktlag fortsättningsvis kommer att bli allt mera utbrett.¹²

Tabell 5.39

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). MEDLEMSKAP I JAKTLAG OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år		18 år-	
		%		%
Medlem i jaktlag	160	51	85	40
Ej medlem i jaktlag	154	49	125	60
Totalt	314	100	210	100

Det är vanligare bland dem som börjat att jaga vid tidig ålder att jaga organiserat än bland dem som börjat att jaga vid en senare ålder. Över hälften av dem som börjat jaga vid tidig ålder jagar i jaktlag, medan endast 40 procent av dem som börjat vid en senare ålder jagar i jaktlag.

Tabell 5.40

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). MEDLEMSKAP I JAKTLAG OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern		Släkting		Ensam		Bekant	
		%		%		%		%
Medlem i jaktlag	96	47	39	48	26	39	83	48
Ej medlem i jaktlag	109	53	42	52	39	61	90	52
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Vem som fungerat som initiator tycks inte inverka på om man jagar i organiserade jaktlag. Förekomsten av jaktlag är ungefär lika inom de olika grupperna. Kanske skulle man vänta sig att det skulle ligga närmare till hands att en person jagar organiserat, om initieringen skett inom familjekretsen. Det borde finnas större förutsättningar att bli introducerad genom familjebanden i ett jaktkollektiv. De som börjat jaga

ensamma är som synes något mindre benägna att jaga i jaktlag än de som initierats i jaktutövandet av någon släkting eller bekant.

Tabell 5.41

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). MEDLEMSKAP I JAKTLAG OCH ÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år %		30-39år %		40-49år %		50-59år %		60år- %	
Medlem i jaktlag	22	35	74	49	77	57	40	43	30	39
Ej medlem i jaktlag	40	65	77	51	58	43	54	57	48	61
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Skillnaderna är ganska små också när det gäller olika åldersgrupper. Åldersklassen 40-49 år har dock en klart högre jaktlagsfrekvens än undre och övre åldersgrupper.

Tabell 5.42

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). MEDLEMSKAP I JAKTLAG OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I %		IIA %		IIB %		III %	
Medlem i jaktlag	33	48	51	51	76	39	85	53
Ej medlem i jaktlag	35	52	49	49	118	61	77	47
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

När det gäller socialgrupp är socialgrupp III något överrepresenterad bland dem som jagar organiserat. Socialgrupp IIB har den största andelen som inte jagar organiserat. Att just socialgrupp IIB inte jagar organiserat i så stor utsträckning kan bero på att det är i denna grupp som vi återfinner jordbrukarna. Tillgängligheten är förmodligen förklaringen till att det är

vanligare bland denna grupp att jaga på egen hand än i organiserad form. Det är enkelt för en markägande jordbrukare att kvickt bestämma sig för att gå ut på jakt. Den som inte bor i omedelbar närhet till sin jaktmark måste planera när och hur han skall jaga. Detta planerande samt möjligen också en önskan om att ha någon att dela färdkostnaderna med leder till att icke-jordbrukarna bland jägarna hellre jagar organiserat än på egen hand.¹³

Tabell 5.43

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). MEDLEMSKAP I JAKTLAG OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Ruralt bosatt %		Urbant bosatt %	
Medlem i jaktlag	115	41	128	52
Ej medlem i jaktlag	162	59	118	48
Totalt	277	100	246	100

Detta förhållande återspeglas i förekomsten av jaktlag bland urbant och ruralt bosatta jägare. Den ruralt bosatte jägaren jagar i mindre utsträckning i jaktlag (41%) än den urbant bosatte jägaren (52%).

Tabell 5.44

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). MEDLEMSKAP I JAKTLAG OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år %		8-9år %		10-14år %		15år- %	
Medlem i jaktlag	104	49	49	47	65	39	25	68
Ej medlem i jaktlag	110	51	56	53	102	61	12	32
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Det är främst den grupp jägare som har en hög utbildning - 15 år och däröver - som jagar i jaktlag.

Det är som synes ungefär lika vanligt att Skånejägarna jagar organiserat som att de jagar oorganiserat i jaktlag. Till stor del kan troligen den relativt låga frekvensen av jagande i jaktlag förklaras med utbredningen av jaktvårdsområden. Sådana är inte lika vanligt förekommande i de södra delarna av landet som i de norra. Den urbana jägaren jagar i högre grad än den rurala jägaren organiserat i jaktlag. En närliggande förklaring är tillgängligheten till jaktmarker. Jakten kräver mindre planering för den ruralt bosatte och han har därmed större utrymme för spontana och snabba beslut att ge sig ut på jakt på egen hand.

5.3.2 Jaktmarkstorlek

Ett fåtal av jägarna i Skåne jagar på stora marker. Endast 19 procent jagar på marker, som är större än 500 hektar. Det stora flertalet jägare (58%) jagar på marker som är mindre än 200 hektar (tabell 5.1). Cirka en fjärdedel jagar på marker med en storlek mellan 200-499 hektar. Den mesta jakten i Skåne sker alltså på relativt små marker. Medianstorleken är omkring 100 hektar (bilaga 3, sid 196).

Tabell 5.45

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTORLEK OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18år-	%
- 99 ha	69	22	95	45
100-199 ha	32	26	44	21
200-499 ha	79	25	42	20
500 ha-	84	27	29	14
Totalt	314	100	210	100

De som gjort sin jaktliga debut vid tidig ålder jagar i högre grad på stora marker än dem som gjort sin jaktliga debut vid en senare ålder. Endast 22 procent av dem som gjort sin debut vid tidig ålder jagar på små marker (-99 hektar) mot 45 procent bland dem som gjort debuten vid senare ålder. I gruppen -17 år jagar 27 procent på marker över 500 hektar mot endast 14 procent i gruppen 18 år och däröver.

Tabell 5.46

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTORLEK OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern		%	Släkting		%	Ensam		%	Bekant		%
- 99 ha	55	27		26	32		30	46		62	36	
100-199 ha	43	21		25	31		10	16		47	27	
200-499 ha	60	29		16	19		18	28		35	20	
500 ha-	47	23		14	18		7	10		29	17	
Totalt	205	100		81	100		65	100		173	100	

Har initieringen skett genom fadern utövas jakten relativt ofta på stora marker med mer än 200 hektar. Har initieringen skett genom någon annan person eller om jaktdebuten skett på egen hand utövas jakten på mindre marker. Den grupp jägare, som gjort sin debut på egen hand, har den lägsta andelen utövare på marker över 500 hektar. Att bli initierad till jaktutövandet genom någon redan etablerad jägare medför ökade möjligheter till jakt på större marker än om debuten skett på egen hand eller någon utanför familjekretsen.

Tabell 5.47

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSSTORLEK OCH ÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år %		30-39år %		40-49år %		50-59år %		60år- %	
- 99 ha	28	45	48	32	36	27	39	42	27	34
100-199 ha	19	31	35	23	30	22	19	20	21	27
200-499 ha	9	15	36	24	38	28	21	22	16	21
500 ha-	6	9	32	21	31	23	15	16	14	18
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Jaktintensiteten i åldersgruppen 40-49 år avspeglar sig också i jaktmarkstorleken: 51 % i den åldersgruppen jagar på marker som är över 200 hektar. En stor majoritet (76 %) av de yngre jägarna jagar på små marker under 200 hektar. Det är också den grupp som har lägst antal jaktutövare på stora marker, över 500 hektar.

Tabell 5.48

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTORLEK OCH SOCIALGRUPP.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I		IIA		IIB		III	
	%		%		%		%	
- 99 ha	16	23	35	35	66	34	65	40
100-199 ha	10	15	23	23	50	26	41	25
200-499 ha	18	27	23	23	45	23	36	22
500 ha-	24	35	19	19	33	17	22	13
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Flertalet jägare i socialgrupp I (62 %) jagar på stora marker, över 500 hektar. I övriga socialgrupper jagar flertalet jägare på mindre marker på upp till 199 hektar. Mest framträdande är detta i socialgrupp III, där 65% av jägarna bedriver sin jakt på marker upp till 199 hektar. Endast 38% av jägarna i socialgrupp I uppgår

att de bedriver sin huvudsakliga jakt på marker i storleken upp till 199 hektar.

Tabell 5.49

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTORLEK OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Ruralt bosatt %		Urbant bosatt %	
- 99 ha	102	37	76	31
100-199 ha	64	23	61	25
200-499 ha	64	23	57	23
500 ha-	47	17	52	21
Totalt	277	100	246	100

Några stora skillnader vad beträffar jaktmarkens storlek för ruralt och urbant bosatta existerar inte. En något större andel bland de urbant bosatta jägarna jagar på stora marker på över 500 hektar, än bland ruralt bosatta jägare. Endast 31% av de urbant bosatta jägarna jagar i gengäld på små marker på upp till 99 hektar, mot 37% av ruraljägarna. Att det förhåller sig på det viset är kanske inte överraskande, eftersom den ruralt bosatte jägaren i större utsträckning jagar på egna och/eller grannars marker, medan den urbane jägaren i större utsträckning arrenderar sin jaktmark (tabell 5.55). Vanligtvis arrenderas en större egendom eller flera mindre egendomar, som tillsammans utgör en större jaktmarksareal. Det framgick av ett föregående avsnitt, att den urbant bosatte jägaren i högre utsträckning jagade i jaktlag än den ruralt bosatte jägaren (tabell 5.43). Dessa förhållanden hänger av allt att döma samman med varandra.

Tabell 5.50

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTORLEK OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år	%	8-9år	%	10-14år	%	15år-	%
- 99 ha	88	41	35	33	52	31	8	22
100-199 ha	54	25	31	30	33	20	8	22
200-499 ha	47	22	18	17	47	28	8	22
500 ha-	25	12	21	20	35	21	13	34
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

När det gäller utbildningsvariabeln är förhållandet snarlikt förhållandet för socialgruppsvariabeln. Individer med låg utbildning jagar i högre utsträckning på små marker än individer med hög utbildning. De rurala-urbana skillnader, som vi redan sett och skillnader i ekonomiska resurser, är troliga förklaringar till detta förhållande.

Vi kan alltså konstatera, att personer i socialgrupp I och personer med hög utbildning i större utsträckning jagar på stora marker än individer i de lägre socialgrupperna och individer med låg utbildning. Det är vidare vanligare att individer med rural bosättning jagar på små marker än individer med urban bosättning. Detta kan bero på att ruralt bosatta jägare i högre grad jagar på egna eller nära grannars marker, medan urbant bosatta jägare söker sig till en större egendom eller flera mindre egendomar, som blir till en sammanslagen större jaktmarksareal, på vilken han jagar i jaktlag. Eftersom den urbana jägaren i större utsträckning jagar i jaktlag kan kostnaderna för detta fördelas på jaktlagskollektivet, vilket skapar möjligheter att jaga på större arealer.

5.3.3 Jaktmarkstyp

Den mesta jakten sker på marker som tillhör någon i bekantskapskretsen eller på marker som arrenderas av jaktlag (se tabell 5.1). Tjugo procent jagar på egna marker och en procent uppger, att den huvudsakliga jaktmarken är sådan mark som arrenderas för korttidsjakt. Totalt uppger 6 procent att de vid något tillfälle under jaktåret 1977/78 jagat på mark för korttidsupplåtelse. Att mot en viss avgift få möjlighet att jaga under en dag och ett bestämt antal vilt av visst viltslag tycks inte vara särskilt populärt bland skånejägarna. Korttidsjakten är vanligast bland jägare med urban bosättning och bland dem som börjat att jaga vid tidig ålder. Emellertid är det så få individer i kategorien korttidsjakt, att det är svårt att göra jämförelser med övriga kategorier. Se tabell 5.51.

Tabell 5.51

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTYP OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18 år-	%
Egen mark	63	20	40	19
Bekants mark	63	20	63	30
Släktings mark	47	15	27	13
Personligt arrende	66	21	32	15
Jaktlagsarrende	72	23	46	22
Korttidsjakt	3	1	2	1
Totalt	314	100	210	100

Individer med en tidig jaktdebut är ganska jämnt fördelade över olika typer av jaktmarker, 23 procent jagar på marker som arrenderas av jaktlag.

I gruppen som börjat att jaga vid högre ålder jagar jämförelsevis många på marker, som tillhör någon i bekantskapskretsen.

Tabell 4.8 i avsnittet om initiering till jakt framgick, att de som blivit initierade till jakt genom någon i bekantskapskretsen i hög utsträckning gjort sin jaktdebut vid sen ålder. Initieringssättet avspeglar sig också i jaktmarkstypen. Har initiering skett genom någon i bekantskapskretsen fortsätter individen sannolikt att jaga på marker, som tillhör initiatorn (vare sig det är dennes egna marker eller hans arrenderade marker).

Tabell 5.52

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTYP OCH INITIATOR.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern	%	Släkt	%	Ensam	%	Bekant	%
Egen mark	41	20	14	18	16	25	31	18
Bekants mark	45	22	17	21	15	23	47	27
Släktings mark	31	15	22	26	5	3	17	10
Personligt arr	43	21	11	14	14	21	31	18
Jaktlagsarr	43	21	17	21	13	20	45	26
Korttidsjakt	2	1	-	-	2	3	2	1
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Ett liknande mönster gäller för faderns roll som initiator. Individer som blivit initierade genom någon bekant jagar i relativt stor utsträckning på marker tillhöriga någon i bekantskapskretsen och de som blivit initierade av någon släkting jagar i relativt stor utsträckning på marker tillhöriga någon släkting.

Tabell 5.53

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTYP OCH ÅLDER.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år %		30-39år %		40-49år %		50-59år %		60år- %	
Egen mark	11	18	23	15	31	23	23	24	13	17
Bekants mark	17	27	38	25	30	22	21	23	16	20
Släktings mark	17	27	29	19	12	9	5	5	9	12
Personligt arrende	9	15	23	15	28	21	20	22	19	24
Jaktlags- arrende	8	13	38	25	34	25	23	24	18	23
Korttids- jakt	-	-	1	1	-	-	2	2	3	4
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Åldersgrupperna uppvisar inga stora skillnader avseende de olika jaktmarkstyperna. Mest framträdande är, att jägare i de yngre åldersklasserna i större utsträckning jagar på släktingars och bekantas marker än individer i de äldre åldersgrupperna. Jaktmarker som personligt arrenderas är vanligare i de äldre åldersklasserna än i de yngre. Det är vidare mindre frekvent i de yngre åldersklasserna att jaga på jaktmarker av korttidstyp än i de äldre åldersklasserna.

Tabell 5.54

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTYP OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
Egen mark	17	25	16	16	55	28	15	9
Bekants mark	16	23	24	24	39	20	44	27
Släktings mark	7	10	15	15	21	11	29	18
Personligt arr	10	15	23	23	33	17	34	21
Jaktlagsarr	17	25	20	20	44	23	39	24
Korttidsjakt	1	2	2	2	2	1	1	1
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Socialgrupp I jagar framför allt på egna marker eller marker som arrenderas genom jaktlag. Socialgrupp III jagar främst på bekantas marker, medan socialgrupp IIB, där vi återfinner jordbrukarna, relativt ofta jagar på egna marker. Jägare i socialgrupp IIA jagar främst på marker tillhöriga någon i bekantskapskretsen. Endast nio procent bland socialgrupp III-jägarna i Skåne jagar på egna marker. Personligt jaktmarksarrende är vanligast i socialgrupp IIA.

Tabell 5.55

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTYP OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Ruralt bosatt		Urbant bosatt	
		%		%
Egen mark	80	29	22	9
Bekants mark	64	23	57	23
Släktings mark	33	12	42	17
Personligt arrende	50	18	49	20
Jaktlagsarrende	47	17	71	29
Korttidsjakt	3	1	5	2
Totalt	277	100	246	100

Jägare med rural bosättning jagar i betydligt högre utsträckning på egna marker än den urbant bosatte jägaren, som i huvudsak utövar sin jakt på marker som är arrenderade genom jaktlag. Det är lika vanligt i båda grupperna att jakt utövas på någon mark tillhörig en bekant, och att marken arrenderas personligt. Det är också en något större andel bland de urbant bosatta jägarna, som utövar sin jakt på marker tillhörig någon släkting, än bland de ruralt bosatta jägarna.

Tabell 5.56

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 3). JAKTMARKSTYP OCH UTBILDNING.

ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år %		8-9år %		10-14år %		15år- %	
Egen mark	39	18	19	18	37	22	8	21
Bekants mark	47	22	27	26	43	26	4	11
Släktings mark	21	10	18	17	25	15	9	23
Personligt arr	54	25	16	15	25	15	4	11
Jaktlagsarr	49	23	24	23	35	21	12	34
Korttidsjakt	4	2	1	1	2	1	-	-
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Individer med låg utbildning jagar i större utsträckning än individer med hög utbildning på marker som är personligt arrenderade. Individer med hög utbildning jagar främst på marker tillhöriga någon bekant eller något jaktlag. Fördelningen på de olika jaktmarkstyperna är dock förhållandevis jämn på de olika utbildningsnivåerna. Mest framträdande är att 15år- har hela 34% som jagar på marker som arrenderas genom jaktlag.

Avslutningsvis kan om detta avsnitt sägas, att kortjakten är en mindre populär jaktform bland skånejägarna. Detta har förmodligen sin förklaring i att jägaren helst vill jaga på en mark som han kan lära känna både till faunasammansättning, populationstäthet och till

biotopsammansättning: Det är främst bland de urbana jägarna vi återfinner "kortjägarerna". Har individen blivit initierad till jakt genom något bekant jagar han också i stor utsträckning på bekantas marker. Detta gäller också om initieringen skett genom någon släkting. Då sker den mesta jakten på marker tillhöriga släktingar.

Det är vidare vanligare bland jägare med låg utbildning än bland jägare med hög utbildning, att jaktmarken arrenderas i någon form. Vidare gäller att den rurala jägaren i högre grad jagar på egna marker, medan den urbana jägaren i huvudsak jagar på marker som arrenderas av jaktlag. Detta stämmer med att det i avsnitt 5.3.1 framgick, att den urbana jägaren i högre grad än den rurala jägaren jagar i jaktlag.

5.3.4 Sammanfattning

I detta avsnitt har vi behandlat aktivitetsmönstret utifrån tre aspekter: för det första om jakten sker i organiserade jaktlag, för det andra jaktmarkens arealstorlek och för det tredje på vilka typer av mark som den huvudsakliga jakten utövas.

Det är bland skånejägarna ungefär lika vanligt att jaga i jaktlag som att inte jaga i jaktlag.

Tre av fem jägare i Skåne jagar på marker som inte överstiger en areal på 199 hektar.

Den marktyp som den mesta jakten utövas på tillhör antingen bekanta eller arrenderas av jaktlag.

En tidig initiering till jakt avspeglar sig också i aktivitetsmönstret. De som gjort en tidig debut jagar i större utsträckning i jaktlag och på stora marker (500 hektar eller mera). Dessa arrenderas vanligen genom jaktlagsarrende.

När det gäller aktivitetsmönstret urskiljer sig gruppen kring 40 år som en jaktintensiv grupp. Jaktutövningen bland dem sker i stor utsträckning på stora marker, som antingen arrenderas av jaktlag eller är i egen ägo.

Det organiserade jagandet i jaktlag är också mera frekvent i denna åldersgrupp än i övriga åldersgrupper. Individer i den yngre åldersgruppen jagar däremot på små marker och företrädesvis på marker tillhöriga någon släkting eller bekant.

Det organiserade jagandet i jaktlag är vanligare i socialgrupp III än i socialgrupp I. Det är också en skillnad på storleken på jaktmarken mellan olika socialgrupper. Individer i socialgrupp I jagar företrädesvis på stora marker på över 500 hektar, medan individer i socialgrupp III ofta jagar på små marker, på högst upp till 99 hektar. Det är i huvudsak på egna marker och marker som arrenderas genom jaktlag som personer i socialgrupp I bedriver sin jakt, medan personer i socialgrupp III i hög grad jagar på marker tillhöriga någon i bekantskapskretsen.

Den ruralt bosatte jägaren jagar i mindre utsträckning i jaktlag än den urbant bosatte jägaren. Likaså jagar de ruralt bosatta jägarna på mindre marker än de urbant bosatta. De jägare som är urbant bosatta jagar i högre grad på marker som arrenderas genom jaktlag, medan däremot de jägare som är ruralt bosatta i huvudsak bedriver sin jakt på egna marker.

Slutligen har det framkommit, att korttidsjakten (på jaktkort) är en mindre populär jaktform bland skånejägarna. Endast en procent uppger att den huvudsakliga jaktmarken utgörs av korttidsstyp. De mest frekventa "kort-jägarna" finns bland dem som börjat att jaga vid tidig ålder, är urbant bosatta och individer med låg utbildning. Dock måste framhållas, att denna grupp jägare utgör en mycket liten andel av skånejägarna.

5.4 Jaktvanor

5.4.1 Antal jaktdagar

En tredjedel av skånejägarna tillbringar mellan 10-19 dagar per år med att jaga, 22% uppger att de använder mellan 20-29 dagar per år för att jaga, 21% mellan 1-9 dagar och lika många använder mer än 30 dagar per år. Se tabell 5.1.

Tabell 5.57

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL JAKTDAGAR OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18 år-	%
0 dagar	10	3	14	7
1 -9 dagar	47	15	57	27
10-19 dagar	101	32	78	37
20-29 dagar	74	24	36	17
30 dagar-	82	26	25	12
Totalt	314	100	210	100

Utövandet är flitigare bland dem som börjat att jaga vid tidig ålder än bland dem som börjat vid en senare tidpunkt. I gruppen upp till 17 år har 50 procent tillbringat 20 dagar eller mera för att jaga mot endast 29 procent i gruppen 18 år och däröver. En tidig startålder innebär alltså ett flitigare utövande. Till den gruppen hör omkring en tredjedel av skånejägarna. Största andelen individer i båda grupperna finner vi i skiktet 10-19 dagar per år.

Tabell 5.58

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL JAKTDAGAR OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern	%	Släkting	%	Ensam	%	Bekant	%
0 dagar	6	3	2	3	4	7	12	7
1- 9 dagar	31	15	16	20	18	28	42	24
10-19 dagar	65	32	32	39	22	34	61	35
20-29 dagar	48	23	18	22	11	16	35	20
30 dagar-	55	27	13	16	16	15	25	14
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Hälften av dem som blivit initierade av fadern jagar 20 dagar eller mera per år. Vi ser också att ju längre bort från "familjeroten" vi kommer, desto mindre är antalet individer inom respektive grupp i kategorin 30 dagar eller mera per år. Det uppvisade förhållandet finner vi bland dem som inte jagat alls under året. Noll dagar per år är vanligare bland dem som blivit initierade av någon bekant eller gjort sin debut på egen hand än bland dem som blivit initierade av någon i den omedelbara familjekretsen.

Tabell 5.59

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL JAKTDAGAR OCH ÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år %		30-39år %		40-49år %		50-59år %		60år- %	
0 dagar	-	-	5	3	5	4	10	10	4	5
1 -9 dagar	7	12	31	21	23	17	24	25	13	23
10-19 dagar	21	34	56	34	43	32	36	37	27	35
20-29 dagar	17	27	32	21	35	26	13	14	13	17
30 dagar-	17	27	31	21	29	21	13	14	16	20
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

I åldersgruppen upp till 29 år är det en högre andel individer som jagar 20 dagar eller mera än i övriga åldersgrupper. Av tabellen ser vi också, att det i de högre åldersgrupperna finns en rätt stor andel individer som inte alls jagat under året. Den högsta andelen finner vi i åldersgruppen 50-59 år (10 %). Den högsta jaktintensiteten finner vi hos jägare i den yngsta åldersgruppen, upp till 29 år, och i åldersgruppen 40-49 år.

Tabell 5.60

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL JAKTDAGAR OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
0 dagar	3	5	10	10	8	4	5	3
1 -9 dagar	16	23	21	21	39	20	37	23
10-19 dagar	23	34	32	32	62	32	51	31
20-29 dagar	16	23	21	21	38	20	37	23
30 dagar-	10	15	16	16	47	24	32	20
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Några skillnader i antalet jaktdagar mellan jägare från olika socialgrupper ser vi inte i tabell 5.60. Vi kan dock se att det är en större andel i socialgrupp IIB, där vi återfinner jordbrukarna, som jagar ett stort antal dagar per år jämfört med övriga grupper.

Tabell 5.61

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL JAKTDAGAR OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Ruralt bosatt %		Urbant bosatt %	
0 dagar	17	6	30	12
1 -9 dagar	57	21	49	20
10-19 dagar	81	29	79	33
20-29 dagar	63	23	48	19
30 dagar-	59	21	40	16
Totalt	277	100	246	100

Inslaget av jordbrukare återspeglas också i den rurala-urbana dimensionen. Den rurale jägaren jagar flitigare än den urbane jägaren. Av de urbant bosatta är det 12% som inte jagat alls under året mot endast 6% i den rurala gruppen. Vi ser också att det är en större andel bland den rurala gruppen som jagat mer än 10 dagar per år jämfört med den urbana gruppen. Vad som tidigare sagts om tillgängligheten ligger nära till hands som förklaring till att den rurala gruppen är flitigare utövare än den urbana gruppen. Tidigare studier har uppvisat ett motsatt förhållande.¹⁴

Tabell 5.62

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL JAKTDAGAR OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år %		8-9år %		10-14år %		15år- %	
0 dagar	7	3	4	4	13	8	-	-
1 -9 dagar	46	21	13	13	38	23	6	16
10-19 dagar	79	37	28	27	59	35	11	31
20-29 dagar	45	21	25	24	27	16	14	37
30 dagar-	37	17	35	32	30	18	6	16
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Individer med en utbildning på 8-9 år har ett högre jaktdeltagande än andra åldersgrupper. 56% av dem jagar 20 dagar eller mera per år. Bland individer med hög utbildning (över 15 år) finner vi en stor andel i kategorin 20-29 dagar. Det är främst i gruppen 10-14 år vi återfinner den största gruppen jägare som inte jagat alls under året. Det är inte de som har hög utbildning som jagar mest. Detta står i motsats till vad tidigare studier kommit fram till.¹⁵

Detta avsnitt har visat att flertalet jägare jagar mellan 10-19 dagar per år. De som blivit initierade till jakt vid tidig ålder och genom någon i den omedelbara familjekretsen är flitigare utövare än de individer som gjort sin jaktdebut vid senare ålder samt blivit initierade av någon utanför familjekretsen. Jaktintensiteten är större hos individer i de yngre åldersklasserna och i åldersgruppen 40-49 år än i övriga åldersgrupper. Jägare med rural bosättning är flitigare utövare än jägare med urban bosättning. Slutligen fann vi också att jägare med låg utbildning i högre grad än jägare med hög utbildning jagade mera frekvent.

5.4.2 Antal viltvårdsdagar

Utöver detta att jaga ägnar sig jägarna också åt viltvårdsarbete. Med viltvård menas vanligen sådana aktiviteter som syftar till att främja goda biotoper för det vilda, men också sådana aktiviteter som kan karaktäriseras som stödåtgärder (t ex stödutfodring, anläggande av viltvatten, skyddsplantering, anläggande av viltåkrar etc). Även jakten kan man naturligtvis betrakta som en viltvårdande aktivitet. Med viltvård menar vi emellertid i detta sammanhang sådana aktiviteter som kan betecknas som faunainriktade eller naturinriktade aktiviteter.

Endast 12 procent av skånejägarna uppger att de inte alls ägnat sig åt viltvård under jaktåret; 88 procent ägnade sig alltså åt viltvård i någon form. Flertalet

jägare gjorde detta under 1-9 dagar (64%) och knappt 25% gjorde det mer än 10 dagar per år. Det är alltså ett relativt stort antal dagar som jägarna ägnar sig åt fauna-naturvårdande aktiviteter.

Tabell 5.63

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL VILTVÄRDS DAGAR OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18 år-	%
0 dagar	28	9	21	10
1 -9 dagar	188	60	160	76
10-19 dagar	59	19	21	10
20-29 dagar	16	5	4	2
30 dagar-	23	7	4	2
Totalt	314	100	210	100

En tidig jaktdebut är förknippat med ett starkare viltvårdsintresse. 31 procent av dem som börjat jaga vid tidig ålder har ägnat mer än tio dagar åt viltvård mot endast 14 procent av dem som börjat vid en senare ålder.

Tabell 5.64

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL VILTVÄRDS DAGAR OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern	%	Släkting	%	Ensam	%	Bekant	%
0 dagar	20	10	3	4	10	15	16	9
1 -9 dagar	125	61	58	71	42	66	121	70
10-19 dagar	31	15	16	20	10	15	25	15
20-29 dagar	12	6	1	1	2	3	5	3
30 dagar-	17	8	3	4	1	1	6	3
Totalt	205	100	81	100	45	100	173	100

Det mönster som tidigare visade sig när det gäller initiators inverkan på jaktintensitet upprepas när vi ser på initiators inverkan på viltvårdsintresset. Ju längre bort från "familjeroten" vi kommer, desto lägre är viltvårdsintresset. Av dem som blivit initierade av fadern har nära 15% ägnat sig åt viltvård under mer än 20 dagar. Av dem som har börjat jaga på egen hand har 15% inte alls ägnat sig åt viltvård under året.

Tabell 5.65

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL VILTVÅRSDAGAR OCH ÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år		30-39år		40-49år		50-59år		60år-	
		%		%		%		%		%
0 dagar	1	2	11	7	9	7	10	11	16	21
1 -9 dagar	47	76	114	76	84	62	54	58	46	59
10-19 dagar	6	10	15	10	28	21	21	22	10	12
20-29 dagar	4	6	5	3	7	5	3	3	2	3
30 dagar-	4	6	6	4	7	5	6	6	4	5
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	73	100

Det är främst i den allra yngsta åldersgruppen som viltvårdsintresset är som starkast. 12% av skånejägarna i åldern upp till 29 år ägnar sig åt viltvård minst 20 dagar per år, men skillnaderna i förhållande till andra åldersgrupper är rätt små och oregelmässiga.

Tabell 5.66

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL VILTVÅRDSDAGAR OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
0 dagar	4	6	14	14	17	9	12	7
1 -9 dagar	52	77	66	66	118	61	112	69
10-19 dagar	7	10	15	15	43	22	17	11
20-29 dagar	2	3	1	1	6	3	11	7
30 dagar-	3	4	4	4	10	5	10	6
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Intresset för viltvård skiljer sig mellan jägare med olika socialgruppstillhörighet. Det finns ett något mera uttalat intresse för viltvård i de lägre socialgrupperna än i de högre. Det är främst i socialgrupp IIB, där vi återfinner jordbrukarna, som detta intresse är starkt. Nästan en tredjedel av jägarna i socialgrupp IIB har ägnat sig åt viltvård i mer än 10 dagar mot endast 17 procent bland socialgrupp I. Socialgrupp IIA uppvisar den högsta andelen, som inte alls ägnat sig åt viltvård.

Tabell 5.67

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL VILTVÅRDSDAGAR OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Ruralt bosatt	%	Urbant bosatt	%
0 dagar	17	6	30	12
1 -9 dagar	183	66	165	67
10-19 dagar	47	17	34	14
20-29 dagar	11	4	8	3
30 dagar-	19	7	9	4
Totalt	277	100	246	100

Den ruralt bosatte skånejägaren är mera viltvårdsintresserad än den urbant bosatte skånejägaren. Av dem som är ruralt bosatta har 28% ägnat mer än tio dagar åt viltvård mot endast 20% av dem som är urbant bosatta. Bland dem med urban bosättning har 12% inte utfört någon viltvårdsinsats alls, medan motsvarande siffra för dem med rural bosättning är sex procent.

Tabell 5.68

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). ANTAL VILTVÅRSDAGAR OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år	%	8-9år	%	10-14år	%	15år-	%
0 dagar	26	12	8	7	16	10	1	3
1 -9 dagar	141	66	69	66	109	65	27	74
10-19 dagar	32	15	23	22	22	13	4	10
20-29 dagar	9	4	1	1	8	5	1	3
30 dagar-	6	3	4	4	12	7	4	10
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Några markanta skillnader i viltvårdsinsatser som är förknippade med utbildning uppvisar inte tabell 5.68.

Summerat kan konstateras, att flertalet jägare i Skåne (88 %) ägnar sig åt viltvårdsarbete. Flertalet (64 %) ägnade mellan 1-9 dagar åt viltvårdsinsatser.

Viltvårdsintresset är större bland dem som gjort sin jaktliga debut på egen hand och blivit initierade till jakt genom någon i familjekretsen. Vi fann också att intresset är starkare uttalat bland individer i den yngsta åldersgruppen (-29 år) och bland individer i åldersgruppen 40-49 år. Den ruralt bosatte jägaren är en flitigare viltvårdare än den urbant bosatte jägaren. Vi fann inte några klara skillnader i fråga om viltvårdsintresse mellan jägare på olika utbildningsnivå.

5.4.3 Totalutgift för jakt

Jakt är förenad med kostnader. Förutom vapen och ammunition har jägaren också kostnader för viss övrig utrustning, resor till och från jaktmarken samt i en del fall också för jakthundar och jaktmarksarrende.

För att få reda på vilka kostnader jägaren har för sin jaktutövning ställdes följande fråga: "Hur stor var Din totala kostnad för Din jaktutövning, jaktåret 77/78?" Fyrtiotvå procent svarade att de hade en kostnad som översteg 1500 kronor per år, 30 procent sade sig ha en kostnad på mellan 500-1499 kronor och 28 procent en kostnad på mellan 1-499 kronor per år. Se tabell 5.1.

Tabell 5.69

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). TOTALUTGIFT FÖR JAKT OCH STARTÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-17 år	%	18 år-	%
1- 499 kronor	69	22	80	38
500-1499 kronor	94	30	61	29
1500 kronor-	151	48	69	33
Totalt	314	100	210	100

Individer med en tidig jaktdebut lägger ut mer pengar på sin jakt än individer som gjort en senare jaktdebut. Nästan hälften av dem som börjat vid tidig ålder lägger ut mer än 1500 kronor per år för sin jakt mot endast en tredjedel av dem som gjort en senare debut. En stor del av dem med sen jaktdebut (38 %) lägger inte ut mer än högst 499 kronor per år för sin jaktutövning.

Tabell 5.70

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). TOTALUTGIFT FÖR JAKT OCH INITIATOR.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Fadern	%	Släkting	%	Ensam	%	Bekant	%
1- 499 kronor	53	26	26	32	18	27	50	29
400-1499 kronor	62	30	20	25	25	38	50	29
1500 kronor-	90	44	35	43	22	35	73	42
Totalt	205	100	81	100	65	100	173	100

Det starka jaktintresset bland dem som blivit initierade till jakt genom fadern avspeglas i någon mån i totalkostnaden för jakt. I den gruppen finns den största andelen med en totalutgift överstigande 1500 kronor per år. Även de som blivit initierade av någon släkting har i stor utsträckning en hög totalkostnad för sin jaktutövning. De som gjort sin jaktdebut på egen hand har en lägre kostnad jämfört med övriga grupper.

Tabell 5.71

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). TOTALTUTGIFT FÖR JAKT OCH ÅLDER.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	-29år	%	30-39år	%	40-49år	%	50-59år	%	60år-	%
1- 499 kr	18	29	35	23	36	27	32	34	27	35
500-1499 kr	23	37	38	25	36	27	32	34	26	33
1500 kr-	21	34	78	52	63	46	30	32	25	32
Totalt	62	100	151	100	135	100	94	100	78	100

Omkring hälften av jägarna i åldern 30-39 år och 40-49 år har en totalkostnad överstigande 1500 kronor per år. I de två högsta åldersgrupperna har en relativt stor andel en totalutgift som ej överstiger 499 kronor.

Tabell 5.72

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). TOTALUTGIFT FÖR JAKT OCH SOCIALGRUPP.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	I	%	IIA	%	IIB	%	III	%
1- 499 kronor	9	13	26	26	72	37	42	26
500-1499 kronor	17	25	29	29	58	30	50	31
1500 kronor-	42	62	45	45	64	33	70	43
Totalt	68	100	100	100	194	100	162	100

Den största andelen jägare med låg totalkostnad för sin jaktutövning finner man bland jägare i socialgrupp IIB. Det är i denna grupp vi har jordbrukarna som i huvudsak jagar på egna marker. Totalkostnaden är klart högre bland jägare i socialgrupp I än bland jägare i de andra socialgrupperna.

Tabell 5.73

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). TOTALUTGIFT FÖR JAKT OCH BOSTADSORT.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	Ruralt bosatt	%	Urbant bosatt	%
1- 499 kronor	86	31	62	25
500-1499 kronor	94	34	62	25
1500 kronor-	97	35	122	50
Totalt	277	100	246	100

Skånejägare som är ruralt bosatta har en lägre kostnad för sin jaktutövning än skånejägare som är urbant bosatta. Att det förhåller sig på det viset är naturligt, eftersom den ruralt bosatte jägaren i regel har lägre kostnader för resor till och från sina jaktmarker. Han jagar i större utsträckning på egna eller grannars marker och har därmed ofta små kostnader för rätten att nyttja jaktmarken.

Tabell 5.74

UTÖVANDEMÖNSTER (ELEMENT 4). TOTALUTGIFT FÖR JAKT OCH UTBILDNING.
ABSOLUTA TAL OCH PROCENTANDELAR

	6-7år	%	8-9år	%	10-14år	%	15år-	%
1- 499 kronor	73	34	32	30	40	24	5	13
500-1499 kronor	66	31	29	28	50	30	10	26
1500 kronor-	75	35	44	42	77	46	22	61
Totalt	214	100	105	100	167	100	37	100

Med låg utbildning ökar andelen som har en relativt hög totalkostnad för sin jakt. Detta stämmer väl med vad vi fann vad beträffar socialgruppstillhörighet. Se tabell 5.72.

Sammanfattande kan sägas, att en stor del av skånejägarna (42 %) har en totalkostnad på 1500 kronor eller mera per år för sin jaktutövning. Jägare med en tidig jaktdebut och som blivit initierade till jakt genom någon i familjekretsen har högre kostnader för sin jakt än jägare som gjort en senare debut eller blivit initierade genom någon annan än någon i den omedelbara familjekretsen. De som blivit initierade genom någon i bekantskapskretsen har också rätt höga kostnader. Förklaringen till detta är troligen att många i denna grupp arrenderar sina jaktmarker. Mest pengar på jakt spenderar jägare i åldersgrupperna 30-39 och 40-49 år. Vidare visar det sig, att jägare i högre socialgrupper och jägare med urban bosättning har högre kostnader för sin jaktutövning än jägare i de lägre socialgrupperna och jägare med rural bosättning. Med ökad utbildning ökar också kostnaderna för jaktutövandet.

5.4.4 Sammanfattning

Jaktvanorna bland jägare med en tidig jaktdebut skiljer sig från jägare med en sen jaktdebut. Jägare med tidig jaktdebut jagar i större omfattning än jägare med sen

jaktdebut. De är också flitigare viltvårdare och har högre kostnader för sin jaktutövning än jägare som gjort en sen jaktdebut.

Jaktvanorna skiljer sig också mellan jägare som börjat jaga på olika sätt. Initiering till jakt genom någon i den omedelbara familjekretsen avspeglar sig i ett större antal jaktdagar och ett större antal viltvårdsdagar. Totalkostnaden för jaktutövningen är högre i den grupp som blivit initierad av fadern än i den grupp som blivit initierad av någon utanför familjekretsen.

Jaktvanorna skiftar med åldern. Jägare i den yngsta åldersgruppen, upp till 29 år, och i åldersgruppen 40-49 år är de flitigaste jägarna. Jägare i åldersgrupperna 30-39 år och 40-49 år har de högsta kostnaderna för sin jaktutövning.

Jaktvanorna är olika bland jägare från olika socialgrupper. I socialgrupp I, IIA och III är antalet jaktdagar nästan lika. Jägare i socialgrupp IIB avviker med ett något flitigare utövande. Det är till denna grupp som jordbrukarna hör. Ett likartat förhållande fann vi när det gäller intresset för viltvård. Det är starkare bland jägare i socialgrupp IIB än bland jägare i övriga grupper. Lägsta intresset för viltvård uppvisar jägare i de högre socialgrupperna.

Totalutgiften för jakt är större i de högre socialgrupperna.

Jägare med rural bosättning har andra jaktvanor än jägare med urban bosättning. Jägare som är ruralt bosatta jagar i större utsträckning och har ett mera uttalat intresse för viltvård än jägare med urban bosättning. Bland jägare med urban bosättning är totalutgiften för jakt högre än bland jägare med rural bosättning.

Slutligen kan vi också konstatera, att jaktvanorna skiftar med utbildningsnivå. Det är främst vad beträffar antal jaktdagar och totalutgiften för jakt som vi här finner skillnader. Individer med låg utbildning tenderar att jaga i större omfattning än individer med hög utbildning. Dock är utövandet högt bland individer

med mycket lång utbildning (15 år eller mera). Total-
utgiften för jakt är högre bland individer med hög
utbildning än bland individer med låg utbildning.

Noter

1. R Persson Jakten och Jägarna i Skåne. Sociologiska inst, Lunds universitet, Lund 1979
2. Samma resultat uppvisar Klessigs studie av jägare i Wisconsin.
3. J Madsen och E Kozicky. For the young hunter. Olin Mathieson Chem Corp East Alton. 1963
4. M Head. Psychology of the hunt. American riflemen 109(6):38-39. 1961
5. H Lundy. A hunter examines his sport. Sunday Oregonian Outdoors (Sept 10):4-5. 1972
6. Sendak och Bond rapporterar samma siffra från deras undersökning av jägare i Massachusetts.
7. I en ännu opublicerad rapport från Jordbruksdepartementet framgår det, att jägarens kostnader, räknat på allt vilt, ligger mellan 44 och 72 kronor per dag. (R Karlsson. Viltets värde. Inst för husdjursförädling och sjukdomsgenetik. Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala. 1980)
8. Cirka 18 procent av populationen är lantbrukare, av Skånes manliga befolkning över 16 år är cirka 17 procent sysselsatta inom jordbruk och skogsbruk (Statistisk årsbok 1979).
9. Nobe och Gilbert, 1979, fann samma resultat vid deras undersökning av jägare i Colorado. Nobe och Gilberts förklaring gick ut på att individer i åldern 30-39 år är etablerade i sin yrkeskarriär och därför förfogar över mera tid och pengar för att jäga. Individer i den högsta åldersklassen, menar Nobe och Gilbert, saknar i viss utsträckning den fysiska förmågan för att fortsätta att jäga. I den yngsta gruppen, under 29 år, menar Nobe och Gilbert, är det utbildningen och andra förpliktelser, som t ex militärtjänstgöring, samt karriärambitioner som är hinder för ett ökat utövande.

10. Jägnert C och Lundahl B. Jakt, fiske och andra fritidsaktiviteter bland skogsarbetare vid SCA. Socialhögskolan, Göteborg.
11. SOU 1979:19, sid 49-50
12. a.a.
13. Samma resultat uppvisar Klessigs studie av Wisconsinjägare. 12 procent uppger att de i huvudsak jagar på egen hand.
14. En tidigare studie av Milstein och Reid, 1966, har jämfört antalet jaktdagar mellan jägare med rural bosättning och jägare med urban bosättning och därvid kommit fram till det motsatta förhållandet. I denna studie framgår det, att jägare med urban bosättning jagar i betydligt högre grad än jägare med rural bosättning. Milstein och Reid drar slutsatsen, att en relativ minskning av jaktutövningen är att vänta, eftersom tätorternas utbredning ökar. Den hypotesen bekräftas inte av de resultat som här framkommit.
15. Peterle, 1961, och Nobe och Gilbert, 1979, påvisade i sina resultat från undersökningar bland Ohio- och Colorado-jägare, att individer med högre utbildning jagade mera frekvent än individer med låg utbildning. Sammantaget pekas på att när utbildningen ökar, ökar också den tid som tillbringas i skog och mark i avsikt att nedlägga vilt.

6 SAMMANFATTNING

Jag har i det föregående kapitlet försökt att beskriva hur jaktutövandemönstret för skånejägaren ser ut. Jag har försökt att beskriva hur jaktutövandemönstret varierar beroende på tiden för den jaktliga debuten och beroende på vem som uppträtt som initiator. Vidare har jag försökt att beskriva hur utövandemönstret ser ut beroende på ålder, socialgruppstillhörighet, bostadsort och utbildning. Detta har resulterat i att en stor mängd data har presenterats. För att underlätta för mig själv och förhoppningsvis också för läsaren har utövandemönstret strukturerats i fyra element, vardera element bestående av tre variabler i avsikt att försöka ge en så bred och tydlig bild av jakten i Skåne som möjligt. Jag vill särskilt framhålla, att den bild som här ges har en geografisk begränsning, eftersom det empiriska materialet som undersökningen bygger på har insamlats bland jägare bosatta i Skåne. Jag ser dock inga hinder för en diskussion kring konsekvenser och implikationer utan kanske snarare vissa begränsningar. Ett pågående projekt med likartad uppläggning men i nationell skala kommer att eliminera dess begränsningar.

I avsnittet om initiering framgick att en majoritet av jägarna hade börjat att jaga vid tidig ålder. Cirka varannan jägare hade blivit initierad till jakt genom någon i den omedelbara familjekretsen, cirka en tredjedel genom någon i bekant- eller kamratskapskretsen och endast en av tio hade gjort sin jaktliga debut på egen hand. Vi fann också att jägare som gjort en tidig jaktdebut också i stor utsträckning hade fäder

som själva jagat under individens uppväxttid och som hade haft en positiv attityd till jakt. Vidare visade det att jägare med en rural uppväxtmiljö i högre grad än jägare med urban uppväxtmiljö gjort sin jaktdebut vid tidig ålder. Samma förhållande visade sig om faderns uppväxtmiljö varit rural.

De jägare som blivit initierade till jakt genom någon i den omedelbara familjekretsen, och främst då genom fadern, har gjort en tidigare jaktdebut än jägare som initierats av någon utanför familjekretsen eller gjort sin jaktdebut på egen hand. Faderns socialgrupp och utbildning visade inga samband med tiden för den jaktliga debuten. Då det alltid föreligger en viss risk för indirekta effekter vid användande av korstabeller företogs en regressionsanalys. Det resultat som analysen gav visade, att det är det kontextuella sammanhanget, som är avgörande för när individen gör sin jaktliga debut. (Se fig 3 på sid 71)

Faderns jakterfarenhet, faderns attityd till jakt och initiator visade sig vara de faktorer som starkast påverkar tiden för den jaktliga debuten. Den faktor som inverkade starkast på tiden för den jaktliga debuten visade sig vara typ av initiator. Vidare visade det, att faderns jakterfarenhet hade det starkaste sambandet med typ av initiator. Detta betyder att avgörande för när och hur individen blir initierad till jakt i hög grad sammanhänger med vem som uppträtt som initiator.

I kapitel 5 har jag försökt belysa hur utövandemönstret skiftar beroende på tiden för den jaktliga debuten och beroende på vem som uppträtt som initiator. Jägare med en tidig jaktdebut visade sig vara mera venatoriskt inriktade än jägare med en senare jaktdebut. Detta avspeglar sig i att det venatoriska motivet och viltvårdsmotivet är mera uttalat i denna grupp än bland jägare med sen startålder. Det avspeglar sig också i att jägare med tidig startålder skjuter ett större antal vilt än jägare med sen startålder. Av tabell 6.1 (sid 159) ser vi också, att startåldern är den variabel som är starkast kopplad till antalet fällt vilt.

Variabler typ av jakt och motiv för jakt har inte kunnat studeras med den metod som här använts, eftersom de inte kan betraktas som intervallskalor, vilket metoden förutsätter.

Jägare med tidig startålder är mera engagerade i jakten. Detta framgår genom att jakten av dem tillmätts en större betydelse som fritidssysselsättning än bland de jägare som gjort en sen jaktdebut. Det framgår också av att deras val av bostadsort i högre grad påverkas av jaktintresset än vad fallet är bland de jägare som gjort en sen jaktdebut. Det starka intresset för jakt avspeglar sig också i den betydelse de tillmäter fällandet av vilt under jakt. Den bedöms som större i den grupp som gjort en tidig jaktdebut än i den grupp som gjort en sen jaktdebut. I tabell 6.1 ser vi att startålder är den bästa förklaringsfaktorn för både variabeln intressegrad och val av bostadsort. Variabeln "betydelsen av jaktlycka" har inte kunnat studeras med denna metod av samma skäl som tidigare angivits för "typ av jakt" och "motiv för jakt".

Även aktivitetsmönstret uppvisar olikheter beroende på tidpunkten för den jaktliga debuten. Jägare med en tidig jaktdebut jagar i större usträckning i jaktlag och på stora jaktmarker (över 500 ha). (Dessa arrenderas vanligtvis.) Startåldern är den bästa förklaringsfaktorn när det gäller medlemskap i jaktlag, medan det är en mindre god förklaringsfaktor till jaktmarkens arealstorlek. Bästa förklaringsfaktor för arealstorleken är socialgruppsstillhörighet (se tabell 6.1). Jaktmarkstyp har inte kunnat studeras på detta sätt av samma skäl som tidigare angivits för några andra variabler.

Jägare med tidig jaktdebut är flitigare jaktutövare och flitigare viltvårdare. Jägare i denna grupp tillbringar fler dagar i skog och mark i syfte att jaga och för att utföra fauna-naturvårdande insatser. De har också högre kostnader för sin jaktutövning än jägare med sen jaktdebut. För de variabler som ingår i

variabelgruppen jaktvanor är startålder en god förklaringsfaktor (se tabell 6.1).

Utifrån detta kan man fråga sig vilket av dessa utövandemönster som är önskvärda utifrån samhällets syn på jakten. Samhällets syn på jakten kommer i uttryck i gällande jaktlag och naturvårdslag. Grundsynen är att jakten så långt möjligt skall formas till och utgöra ett verksamt medel i vården av den vilda faunan och inordnas i den allmänna naturvården samt att rätten till jakt också innebär ett ansvar för viltets vård. Även om jakt för den enskilde individen i huvudsak är en rekreativ aktivitet finns det, från samhällets sida, ett starkt uttalat krav på ansvar från jägarens sida. Att jaga skall innebära att man tar ett ansvar för vården av den vilda faunan, och jakten skall därför ses som ett av flera instrument i den allmänna naturvården. Jaktbeteende bland jägare med en tidig jaktdebut sammanfaller i högre grad med de mål samhället ställt upp för jakten än jaktbeteendet bland jägare med en sen jaktdebut. Det finns därför anledning till en större uppmärksamhet kring frågor som sammanhänger med möjligheterna till att i tidig ålder stifta bekantskap med jakt och faunavård. Med det förhållandet i minnet, att en tidig introduktion till jakt skapar jägare med större ansvars känsla motiverar att insatser görs för att fånga upp och ge unga människor möjlighet att jaga.

I kapitel 5 har jag också beskrivit hur utövandemönstret ser ut för jägare, som är ruralt respektive urbant bosatta. De resultat som framkommit visar, att jägare med rural bosättning är mera fauna- och naturinriktade i sin jakt än de urbant bosatta jägarna, som är mera rekreativt inriktade. Detta avspeglas i graden av engagemang. Bägge grupperna framstår som starkt engagerade, men de har olika mål. Den rurala jägargruppen är mera exploaterande-konsumtivt inriktad än den urbana gruppen. Inriktningen bland den urbana gruppen pekar mera mot ett rekreativt och mera icke-konsumtivt bete-

ende. Detta återkommer när vi ser på aktivitetsmönstret och jaktvanor. Av tabell 6.1 framgår det att bostadsorten är en väsentlig förklaringsfaktor för det organiserade jagandet, för antal viltvårdsdagar och för totalkostnaden för jakt. Naturligtvis finns det yttre faktorer som exempelvis avståndet till jaktmarken och det faktum att jakt inte är en aktivitet i den urbana dagligdagsmiljön, som verkar bromsande på jaktutövandet inom den urbana jägargruppen.

Förklaringar till dessa skillnader mellan ruralt och urbant bosatta i utövandemönstret tror jag skall sökas i de kulturellt betingade skillnaderna och sättet att förhålla sig till naturen. Det exploaterande inslaget hos de rurala sysselsättningarna, av typ jordbruk, skogsbruk och animalieproduktion, sätter förmodligen också sin prägel på jaktutövandet. Synen på jakten inom den rurala jägargruppen är som redan nämnts mera "fauna-resurs"-orienterad än inom den urbana jägargruppen, där jakten i högre grad betraktas som en "reproduktiv-rekreativ" resurs. Några skillnader i jakttagandefrekvens mellan den urbana och den rurala gruppen har inte framkommit. Av tabell 5.2 har vi sett att det är mycket små skillnader mellan antalet utövare från rural respektive urban miljö. Det är i stort lika vanligt att utövarna kommer från en rural miljö som från en urban miljö. Några skillnader i deltagandet beroende på bostadsort finner vi inte i denna studie. Det finns här inget som stöder de teorier som tidigare presenterats, avsnitt 1.2.2, och som pekar på och försöker förklara varför deltagandefrekvensen varierar beroende på den sociala omgivningen.

Denna skillnad i utövandemönstret, som består i att den rurala jägargruppen är mera fauna-resurs-inriktad och den urbana jägargruppen i högre grad är reproduktivt-rekreativt inriktad, borde i större utsträckning än vad som nu är fallet påverka administration och organisation av jakt och jaktvård. Om möjligheterna att utnyttja jaktens upplevelse- och nyttovärden fördelas med hänsyn till dessa skillnader skulle det öka möjlighe-

terna att urforma jakten till ett verksamt medel i vården av den vilda faunan. Därmed skulle den i högre grad kunna fylla de funktioner, som samhället vill att jakten skall hylla.

Föreställningen att jakten är en typisk fritidssysselsättning för individer i de högre socialgrupperna är tämligen spridd. I denna studie av jägarna i Skåne finns det inget stöd för denna föreställning. Delta-
garantalet är dubbelt så stort bland de lägre socialgrupperna än bland de högre socialgrupperna. 68 procent av utövarna i Skåne tillhör socialgrupp IIB och III och 32 procent tillhör de högre socialgrupperna. Se tabell 5.2. Denna fördelning är ungefär densamma som bland männen i Skåne i sin helhet.

Ser man på utövandemönstret finner man mycket små skillnader mellan jägare från de högre och de lägre socialgrupperna. Inriktningen på olika typer av jakt och graden av engagemang uppvisar inga markerade skillnader med jägare från olika socialgrupper. De mest uttalade skillnaderna finner man när det gäller aktivitetsmönstret och jaktvanorna. Jägare från de högre socialgrupperna jagar i högre grad på stora arealer. När det gäller jaktvanorna finner vi skillnader i antalet jaktdagar och i totalutgifterna. Jägare från de högre socialgrupperna jagar färre antal dagar per år men då som regel på jämförelsevis stora arealer. Detta avspeglas i högre totalkostnader för jakten för jägare från de högre socialgrupperna. I tabell 5.75 ser vi att socialgrupp utgör en god förklaringsfaktor för variationen med avseende på dessa variabler.

Påfallande är att jägare i de högre socialgrupperna utövar sin jakt på stora marker. Samtidigt så jagar de relativt sällan (mätt med antalet jaktdagar). Det tyder på att möjligheterna att arrendera stora marker är större i de högre socialgrupperna än i de lägre. Detta sammanhänger rimligen med den större köpkraften bland dem som tillhör de högre socialgrupperna. Vi har under de senare åren kunnat se hur jaktmarksarrendepiserna

stadigt skjutit i höjden. Ett led i en strävan att på ett mera jämlikt sätt fördela möjligheterna till jakt och jaktupplevelser mellan olika socioekonomiska skikt vore att närmare studera detta problem. Kanske borde man genom någon form av direktiv försöka styra prissättningen på jaktmarksarrenden. Detta skulle kunna leda till ökade möjligheter till jakt och jaktupplevelser för stora befolkningsgrupper och till ett bättre utnyttjande av jaktresursen. Genom att öka möjligheterna för den grupp jägare, som är fauna-natur-inriktade i sin jakt, vilka också är jägare som har mindre ekonomiska resurser, skulle vi öka möjligheterna för jakten att uppfylla de samhälleliga målen.

Intressant är att se hur utövandemönstret varierar beroende på ålder. Ser vi först hur utövarna fördelar sig i de olika åldersgrupperna, finner vi att över hälften av jägarna i Skåne är mellan 30 och 49 år (55 %). Endast 12 procent av jägarna i Skåne befinner sig i åldern upp till 29 år. En tredjedel av utövarna är över 50 år. Vi ser alltså att jägargruppen till övervägande delen består av individer i medelåldern. Att det finns så få yngre jägare kan bero på sådana faktorer som att utbildningen tar mycket tid i anspråk och att unga människor håller på att etablera sig i yrkeslivet och att bilda familj. Yttre faktorer som har med möjligheterna till att jaga kan också ha ett avgörande inflytande. Vi har funnit att unga jägare i hög utsträckning jagar på små marker (på upp till 99 hektar) och att den huvudsakliga jakten bedrivs på marker som tillhör någon bekant eller släkting. Vi har också sett att det inte är så vanligt att jägare i denna grupp jagar i jaktlag. Detta kan tyda på att det är svårt för yngre personer att komma med i jaktlag. Intresset saknas uppenbarligen inte. Jakt är för flertalet i denna grupp en mycket viktig fritidssysselsättning. Se tabell 5.23. Det största hindret är förmodligen av ekonomisk natur. De höga arrendekostnaderna, speciellt i Skåne, och den sociala situation som individen befinner sig i vid denna ålder begränsar deras

möjligheter att skaffa sig jaktmarker både på egen hand och genom medlemskap i jaktlag. Detta understryker ytterligare vad som tidigare sagts om det inflytande som en tidig initiering till jakt har på jaktutövandet.

Ser vi på inriktningen på olika typer av vilt finner vi, att de yngre och de äldre jägarna är utpräglade småviltsjägare, medan jägare i åldern 30 till 40 år är mera utpräglade storviltsjägare. Det venatoriska inslaget i jakten kommer mest till uttryck bland de äldre jägarna och främst bland jägare i åldern över 60 år, men det finns även ett framträdande venatoriskt drag bland jägare i åldern 40-49 år. Det är också i denna grupp vi finner de jägare som lyckas skjuta flest antal vilt.

Jägare i åldern 40-49 år tillmäter jakten en större betydelse som fritidsaktivitet än både äldre och yngre jägare. För jägare i denna ålder är det särskilt viktigt att de lyckas fällt vilt under jakten.

Aktivitetsmönstret skiljer sig främst i det avseendet, att de yngre jägarna jagar på små marker tillhöriga någon bekant eller släkting. Jägare i 40-årsåldern jagar främst på stora marker och i huvudsak på marker som arrenderas. Detta avspeglas i att dessa jägare i hög grad jagar i jaktlag, som arrenderar jaktmark.

Jaktvanorna bland yngre och medelålders jägare är ganska likartade. Det karakteristiska är ett högt jakttagande och ett flitigt viltvårdsarbete. Jägare i 40-årsåldern har dessutom stora kostnader för sin jaktutövning. Den bild, som tecknar sig, är att jaktengagemanget är starkast bland jägare kring 40 år, men även bland de yngre jägarna är jaktengagemanget starkt. Vissa tecken tyder på att det finns sociala och yttre faktorer kring jakten, som verkar som en spärr på de yngre jägarna i deras jaktutövning. Jägare i de äldre åldersgrupperna visar en avtagande jaktintensitet men ett bibehållet venatoriskt intresse. Jakt är en fysiskt ansträngande aktivitet och det är naturligt att

en viss avtrappning i jaktutövandet sker med högre ålder.

Den samlade profil som framkommer är, att bland de yngre jägarna i Skåne finns det ett stegrat intresse för jakt. I åldern kring 30 år finns det tecken på en viss avmattning i intresset. Jaktutövandet tar sedan ny fart kring 40-årsåldern. Det är i denna ålder som utövandet är som intensivast.

Efter 50-årsåldern sjunker sedan utövandet successivt med stigande ålder, men den venatoriska grundhållningen består.

I kapitel 4 diskuterade vi utbildningsvariabeln. Då utbildning ofta används som en förklarande faktor till att vissa beteenden uppträder vid en senare tidpunkt i livet, ställde vi oss frågan om utbildningen kunde tänkas påverka tiden för den jaktliga debuten. Vi fann inget som tyder på att utbildningen fördröjer den jaktliga debuten.

Typiskt för jägare med hög utbildning är främst att de i stor utsträckning är storviltjägare. De betonar det rekreativa innehållet i jakten. Den huvudsakliga jakten bedrivs på stora marker och till stor del som medlemmar i jaktlag. De är också flitiga utövare. Antalet dagar som tillbringas i skog och mark är högt. Detta avspeglas också i en hög totalkostnad för jaktutövandet.

Tabell 6.1

UTÖVANDEMÖNSTER OCH STARTÅLDER, INITIATOR, SOCIALGRUPP OCH BOSTADSORT MED KONTROLL FÖR ÅLDER OCH UTBILDNING

bakgr.var.	Beroendevariabler								
	typ av jakt			motiv			ant. fället vilt		
	eta ²	sign.	beta*	eta ²	sign.	beta*	eta ²	sign.	beta*
startålder	-	-	-	-	-	-	.22	.00	.22
initiator	-	-	-	-	-	-	.12	.79	.03
ålder	-	-	-	-	-	-	-	.50	-
socialgr.	-	-	-	-	-	-	.11	.16	.15
bost.ort	-	-	-	-	-	-	.10	.10	.06
utbildning	-	-	-	-	-	-	-	.11	-
R = .279							R ² = .078		

bakgr.var.	Beroendevariabler								
	intressegrad			val av bost.ort			vikt av jaktlycka		
	eta ²	sign.	beta*	eta ²	sign.	beta*	eta ²	sign.	beta*
startålder	.20	.00	.23	.18	.03	.13	-	-	-
initiator	.05	.47	.08	.12	.38	.09	-	-	-
ålder	-	.67	-	-	.08	-	-	-	-
socialgr.	.08	.35	.09	.08	.19	.11	-	-	-
bost.ort	.01	.66	.02	.24	.00	.25	-	-	-
utbildning	-	.39	-	-	.69	-	-	-	-
R = .229			R ² = .053			R = .323			R ² = .105

bakgr.var.	Beroendevariabler								
	medl i jaktlag			jaktmarkstorlek			jaktmarkstyp		
	eta ²	sign.	beta*	eta ²	sign.	beta*	eta ²	sign.	beta*
startålder	.17	.00	.21	.11	.60	.06	-	-	-
initiator	.06	.30	.10	.12	.17	.10	-	-	-
ålder	-	.36	-	-	.74	-	-	-	-
socialgr.	.07	.91	.04	.23	.00	.22	-	-	-
bost.ort	.12	.00	.13	.00	.53	.03	-	-	-
utbildning	-	.13	-	-	.63	-	-	-	-
R = .244			R ² = .060			R = .273			R ² = .075

Tabell 6.1 forts

bakgr.var.	Beroendevariabler								
	ant jaktdagar			ant viltv.dagar			totalkostnad		
	eta ²	sign.	beta*	eta ²	sign.	beta*	eta ²	sign.	beta*
startålder	.27	.00	.26	.19	.01	.17	.19	.00	.21
initiator	.17	.20	.08	.13	.45	.07	.08	.94	.03
ålder	-	.12	-	-	.54	-	-	.16	-
socialgr.	.19	.00	.21	-	.00	-	.19	.00	.09
bost.ort	.01	.88	.02	.12	.00	.10	.15	.00	.15
utbildning	-	.46	-	.10	.24	.20	-	.01	-
	R=.359	R ² =.129	R=.282	R ² =.080	R=.332	R ² =.110			

* kontrollerad för alla övriga variabler

Eta²-koefficienten anger styrkan av det bivariata sambandet mellan bakgrundsvariabeln och beroendevariabeln. Eta² är den procentandel av variansen hos svaren som kan förklaras av den angivna bakgrundsvariabeln.

Beta-koefficienten anger styrkan hos det kvarvarande sambandet sedan effekten av andra predikatorer i den uppställda modellen har kontrollerats.

Signifikansnivå (i tabellen förkortat sign.) kan förklaras som det antal gånger på hundra, som det framkomna resultatet kan bero på slumpen.

Den bästa förklaringsfaktorn är den variabel, som utvisar det högsta eta²-värdet, samtidigt som signifikansnivån inte gärna får överstiga .05.

R anger hur många procent av variansen i den beroende variabeln som förklaras av de variabler som beroendevariabeln kontrollerats mot.

R² anger hur många procent av variansen i den beroende variabeln som förklaras av samtliga bakgrundsvariablers sammanlagda effekt (alltså när även de variabler i modellen medtagits som utgjort kontrollvariabler).

För såväl beta som R² gäller att de, i motsats till eta², endast mäter de linjära sambanden. Vilket innebär att dessa koefficienter tenderar att bli låga.

När enbart signifikantmättet finns angivet och eta² och beta är utelämnade beror detta på att programmet (ANOVA)** inte kan beräkna dessa mått på kontrollvariablerna (ålder och utbildning).

**En närmare presentation av ANOVA och MCA-tekniken finns i A R Wildt, 1978, s 10ff. För en mera teknisk genomgång hänvisas till N F Kerlinger, 1975, kap 13-16, eller Norman H Nie et al SPSS, Statistical package for the social sciences subprogram ANOVA and MCA, s 308-420.

I de fall betakoefficienten uppvisar ett högre värde än η^2 måste detta tolkas så, att någon av kontrollvariablerna ger en förstärkning snarare än en försvagning. I detta fall kan vi anta, att det till övervägande del är åldersvariabeln som ger en sådan förstärkning.

De beroendevariabler, där det förekommer tomma celler, har inte kunnat behandlas med denna analysteknik, då programmet enbart kan behandla variabler, som mäts med intervallskalor.

I kapitel 4, initiering, framgick det att initiator hade ett nära samband med startåldern. Flertalet av dem som gjort en tidig jaktdebut hade också blivit initierade till jakt av någon i den omedelbara familjekretsen, främst då av fadern (tabell 4.8). Likaså visade det sig, att om fadern jagat under uppväxttiden så skedde jaktdebuten vid tidigare ålder än om fadern inte jagat under uppväxttiden (tabell 4.3).

Detta nära samband mellan tiden för den jaktliga debuten och initiator och faderns jakterfarenhet avspeglades också i utövandemönstret. När vi i det föregående kapitlet sett på utövandemönstret utifrån startålder och initiator fann vi, att detta mönster upprepades. Med den betydelse faderns jakterfarenhet har för tidpunkten för den jaktliga debuten kan vi knyta an till vad vi sade i inledningen till detta kapitel beträffande betydelsen av möjligheterna till en tidig introduktion till jakt.

För att jakten skall kunna fylla de mål som samhället ställt upp krävs inte enbart möjligheter till introduktion vid tidig ålder utan också att introduktionen sker under erfaren vägledning.

Utifrån vad denna studie givit vill jag avslutningsvis peka på, att jag tror att det finns möjligheter till ett bättre tillvaratagande av de individuella upplevelsevärdena och de samhälleliga och individuella nyttovärdena som finns i jakten. Vi har i det tidigare sett, att vi har en grupp jägare som har en venatorisk inriktning i sin jakt och en grupp jägare som har en mera uttalad reproduktiv-rekreativ inriktning i sin jakt.

Genom att öka möjligheterna till att fälla ett större antal vilt skulle vi också öka jaktens upplevelse- och nyttovärderna. Speciellt bland den grupp som präglas av en venatorisk inriktning. Detta kan vi göra genom att exempelvis öka viltstammarna, antingen genom utplantering eller med hjälp av olika styrinstrument. Det finns dock begränsningar för användandet av "antalet-fällt-vilt"-teorin. Dessa begränsningar består främst i att (1) produktionen av upplevelse- och nyttovärderna är begränsade av de biologiska betingelserna för hur mycket vilt som kan existera, (2) fördelningen av nytto- och upplevelsevärden koncentreras till en mindre grupp jägare som alltid har jaktlycka och att (3) jakten innehåller andra incitament än enbart mängden fällt vilt.

Ett annat sätt att öka jaktens upplevelse- och nyttovärderna vore att öka antalet rekreationsdagar. Implicit ligger i denna teori, att ju fler rekreationsdagar, ju mera upplevelse-nyttovärden skulle vi få ut. Även här finns begränsningar och svagheter. Svagheter ligger i att teorin utgår ifrån en permanent nivå av upplevelse- eller nyttovärderna oavsett framgång och kvalitativa förhållanden. Detta innebär att om vi dubblade eller tredubblade antalet jägare som jagade samma antal villebråd skulle vi dubbla eller tredubbla upplevelse- eller nyttovärdena. Detta skulle då ske på bekostnad av en drastisk reducering av upplevelsekvaliteten. Ytterligare en svaghet är att det implicit ligger i teorin, att den mest produktiva jakten i fråga om upplevelse- och nyttovärderna som genereras skulle vara där den mesta jakten sker.

Dessa båda synsätt har hittills i hög grad varit tongivande, mest beroende på att jakten i Sverige dominerats av en biologisk grundsyn. Jag tror att denna grundsyn behöver vidgas till att även omfatta en social-rekreativ syn. Detta kan också ske utan att det behöver ske på bekostnad av det biologiska synsättet.

Ett sådant synsätt skulle komma till uttryck i en "benefit-för-individen"-approach. (R Persson: Människan, jakten och samhället. Ett sociologiskt perspektiv.) De antaganden som ligger till grund för denna approach är:

- 1) att upplevelsevärden som emanerar från jaktutövning är direkta betydelsefulla produkter av viltvårdspolitiken;
- 2) att upplevelsevärden inte är detsamma som nyttovärden, men kan leda till nyttovärden;
- 3) att upplevelsevärden är skilt från jaktlycka, målet bör vara att tillhandahålla möjligheter till jaktlycka som i sin tur ökar de subjektiva upplevelsevärdena, vilket därmed också ökar de samhälleliga och subjektiva nyttovärdena;
- 4) att upplevelsevärden är känsliga för andra faktorer som sammanhänger med jakten. Samtliga faktorer bör vara harmoniskt sammansatta så att de leder till kvalitativa upplevelsevärden och erfarenheter vilket i sin tur leder till ett optimum av subjektiva och samhälleliga nyttovärden;
- 5) att viltvårdspolitiken borde öka utbudet av upplevelsevärden som sammanhänger med jakt och som inte kan erhållas genom andra rekreativa aktiviteter.

Det finns anledning att peka på att fauna-miljöbundna aktiviteter bör ses i ett vidare perspektiv. Det finns ett behov av ökad kunskap om de olika utövarnas beteenden men också ett behov av ökad kunskap kring de upplevelsevärden och nyttovärden som finns inbyggda. Genom en ökad kunskap inom dessa områden skulle vi bättre kunna förstå hur vi på ett adekvat sätt kan använda naturresurser i rekreativt syfte utan att det får negativa effekter på resursen.

Vi skulle också bättre kunna distribuera de olika värdena till olika grupper i samhället. Aktiviteter knutna

till faunamiljö utgör otvivelaktigt en resurs för samhället både när det gäller den reproduktiva processen (reproductive recreation), den sociala processen (social contact recreation) och den terapeutiska processen (therapeutical recreation).

SUMMARY IN ENGLISH

This work is a descriptive study of hunting and hunters in Scania, Sweden. The study was conducted in 1978 using a representative sample consisting of 700 hunters residing in Scania and belonging to the Scania Association of Sportsmen and the National Association of Huntsmen. The investigation was made via a questionnaire sent by post and was preceded by a formulative study in the spring of 1977.

The purpose of the study is partially to examine the relationships in the practice of hunting: initiation and participation, partially to study the more specific aspects of hunting as a form of leisure-time activity--outdoor recreation. The primary goal for the work is to describe and analyze the variables which are included in the investigation's conceptual model in order to increase our understanding of the participants and of hunting as a socio-recreational activity within the society.

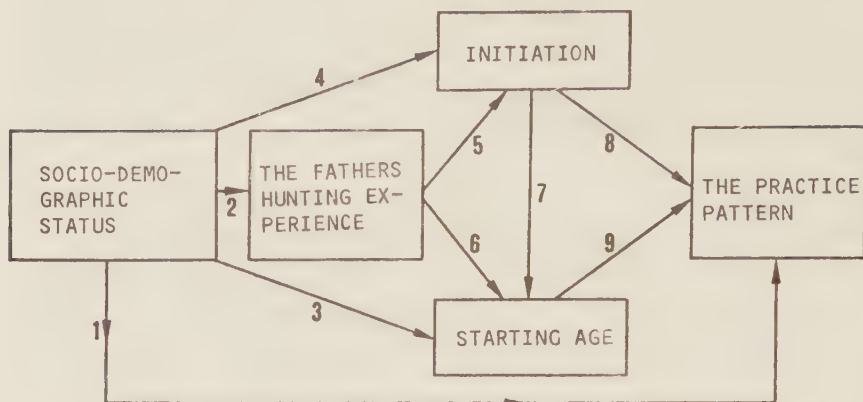
The study is divided into the following chapters:

1. Introduction

This chapter begins with a description of hunting in society during diverse periods and phases. This is followed by a discussion of the theories surrounding the use of leisure time in general and theories about outdoor recreation with special emphasis on the practice of hunting.

Hunting has been shown to be connected to one's place of residence and childhood environment among other things. The conceptual model below has been constructed as a result of this.

The Conceptual Model of the Research

The arrows between the different boxes represent the causal connections which can be expected between the variables in these boxes. Further, the conceptual model has been the basis for the analysis of the empirical material. The following variables are included in the five different boxes:

Box 1. The person's age, social level, place of residence, childhood environment and education as well as the father's social level and childhood environment.

Box 2. The father's attitude toward hunting during the childhood and the father's own hunting activity.

Box 3. The initiator (the person who was the socializing agent): the father, a relative, a friend or if the person began by himself.

Box 4. The age when making the hunting debut.

Box 5. The type of hunting: allround, big game, small game, predators, sea birds. The motive for hunting: appreciation of nature, recreation, the thrill of the hunt, game management, physical reasons, economic causes, social motives; the amount of game bagged, interest in hunting, the importance of hunting in choosing a place of residence, the importance of success, membership in hunting groups, the size of the hunting ground, the number of hunting days, the number of game protection days and the total cost of hunting.

2. The manner in which the investigation was conducted

In this chapter the method in which the empirical material was collected is given, as well as the result of the formulative study which preceeded the collection.

3. The description of the population

The different background variables for the individuals in the investigation are taken up in this chapter. First the individuals' sex, age and marital status are considered. The next section discusses their social level, education and income. The third part deals with their place of residence, childhood environment and dwelling type. The last section concerns the individuals' social background, and the father's profession and childhood environment.

4. Initiation

The subject of this chapter is how and when the individual became interested in hunting. The explanation to this is usually sought in what is called the family's structural set of variables. The variables which are included and were examined are 1) the father's social group during his childhood, 2) the father's childhood environment, 3) the father's hunting experience, 4) the father's attitude towards hunting during the childhood, 5) the initiator, and 6) the individual's own childhood.

In addition to these variables, education has also been tested since it can be considered a retarding factor in the hunting debut.

The results indicate that the majority of hunters began hunting at an early age, 19 or younger (73 %) and that the father is the most common social agent (38 %). The decisive factors for the hunting debut are the rural-urban dimension, the relationship of the initiator to the family and the father's hunting experience. The contextual relation which was created with the

help of the six above-mentioned variables and which has been called the family's structural set of variables has been shown to be positively related to the age when the hunting debut was made, while the variables of education and the father's social group did not influence this age.

5. Pattern of practice

In this chapter, the connections between boxes 1, 3, 4, and box 5 (the arrows 1, 8 and 9) are analyzed. The practice pattern (box 5) has been described using four aspects: 1) orientation, 2) degree of engagement, 3) the pattern of activity, and 4) hunting habits. Each aspect consists of three variables (cf. Chapter 1, box 5).

The pattern of practice has been analyzed from the point of view of the starting age, the initiator, age, social group affiliation, place of residence and education. The results indicate that what orientation is concerned; hunters with little education belonging to low social groups have greater variation in their motives for hunting. The orientation of hunting is closely tied to the age when the individual made his hunting debut and to who was responsible for initiating it. An early starting age implies a stronger interest in big game and predator hunting, a greater expressed interest in game management and a heavier emphasis on the thrill of the hunt as the incentive for hunting. The rural hunter has more interest in game management and hunting for hunting's sake than his urban counterpart. The hunter from the upper class has a greater expressed interest in big game hunting while the hunter from the lower social classes is concerned to a larger extent with predators and small game.

The majority of hunters in Scania are of the opinion that hunting is a very important leisure-time activity. A large group have chosen their places of residence according to their hunting interests.

The hunters who are most strongly engaged in hunting are those who were initiated into hunting at an early age by their fathers. The interest in hunting is strongest at around 40 years of age. The hunters who live rurally are more motivated by the incentive of the thrill of the hunt than by recreational aspects. Hunters who began hunting at an early age show a pattern of activity which is characterized by greater participation in hunting groups and by the fact that hunting takes place on large grounds which are preferably leased. Hunters with late hunting debuts prefer to hunt on small grounds which usually belong to an acquaintance. The hunters who live rurally hunt to a lesser extent in groups and then primarily on their own grounds, which are relatively small. The urban hunters hunt mainly on large, leased grounds.

LITTERATURFÖRTECKNING

Ackoff, Russel L

- 1953 The Design of Social Research, kap 4. Chicago

Addis J T och Ericson J

- 1968 The Ohio fishermen. Ohio Dept Nat Res Div
Wildl Publ 140. Ohio

Anthony E

- 1957 The sportsmen or the predator: Part II, but
it's instinctive. Sat Rev Lit 40:9-10

Ardrey R

- 1965 African genesis. Atheneum N Y
1976 The hunting Hypothesis. Collind Glasgow

Arvidsson P och Bucht R

- 1976 Fritiden i Sverige. Ett sociologiskt perspektiv. Esselte stud. Stockholm

Atwood Earl L

- 1956 "Validity of mail survey data on bagged
waterfowl". Journal of Wildlife Management
20 (January):1-16

Barkley P W

- 1968 The Development of Research in the Economics of Recreation i An Economic Study of the Demand for Outdoor Recreation. San Fransisco, March 25-36

Barske P

- 1970 Changing ideas and concepts of wildlifers responsibilities. Trans N E Sect Wildl Conf 27:235-244

Bauder Ward W

- 1958 "Social participation in rural society". Sid 142-158 i Alvin I Bertrand and Assoc Rural Sociology: An Analysis of Comtemporary Rural Life. New York, McGraw-Hill

Bealer Robert C, Willits F K och Kuvlesky W P

- 1965 "The meaning of rurality in American society: some implications of alternative definitions". Rural Sociology 30 (Sept):255-266

Beers Howard W

- 1953 Rural-urban differences: some evidence from public opinion polls. Rural Sociology 18 (March):1-11

Berger Bennet

- 1962 The sociology of leisure: some suggestions.
Industr Rel 1(Febr):31-45

Berkowitz Leonard

- 1968 Experimental investigations of hostility
catharsis. Pap pres at Div Meet of Americ
Psy Ass in Chicago

Bevins Malcolm I et al

- 1968 Characteristics of Hunters and Fishermen
in six Northeastern States. Burlington,
Vt Agricult Exper Station, Univ of Vermont,
Northwest, Reg Res Publ Bulletin 656

Blalock H M

- 1970 Causal Models in the Social Sciences. Al-
dine, Chicago

Blalock H M

- 1972 Social Statistics. 2nd ed McGraw-Hill,
New York

Boalt G, Eriksson R och Jonsson E

- 1970 Att undersöka beteende. Natur och Kultur,
Stockholm

Brightbill Charles K

- 1953 Recreation. Prentice Hall Inc. New York

Bultena Gordon

- 1969 Rural-urban differences in the familial
interaction of the aged. Rural sociology
34 (March):5-15

Bultena Gordon L och Klessig Lowell L

- 1969 Satisfaction in camping: A conceptualiza-
tion and guide to social research. Journal
of Leisure Research 1 (Autumn):348-354

Burch William R Jr och Wemnger Jr Wiley D

- 1967 The social characteristics of participants
in three styles of camping. U S Dep of
Agriculture, Forest Serv Paper PNW-48

Burdge Rabel J

- 1961 Rural-urban differences in leisure-orienta-
tion. Pap pres at the Rural Soc Society
Meet Ames, Iowa

Burdge Rabel J, Sitterly John och So Frank S

- 1962 Outdoor Recreation: A Pilot Project in the Sociological Economic, and Physical Aspects of Private and Public Outdoor Recreation in a Selected Ohio Study. Columbus, Ohio: The Natural Res Inst Ohio State Univ

Burdge Rabel

- 1969 Levels of occupational prestige and leisure activity. Journal of Leisure Research 1 (Summer):262-274

Bureau of Game Management

- 1968 Results of mail poll of gun and bow deer hunting in Wisconsin, 1967 seasons. Madison, State of Wisconsin, Dep of Nat Res Div of Conservation. Mimeo

Bureau of Outdoor Recreation

- 1967 The 1965 survey of outdoor recreation activities. U S Dept of the Interior. Mimeo
- 1967 Outdoor recreation Trends. U S Dept of the Interior

Bureau of Outdoor Recreation

- 1972 The 1970 survey of outdoor recreation activities. U S Gov Print Off, Washington DC

Bureau of Sport Fisheries and Wildlife

- 1961 1961 National Survey of Fishing and Hunting. U S Dept of the Int Fish and Wildlife Service, Circ 120
- 1966 1965 National Survey of Fishing and Hunting. U S Dept of the Int Fish and Wildlife Service, Resource Publ 27

Bureau of Sport Fisheries and Wildlife

- 1972 1970 National Survey of Fishing and Hunting. Res Publ 95, U S Gov Print Off, Washington DC

Caillois Roger

- 1961 Man, Play and Games. The Free Press of Glencoe, New York

Cain S A

- 1965 What is the place of fish and wildlife in outdoor recreation programmes. Proc West Ass State Game and Fish Comm 45:4-9

Caras R

- 1968 Death as a way of life. Little Brown & Co, Boston-Toronto

Cicchetti C J, Seneca J J och Davidson P

- 1969 The demand and supply of outdoor recreation, and economic analysis. Rutgers State Univ Press, New Brunswick, New Jersey

Clarke Alfred

- 1956 The use of leisure and its relation to levels of occupational prestige. American Sociol Rev 21 (June):301-307

Clarke C H D

- 1958 Autumn thoughts of a hunter. Journal of Wildlife Management 22 (4):420-427

Clark J G B och Piggot S

- 1965 Prehistoric societies. A A Knopf, New York

Clawson Marion

- 1959 Methods of Measuring the Demand for and Values of Outdoor Recreation. Washington DC, Resources for the Future

Clawson Marion

- 1964 How much leisure, now and in the future. Sid 1-20 i James Charlesworth Leisure in America: Blessing or Curse. Philad American Acad of Politic and Social Sciences, Monograph 4

Coon C S

- 1948 A reader in general anthropology. H Holt, New York
- 1954 The story of man, from the first human to primitive culture and beyond. A A Knopf, New York

Coleman S

- 1965 Youth needs the out-of-doors. Sports Afield 153 (5):43, 198-200, 202, 204, 206

Crutchfield J R

- 1962 Values of fishery resource. Land Econ 38: 145-154
- 1964 Fish and wildlife values in relation to other resources. Proc 44th Annual Conf West Ass State Game & Fish Comm 44:48-56

Davey S P

- 1967 The role of wildlife in an urban environment. Trans N Am Wildl and Nat Res Conf 32:30-60

David E L

- 1969 Outdoor recreation in Wisconsin. Madison:
Univ of Wisconsin, Dept of Agric Econ. Mi-
meo

Davis James A

- 1971 Elementary Survey Analysis. Prentice-Hall,
Englewood Cliffs

Davis W C

- 1967 Value of hunting and fishing in Arizona
1965. Coll Bus and Publ Admin Univ of Ari-
zona, Tucson

De Grazia Sebastian

- 1962 Of time, Work and Leisure. 20th Cent Fund,
Inc Garden City, New York, Anchor Ed

Department of Conservation, School of Natural Resour-
ces, Univ of Michigan

- 1962 Why hunt? Hunting in the United States --
Its Present and Future Role. Washington DC
Gov Print Off, Outdoor Rec Res Rev Comm
Report 6

Dewey Richard

- 1960 The rural-urban continuum: real but relati-
vely unimportant. American Journal of So-
ciology 66 (July):60-66

Donald Marjorie N och Havighurst Robert J

- 1959 The meaning of leisure. Social Forces 37
(May):355-360

Draper N R och Smith H

- 1966 Applied Regression Analysis. Wiley, New
York

Dumazedier Joffre

- 1960 Current problems of the sociology of lei-
sure. International Social Science Journal
12 (4th Quarter):523-531

Durell J S

- 1962 A study of Kentucky hunters who hunted
only in their home counties. Proc S E Asso.
State Game and Fish Comm 16:171-175
- 1967 A brief study of hunters and owners of land
on which they hunt. Proc S E Asso. State
Game and Fish Comm 2.:81-87

Durkheim E

- 1966 The rules of Sociological Method. The
Free Press, New York

Edwards Harry

- 1973 Sociology of Sport. The Dorsey Press, Home-
wood

Ericson D L

- 1976 Attitudes and communications about wild-
life. Trans N Am Wildl and Nat Res Conf
35:372-383

Etzkorn Peter

- 1964 Leisure and camping: the meaning of a form
of public recreation. Sociology and Social
Research 48 (October):76-89

Fine I V och Werner E E

- 1960 Economic Significance of Hunters in Wis-
consin. Madison: Univ of Wisconsin, School
of Commerce, Bureau of Business Research
and Service, Wisconsin Vacation-Recreation
Papers 6

Fitz G

- 1969 Why men hunt. Wyoming Wildl 33 (6):10-12,
33 (7):12-13

Folkman W S

- 1963 Levels and Sources of Forest Fire Preven-
tion Knowledge of California Hunters. Ber-
keley: U S Dept of Agricult, Forest Service
Research Paper PSW-11

Frey J Wingard och Runner R

- 1960 The business side or regulated shooting
preserves. Farm Economics, Dec

Friluftslivet i Sverige del I-III

- 1964 Del I 1964:47
1965 Del II 1965:19
1966 Del III 1966:33

Fritidsfisket

- 1972 Statens Naturvårdsverk Publ 1972:1

Fritid - Friluftsliv

- 1974 Statens Naturvårdsverk Publ 1974:20

Gallerus Jonas (Salenius J)

- 1697 Dissertatio de venatione. Uppsala

Garret J R

- 1979 Characteristics of Nevada hunters. Nevada Agric Esp State Bulletin 22

Gilbert B

- 1967 Hunting is a dirty business. Sat Ev Post October 16-17

Gilbert D L

- 1971 Natural resources and public relations. The Wildlife Soc, Washington DC

Goode W J och Hatt P K

- 1952 Methods in Social Research, kap 14, New York

Gottschalk J S

- 1968 The German hunting system. W German Journ Wildl Management 36 (1):110-118

Greist D A

- 1968 A method for determining elements of satisfaction in outdoor recreation. Colorado State Univ, Fort Collins

Green Arnold W

- 1964 Recreation, Leisure, and Politics. McGraw-Hill, New York

Green Bernal L och Wadsworth H A

- 1967 Boaters, Fishermen, Hunters: What Affects Participation and What Do They Want? Lafayette, Indiana: Purdue Univ Agricult Experm Station, Research Bulletin 829

Green J C

- 1970 Characteristics of some Michigan shooting preserve users. Journ Wildlife Management 35 (14):813-817

Greenleaf R D

- 1966 What will our children need? Wisconsin Cons Bulletin 31 (1):6-8

Grey D E

- 1961 Identification of users groups in forest recreation and determination of such groups. Univ of S California, LA

Gross Edward

- 1961 A functional approach to leisure analysis. Social Problems 9 (Summer):2-8

Harry Joseph, Gale Richard och Hendee John

- 1969 Conservation: an upper-middle class social movement. Journal of Leisure Research 1 (Summer):246-254

Hart Marie

- 1976 Sport in the Sociocultural Process. Wm C Brown Comp Publ, Dubuque, Iowa

Havighurst Robert och Feigenbaum Kenneth

- 1959 Leisure and life style. American Journal of Sociology 64 (January):396-405

Head M

- 1961 Psychology of the hunt. Americ Rifleman 109 (6):38-39

Heasley Daryl

- o.d Thorstein Veblen. Univ Park, Pennsylvania State Univ Rural Sociology Extension. Mimeo

Hendee John C, Catton William R Jr, Marlow Larry D och Brockman C Frank

- 1969 Wilderness Users in the Pacific Northwest -- Their Characteristics, Values, and Management Preferences. Portland U S Dept of Agricul, Forest Service Research Paper PNW-61

Hendee John C

- 1969 Appreciative versus consumptive uses of wildlife refuges: studies of who gets what and trends in use. Transactions of the 34th North American Wildlife and Natural Resources Conference: 252-264

Hendee John C

- 1969 Rural-urban differences reflected in outdoor recreation participation. Journal of Leisure Research 1 (Autumn):333-341

Hendee John C

- 1972 Management of wildlife for human benefit. Proc West Assoc, State Game and Fish Commission 52

Howard Walter E och Longhurst William M

- 1956 The farmer-sportsman problem and a solution. Transact of the Twenty-First North American Wildlife Conference:323-330

Huizinga Johan

- 1955 Homo Ludens: A study of the Play-Element
in Culture. Boston Beacon Press

Hyman H

- 1952 Survey Design and Analysis. The Free Press,
New York

Johnson F W

- 1943 Hunter distribution - studie and methods.
Trans North Americ Wildlife Conference 8:
392-407

Johnson J

- 1970 What the hunter did in 1969. Random card
survey help determine the effectiveness of
all phases of big game hunt. New Mexico
Wildlife 15 (3):9-11

Jägnert C och Lundahl B

- 1973 Jakt, fiske och andra fritidsaktiviteter
bland skogsarbetare vid SCA. Socialhögsko-
lan, Göteborg (Mimeo)

Karlsson G

- 1951 Sociologins forskningsmetoder. Stockholm
1958 Social Mobility and Social Class Structure.
Lund
1961 Sociologiska metoder, kap 11 och 21. Stock-
holm

Karlsson R

- 1980 Viltets värde. Inst för husdjursförädling
och sjukdomsgenetik. Sveriges Lantbruks-
universitet, Uppsala

Kaplan Max

- 1969 Leisure in America: A Social Inquiry. New
York, John Wiley and Sons Inc

Katona G

- 1960 The Powerful Consumer. New York, McGraw-Hill
1964 The Mass Consumption Society. New York,
McGraw-Hill

Kennedy J J

- 1970 A consumer analysis approach to recreatio-
nal decision: deer hunters as a case study.
Virginia Polytec Inst, Blacksburg

Kenyon Gerald

- 1969 Sport involvement: a conceptual go and some consequences thereof. Sid 77-99 i Gerald Kenyon: Aspects of Contemporary Sport Sociology (Sociology of Sport). Chicago: The Athletic Institute

Kerlinger F N och Pedhazer E

- 1973 Multiple Regression in Behavioral Research. Holt, Reinhart and Winston, New York

Kim Jae-On och Meuller Charles W

- 1978 Introduction to factor analysis: What It Is and How To Do It. Sage University Paper series on Quantitative Applications in the Social Sciences, 13. Beverly Hills and London: Sage Publications

King F H

- 1948 The management of man. Wisconsin Conserv Bulletin 13 (9):9-11

Kirkpatrick T O

- 1965 The economic and social values of hunting and fishing in New Mexico. Bureau Bus Research University of New Mexico, Albuquerque

Klessig L L

- 1970 Hunting in Wisconsin: initiation, desertation activity patterns and attitudes as influenced by social class and residence. Univ of Wisconsin, Madison

Krutch Joseph W

- 1957 The sportsman or the predator? A damnable Pleasure. Saturday Review 33 (August 17): 8-9, 38-39

Lanzilotti R F

- 1951 The Washington Tourist Survey 1950, Bull 17, Pullman Washington, Bureau of Economics and Business Research

Larrabee I E Meyersolm

- 1958 Mass leisure. The Free Press, Glencoe

Lee R B och DeVore I

- 1975 Man the hunter. Aldine Publ Comp, Chicago

Lenski G

- 1966 Power and privilege: a theory of social stratification. McGraw-Hill, New York

Leonard J W

- 1965 Moral, ethical and fiscal aspects of wild-life management. Trans North Americ Wild-life and Natural Res Confer 30:422-425

Leopold Aldo

- 1957 A Sand County Almanac. New York, Oxford University Press

Lobdell C H

- 1967 Socio-economic characteristics of Maine sportsmen. Univ of Maine, Orono

Lorenz K Z

- 1966 Om aggression. Harcourt, Brace and World, New York

Lucas Robert

- 1964 Recreational Use of the Quetico-Superior Area. Forest Service Research Paper LS-8

Lundahl A

- 1971 Fritid och rekreation. Låginkomstutredningen, utkast till kapitel 11. Stockholm

Lundberg George A et al

- 1934 Leisure, A Suburban Study. Columbia University Press

Lynd Robert och Lynd Helen

- 1929 Middletown. New York, Harcourt, Brace and Co
1937 Middletown in Transition. New York, Harcourt, Brace and Co

Maddock S J, Gehrken G A och Guthrie W A

- 1965 Outdoor recreation preferences of rural residents. Virginia Wildlife 20:20

Madson J och Kozicky E

- 1963 For the young hunter. Olin Mathieson Chem Corp East Alton

Malinowski B

- 1955 Sex and regression in savage society. Meridian Books, New York

Madison J

- 1963 The American hunter. Kansas Fish and Game 25 (1):6-9

Mannheim Karl

- 1950 Freedom, Power and Democratic Planning.
London, Routledge and Kegan Paul Ltd

Martinson R K och Whitesell D E

- 1964 Biases in mail questionnaires of upland
game hunters. Transact of the 29th North
Americ Wildlife and Natural Res Conference
287-294

Meuller Eva och Gurin Gerald

- 1962 Participation in Outdoor Recreation: Fac-
tors Affecting Demand Among American Adults.
Washington DC Gover Print Office, Outdoor
Recreation Resources Review Commission Re-
port 20

Meyersohn Rolf

- 1969 The sociology of leisure in the United
States: introduction and bibliography.
1945-1965. Journal of Leisure Research 1
(Winter):53-68

Milstein D N och Reid L M

- 1966 Michigan outdoor recreation demand study,
vol I och II. Lansing State Res Plan Div

Moeller C H och Engelken J H

- 1972 What fishermen look for in a fishing expe-
rience. Journal of Wildlife Management 36
(4):1253-1257

More T A

- 1970 Motivational attitudes of licensed Massa-
chusetts hunters. Univ of Massachusetts,
Amherst

Moser C A

- 1958 Survey Methods in Social Investigation,
kap 5, 6 och 7. London

Mueller John, Schuessler Karl och Costner Herbert

- 1970 Statistical Reasoning in Sociology. 2nd ed
Houghton Mifflin, Boston

Naklooda Zulie

- 1961 Leisure and Recreation in Society. Allaha-
bad, India, Kitab Mahal

Nash Jay P

- 1962 The enlarging role of voluntary leisure-
time associations in outdoor recreation in
education. Sid 157-186 i Trends in American
Living and Outdoor Recreation. Washington DC

Government Print Off Outdoor Recreation Resources Review Commission Report 22

Nelson Lowry, Ramsey Charles E och Verner Coolie

- 1960 Community Structure and Change. New York, The MacMillan Comp

Nicosia F M

- 1966 Consumer Decision Processes. Englewood Cliffs, N J Prentice Hall

Nie Norman H, Hull C H, Jenkins J G, Steinbrenner K och Bent D H

- 1975 SPSS: statistical package for the social sciences. McGraw-Hill, New York

Nobe K C och Gilbert A H

- 1979 A survey of sportsmen expenditures for hunting and fishing in Colorado 1968. Colorado Division of Game, Fish and Parks, Tech Publ GFP-R-T24

Norling I

- 1971 Fritid och friluftskrekation, Del I, planering och forskning inom fritidsområdet, speciellt friluftssektorn. Socialhögskolan Göteborg (Mimeo)
- 1968 Economic evaluation of inland sport fishing. EIFAC techn pap (7):96
- 1979 Försöksverksamhet med samordnad älgjakt, utvärdering rap 2. Statens Naturvårdsverk PM nr 1179, Stockholm

Ortega Y och Gasset J

- 1972 Meditations on hunting. C Schribners Sons, New York

Outdoor Recreation Resources Review Commission

- 1962 Hunting in the U S - its present and future role. Stud report 6
- 1962 Sport fishing - today and tomorrow. Stud report 7
- 1962 Participation in outdoor recreation: factors affecting demand among American Adults. Stud report 20
- 1962 Trends in American Living. Stud report 22
- 1962 National Recreation Survey. ORRRC Report 19
- 1962 Prospective Demand for Outdoor Recreation. ORRRC report 26. Government Printing Office, Washington DC

Overall J E och Klett C

- 1973 Applied Multivariate Analysis. McGraw-Hill,
New York

Palmer Walter

- 1967 An Analysis of the Public Use of Southern
Michigan Game and Recreation Areas. Michi-
gan Department of Conservation, Research
and Development Report 102

Pendergast J

- 1962 What people want for recreation. Transact
from the North Americ Wildlife and Natural
Res Conference 27:59-66

Peterle Tony

- 1961 The hunter - who is he. Transact from the
North Americ Wildlife and Natural Res Con-
ference 26:254-266
- 1967 Characteristics of some Ohio hunters. Jour-
nal of Wildlife Management 31 (April):
375-389

Persson Roy

- 1977 Samhällsvetenskaplig Viltvårdsforskning
Del I. Sociologiska inst Lunds Universitet,
Lund
- 1978 Människan, jakten och samhället, ett socio-
logiskt perspektiv. Sociologiska inst Lunds
Universitet, Lund
- 1978 Samhällsvetenskaplig Viltvårdsforskning
Del II. Sociologiska inst Lunds Universitet,
Lund
- 1978 Svensk Jaktlitteratur, en bibliografi. So-
ciologiska inst Lunds Universitet, Lund
- 1978 Hur gör man frågeformulär, bibliografi med
kommentarer och exempel. Sociologiska inst,
Lunds Universitet, Lund
- 1979 Jakten och Jägarna i Skåne. Sociologiska
inst, Lunds Universitet, Lund

Pieper Joseph

- 1952 Leisure, The Basis of Culture. Pantheon
Books, New York

Planering för friluftsliv

- 1971 Statens Naturvårdsverk Publikationer 1971:7

Plummer J T

- 1971 Life style characteristics of the hunter.
Pap present at the Americ Ass for Cons In-
form, Albaq New Mexico

Poole D A

- 1971 Insuring the future of hunting and fishing.
The Wildlife Soc News 136:46

Potter D R, Hendee J C och Clarke R N

- 1973 Hunting satisfaction: game, guns or nature? Transact from the North Americ Wildlife and Natural Res Conference 38

Prewitt R A

- 1949 The Economics of Public Recreation: An Economic Study of the Monetary Evaluation of Recreation in the National Parks. Washington DC National Park Service

Reisman Leonard

- 1954 Class, leisure and social participation.
American Sociological Review 19 (February): 76-84

Renhorn Sven B (Steuchius M M)

- 1681 Disputatio philosophica de venatione. Uppsala

Riley M W

- 1963 Sociological Research i A case approach.
New York

Ripert Aline

- 1960 The sociology of leisure in the United States. International Social Science Journal 12 (Fourth Quarter):596-602

Ruark R

- 1964 Horn of the hunter. Fawcett World Lib, New York

Ryel L A

- 1969 Hunter participation survey D, 1968. Michigan Department of Natural Res Report 191

Sapora Allen V och Mitchell Elmer D

- 1961 The Theory of Play and Recreation. Ronald Press, New York

Schnore Leo F

- 1966 The rural-urban variable: an urbanites perspective. Rural Sociology 31 (June):131-155

Schole B J, Glover F A, Sjogren D D och Decker E

- 1973 Hunter behavior, attitudes and philosophies. Present at 1973 North Americ Wildlife and Natural Res Conference. Workshop. (Human dimensions in Wildlife Management)

- 1974 A Literature review on characteristics of hunters. Special report nr 33. Colorado Division of Wildlife
- Schweitzer Albert
- 1923 Civilization and Ethics. Black, London
- Sellitz C J och Cook S W
- 1959 Research Methods in Social Relations, kap 3 och 4. Appendix B. New York
- Sendak P E och Bond R S
- 1970 A consumer analysis of licensed hunters and fishermen in Massachusetts. Massachusetts Agricult Exp State Bulletin 583
- Sessions H Douglas
- 1963 An analysis of selected variables affecting outdoor recreation patterns. Social Forces 42 (October):112-115
- Sharp Harry
- 1964 Wisconsin Citizens View Conservation Policies. Madison: University of Wisconsin, Survey Research Laboratory Report 23
- Shepard P Jr
- 1959 A theory on the value of hunting. Transact from the North American Wildlife Conference 24:504-512
- Statligt stöd till anläggningar för idrott och friluftsliv
- 1970 Statens Naturvårdsverk Publikationer 1970:10
- Stewart Herbert L
- 1918 The ethics of luxury and leisure. American Journal of Sociology 24 (November):241-259
- Stone G
- 1957 Some meanings of American Sport. Paper presented at the 60th Annual Meeting of the College Physical Education Association in Columbus, Ohio. (Mimeo)
- 1958 American sports: play and display. Sid 253-264 i Larrabee I E och Meyersolm: Mass Leisure. The Free Press, Glencoe
- SOU
- 1967 Miljövårdsforskningen SOU 1967:43. Stockholm
- 1974 Betänkande av jaktmarksutredningen SOU 1974:80
- 1974 Bilagor till jaktmarksutredningen SOU 1974:81

- 1964 Friluftslivet i Sverige del I, SOU 1964:47
- 1979 Jaktvårdsområden. Betänkande av Jakt- och viltvårdsberedningen, SOU 1979:19
- Timasheff Nicholas S
- 1955 Sociological Theory: Its Nature and Growth. Garden City, Doubleday Inc, New York
- Townsend J C
- 1953 Introduction to Experimental Method, kap 11. London
- The New Hunters Encyclopedia
- 1966 A complete rev 3rd edition (ed by J B Trefethen and L Mirade). McLeod Ltd, Toronto
- Trice A H och Wood S E
- 1958 Measurement of Recreation Benefits. Land Economics 34 (3):195-207
- Utah State Department of Highways
- 1960 Utah Tourist Study, Salt Lake City
- Wagar J R
- 1961 The carrying capacity of wildlands for recreation. Ph D Thesis, Univ of Michigan, Ann Arbor
- Wartner W L och Lunt Paul
- 1941 The Status System of a Modern Community. Yankee City Series, New Haven, Yale University Press
- Washburn S L och Avis V
- 1958 Evolution of human behavior i JJ A Roe och G Simpson: Behavior and Evolution. New Haven, Yale University Press
- Washburn S L och Lancaster C S
- 1975 The evolution of hunting i Lee I R B: Man the hunter. Aldine Publ Co, Chicago
- Veblen Thorstein
- 1918 The Theory of the Leisure Class. B W Heubach, Chicago
- 1953 The Theory of the Leisure Class. Merton Books, New York
- White L A
- 1959 Evolution of culture: the development of civilization to the fall of Rome. McGraw-Hill, New York

White R Clyde

- 1955 Social class differences in the uses of leisure. American Journal of Sociology 61 (September):145-150

Wildt Albert R

- 1978 Analysis of covariance. I serien Quantitative Applications in the Social Sciences. Sage University Paper nr 12. Beverly Hills och London: Sage Publications

Wilensky H L

- 1961 Orderly careers and social participation: the impact of work history on social integration in the middle mass. American Sociological Revue 26 (August):521-539

Willits Fern K och Bealer Robert

- 1967 An evolution of a composite definition of rurality. Rural Sociology 32 (June):165-177

Wright Charles och Hyman Herbert H

- 1958 Voluntary association membership of American adults: evidence from national sample surveys. American Sociological Review 23 (June):284-294

BILAGOR

Bilaga 1.

TABLA ÖVER TABELLER OCH FIGURER

	sid
Tabell 2.1	Beskrivning av urvalet 43
Tabell 2.2	Svarsfrekvens efter påminnelsebrev 43
Tabell 2.3	Svarsfrekvens, telefonkontakt 44
Tabell 2.4	Frekvensen icke-svarare och bostadsort 46
Tabell 2.5	Frekvensen icke-svarare och bostadsort (dikotomiserad) 46
Tabell 2.6	Jämförelse mellan ursprungligt urval och faktiskt stickprov och bostadsort 47
Tabell 2.7	Jämförelse mellan ursprungligt urval och faktiskt stickprov 47
Tabell 3.1	Fördelning på kön 49
Tabell 3.2	Fördelning på ålder 50
Tabell 3.3	Civilstånd 51
Tabell 3.4	Fördelning på socialgruppstillhörighet 52
Tabell 3.5	Fördelning på utbildning 53
Tabell 3.6	Fördelning på inkomst 53
Tabell 3.7	Fördelning på inkomst. Familjens totala inkomst 54
Tabell 3.8	Fördelning på bostadsort (dikotomiserad) 55
Tabell 3.9	Fördelning på uppväxtmiljö (dikotomiserad) 55
Tabell 3.10	Fördelning på boendeform 56
Tabell 3.11	Faderns yrke 56
Tabell 3.12	Faderns uppväxtmiljö 57
Tabell 4.1a	Ålder för initiering 61
Tabell 4.1b	Initiator 61
Tabell 4.2	Dikotomiserad och trikotomiserad fördelning av grundläggande karaktistika 64
Tabell 4.3	Faderns jakterfarenhet och startålder 65
Tabell 4.4	Faderns attityd till jakt och startålder 66
Tabell 4.5	Uppväxtmiljö och startålder 67
Tabell 4.6	Faderns uppväxtmiljö och startålder 67
Tabell 4.7	Faderns socialgrupp under uppväxten och startålder 68
Tabell 4.8	Initiator och startålder 69
Tabell 4.9	Utbildning och startålder 70

Tabell 5.1	Utövandemönster, procentuell fördelning	79
Tabell 5.2	Bakgrundvariabler, procentuell fördelning	82
Tabell 5.3	Utövandemönster (element 1) Typ av jakt och startålder	83
Tabell 5.4	Typ av jakt och initiator	84
Tabell 5.5	Typ av jakt och ålder	85
Tabell 5.6	Typ av jakt och socialgrupp	86
Tabell 5.7	Typ av jakt och bostadsort	86
Tabell 5.8	Typ av jakt och utbildning	87
Tabell 5.9	Utövandemönster (element 1) Motiv för att jaga och startålder	90
Tabell 5.10	Motiv för att jaga och initiator	91
Tabell 5.11	Motiv för att jaga och ålder	92
Tabell 5.12	Motiv för att jaga och socialgrupp	93
Tabell 5.13	Motiv för att jaga och bostadsort	94
Tabell 5.14	Motiv för att jaga och utbildning	94
Tabell 5.15	Utövandemönster (element 1) Antalet fällt vilt och startålder	97
Tabell 5.16	Antalet fällt vilt och initiator	97
Tabell 5.17	Antalet fällt vilt och ålder	98
Tabell 5.18	Antalet fällt vilt och socialgrupp	99
Tabell 5.19	Antalet fällt vilt och bostadsort	99
Tabell 5.20	Antalet fällt vilt och utbildning	100
Tabell 5.21	Utövandemönster (element 2) Intressegrad och startålder	103
Tabell 5.22	Intressegrad och initiator	103
Tabell 5.23	Intressegrad och ålder	104
Tabell 5.24	Intressegrad och socialgrupp	105
Tabell 5.25	Intressegrad och bostadsort	106
Tabell 5.26	Intressegrad och utbildning	107
Tabell 5.27	Utövandemönster (element 2) Jaktens betydelse för val av bostadsort och startålder	108
Tabell 5.28	Jaktens betydelse för val av bostadsort och initiator	108
Tabell 5.29	Jaktens betydelse för val av bostadsort och socialgrupp	109
Tabell 5.30	Jaktens betydelse för val av bostadsort och utbildning	109
Tabell 5.31	Jaktens betydelse för val av bostadsort och bostadsort	110

Tabell 5.32	Jaktens betydelse för val av bostadsort och ålder	110
Tabell 5.33	Utövandemönster (element 2) Vikten av jaktlycka och startålder	112
Tabell 5.34	Vikten av jaktlycka och initiator	112
Tabell 5.35	Vikten av jaktlycka och ålder	112
Tabell 5.36	Vikten av jaktlycka och socialgrupp	114
Tabell 5.37	Vikten av jaktlycka och bostadsort	114
Tabell 5.38	Vikten av jaktlycka och utbildning	115
Tabell 5.39	Utövandemönster (element 3) Medlemskap i jaktlag och startålder	118
Tabell 5.40	Medlemskap i jaktlag och initiator	118
Tabell 5.41	Medlemskap i jaktlag och ålder	119
Tabell 5.42	Medlemskap i jaktlag och socialgrupp	119
Tabell 5.43	Medlemskap i jaktlag och bostadsort	120
Tabell 5.44	Medlemskap i jaktlag och utbildning	120
Tabell 5.45	Utövandemönster (element 3) Jaktmarkstorlek och startålder	121
Tabell 5.46	Jaktmarkstorlek och initiator	122
Tabell 5.47	Jaktmarkstorlek och ålder	123
Tabell 5.48	Jaktmarkstorlek och socialgrupp	123
Tabell 5.49	Jaktmarkstorlek och bostadsort	124
Tabell 5.50	Jaktmarkstorlek och utbildning	125
Tabell 5.51	Utövandemönster (element 3) Jaktmarkstyp och startålder	126
Tabell 5.52	Jaktmarkstyp och initiator	127
Tabell 5.53	Jaktmarkstyp och ålder	128
Tabell 5.54	Jaktmarkstyp och socialgrupp	129
Tabell 5.55	Jaktmarkstyp och bostadsort	129
Tabell 5.56	Jaktmarkstyp och utbildning	130
Tabell 5.57	Utövandemönster (element 4) Antal jaktdagar och startålder	133
Tabell 5.58	Antal jaktdagar och initiator	134
Tabell 5.59	Antal jaktdagar och ålder	134
Tabell 5.60	Antal jaktdagar och socialgrupp	135
Tabell 5.61	Antal jaktdagar och bostadsort	136
Tabell 5.62	Antal jaktdagar och utbildning	136
Tabell 5.63	Utövandemönster (element 4) Antal viltvårdsdagar och startålder	138
Tabell 5.64	Antal viltvårdsdagar och initiator	138
Tabell 5.65	Antal viltvårdsdagar och ålder	139
Tabell 5.66	Antal viltvårdsdagar och socialgrupp	140

Tabell 5.67	Antal viltvårdsdagar och bostadsort	140
Tabell 5.68	Antal viltvårdsdagar och utbildning	141
Tabell 5.69	Utövandemönster (element 4)	
	Totalutgift för jakt och startålder	142
Tabell 5.70	Totalutgift för jakt och initiator	143
Tabell 5.71	Totalutgift för jakt och ålder	143
Tabell 5.72	Totalutgift för jakt och socialgrupp	144
Tabell 5.73	Totalutgift för jakt och bostadsort	144
Tabell 5.74	Totalutgift för jakt och utbildning	145
Tabell 6.1	Utövandemönster och startålder, initiator, socialgrupp och bostadsort med kontroll för ålder och utbildning	159
Figur 1	Samhällsformer - jaktformer	13
Figur 2	Undersökningens begreppsmodell	16
Figur 3	Strukturell modell av familjens variabeluppsättning	71

LUNDS UNIVERSITET
SOCIOLOGISKA INSTITUTIONEN

Fack

220 05 LUND

Tel: 046/12 4100 vx

Bäste Skånejägare och jägarkollega.

Vi befinner oss mitt i en jaktsäsong och jag förmodar att Ditt jaktintresse är på toppen. Jag har därför tagit mig friheten att be Dig svara på några frågor om jakt och viltvård.

Undersökningen syftar till att få fram fakta för dem som planerar och beslutar om jakt och viltvård. Jag är själv aktiv jägare och av den anledningen själv intresserad av jakt och viltvårdsproblem. Innan beslutsfattare och planerare kan ta hänsyn till jägarfolkets synpunkter, så måste de veta vilka våra synpunkter är.

Jag har som forskare och doktorand i sociologi tagit till min uppgift att studera jakt och viltvårdsproblem ur sociologisk synvinkel. Underlaget för den studie som jag genomför i samarbete med Skånska Jägarsällskapet, skall bestå av svaren på en skriftlig enkät till ett slumpmässigt urval av namn ur Skånska Jägarsällskapets medlemsregister. Ett av dessa namn är Ditt. Då Du av statistiskt-vetenskapliga skäl ej kan ersättas med någon annan person, är det mycket viktigt att Du ger mig förmånen av att få ta del av just Dina synpunkter.

Undersökningsresultatet kommer att framläggas som doktorsavhandling och resultatet kommer att presenteras i form av tabeller och diagram. Ur dessa kan man inte utläsa hur någon enskild person har svarat. Du kan alltså tala fritt ur hjärtat. Jag garanterar Dig fullständig anonymitet.

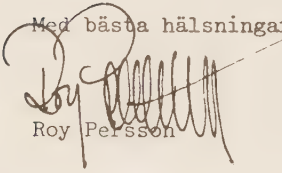
När Du svarat på alla frågorna, vilket jag hoppas att Du gör så snart som möjligt, returnerar Du frågeformuläret i bifogade adresserade och frankerade svarskuvert.

Om det finns mer än en person i Din familj, som ägnar sig åt jakt, så skall endast den som frågeformuläret är ställt till svara på frågorna.

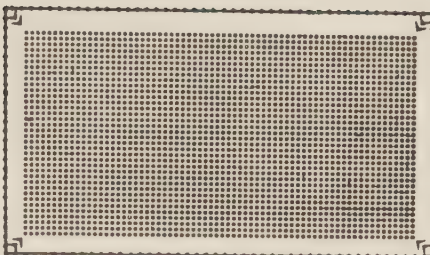
Om Du önskar ytterligare upplysningar om undersökningen eller om något oklart skulle uppstå kan Du ta kontakt med mig på telefon: 040/46 60 96.

Jag hoppas att Du skall finna det intressant att deltaga i denna undersökning och tackar Dig på förhand för Din värdefulla medverkan.

Med bästa hälsningar och lycka till med jakten.

Roy Persson

LUNDS UNIVERSITET
SOCIOLOGISKA INSTITUTIONEN
Fack
220 05 LUND
Tel: 046/12 41 00 vx

FRÅGEFORMULÄR ANGÄENDE JAKT OCH JÄGARE I SKÅNE

En etikett med Ditt namn finns påklitråd här ovan. Syftet med detta är enbart att jag skall kunna nå dem som eventuellt inte svarat inom två veckor med en påminnelse.

När jag fått Ditt frågeformulär i retur så kommer denna sida att avskiljas och förstöras.

Instruktion:

De flesta frågorna har bestämda svarsalternativ. Läs igenom samtliga svarsalternativ till respektive fråga. Sätt därefter ett kryss (X) i rutan framför det svarsalternativ som gäller för Dig.

På några frågor skall Du ange svaret genom en siffra eller något ord. Gör det på den prickade raden som lämnats därför.

Om inte utrymmet räcker till eller om Du har synpunkter som Du gärna vill framföra så använd formulärets baksidor. Övriga kommentarer, exempelvis vad Du tycker om undersökningen, kan Du skriva på sista bladet som lämnats blankt för detsamma.

I en del frågor ber jag om uppgifter för jaktåret 77/78. Med jaktåret 77/78 avses tiden 1 juli 1977 till den 30 juni 1978.

Slutligen ber jag Dig att när Du fyller i formuläret noga kontrollera att Du svarar på varje fråga.

Om jag skulle finna något svar vara ofullständigt eller svårtolkat får jag då kontakta Dig?

** ☒ Ja, det går bra på telefonnummer . rkt.nr/ nr

☐ Nej, helst inte.

16 Ej svar

Ha´ en trevlig stund!

** (samtliga tal i formuläret är angivna i procent, om inget annat angivits.)
(Md= median.)

1	Hur gammal var Du när Du jagade första gången?	** Md= 16 år	
2	Vem tog Dig med på Din första jakt?	3 Ej svar 38 Min far 15 Annan släkting 32 Kamrat eller bekant 12 Ingen, var ensam	
3	Hur många år har Du jagat?	Md= 23 år	
4	Hur många av Dina <u>närmaste vänner</u> jagar?	4 Ingen 3 En 9 Två	9 Tre 6 Fyra 66 Flera än fyra 3 Ej svar
5	Vem jagar Du <u>vanligtvis</u> tillsammans med?	9 Ingen, jagar ensam 5 En släkting 5 Släktingar 9 En vän/bekant eller arbetskamrat 33 Vänner/bekanta eller arbetskamrater 36 Vänner och släktingar 3 Ej svar	
6	Vilken eller vilka dagar i veckan <u>jagar</u> Du <u>vanligtvis</u> ?	56 Söndagar 2 Måndagar 1 Tisdagar 2 Onsdagar	1 Torsdagar 4 Fredagar 60 Lördagar 29 Ingen speciell dag 3 Ej svar
7A	Har Du tagit Dig fritt från Ditt arbete någon gång under <u>jaktåret 77/78</u> enbart för att jaga?	53 Ja 44 Nej 3 Ej svar	
7B	Om ja: hur många dagar?	Md= 2 dagar	
8A	Har Du under <u>jaktåret 77/78</u> jagat på platser, som ej ligger i Skåne?	34 Ja 63 Nej 3 Ej svar	
8B	Har Du under <u>jaktåret 77/78</u> jagat i utlandet?	3 Ej svar 6 Ja 91 Nej	

9A	Här intill är en lista på de vanligaste motiven till att jaga. Var vänlig läs igenom listan noggrant och <u>markera i kolumn A de motiv som gäller för Dig.</u>	<table border="0"> <tr> <td>A</td> <td>B</td> <td></td> </tr> <tr> <td>☐ 79</td> <td>☐ 33</td> <td>För att få uppleva naturen</td> </tr> <tr> <td>☐ 52</td> <td>☐ 7</td> <td>För att få komma ut i friska luften</td> </tr> <tr> <td>☐ 64</td> <td>☐ 17</td> <td>För att få avkoppling från arbetet</td> </tr> <tr> <td>☐ 27</td> <td>☐ 2</td> <td>För att få fysisk tillfredsställelse</td> </tr> <tr> <td>☐ 5</td> <td>☐ 1</td> <td>För att få delta i en hård sport tillsammans med manliga kollegor</td> </tr> <tr> <td>☐ 13</td> <td>☐ 4</td> <td>För att få uppleva utmaningen med det okända</td> </tr> <tr> <td>☐ 56</td> <td>☐ 9</td> <td>För att få en trevlig stund tillsammans med vänner</td> </tr> <tr> <td>☐ 5</td> <td>☐ 1</td> <td>För att skaffa billig föda</td> </tr> <tr> <td>☐ 40</td> <td>☐ 7</td> <td>För att få uppleva hundarnas sätt att arbeta</td> </tr> <tr> <td>☐ 13</td> <td>☐ 3</td> <td>För att finna avskildhet och/eller andlig förnyelse</td> </tr> <tr> <td>☐ 2</td> <td>☐ 1</td> <td>För att ägna mig åt en ekonomiskt fördelaktig rekreation</td> </tr> <tr> <td>☐ 6</td> <td>☐ 1</td> <td>För att komma över fina troféer</td> </tr> <tr> <td>☐ 11</td> <td>☐ 1</td> <td>För att få möjlighet till skytte på levande mål</td> </tr> <tr> <td>☐ 48</td> <td>☐ 12</td> <td>För att göra en viltvårdande insats</td> </tr> <tr> <td>☐ 0</td> <td>☐ 0</td> <td>Annat motiv</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3</td> <td>Ej svar</td> </tr> </table>	A	B		☐ 79	☐ 33	För att få uppleva naturen	☐ 52	☐ 7	För att få komma ut i friska luften	☐ 64	☐ 17	För att få avkoppling från arbetet	☐ 27	☐ 2	För att få fysisk tillfredsställelse	☐ 5	☐ 1	För att få delta i en hård sport tillsammans med manliga kollegor	☐ 13	☐ 4	För att få uppleva utmaningen med det okända	☐ 56	☐ 9	För att få en trevlig stund tillsammans med vänner	☐ 5	☐ 1	För att skaffa billig föda	☐ 40	☐ 7	För att få uppleva hundarnas sätt att arbeta	☐ 13	☐ 3	För att finna avskildhet och/eller andlig förnyelse	☐ 2	☐ 1	För att ägna mig åt en ekonomiskt fördelaktig rekreation	☐ 6	☐ 1	För att komma över fina troféer	☐ 11	☐ 1	För att få möjlighet till skytte på levande mål	☐ 48	☐ 12	För att göra en viltvårdande insats	☐ 0	☐ 0	Annat motiv		3	Ej svar
A	B																																																				
☐ 79	☐ 33	För att få uppleva naturen																																																			
☐ 52	☐ 7	För att få komma ut i friska luften																																																			
☐ 64	☐ 17	För att få avkoppling från arbetet																																																			
☐ 27	☐ 2	För att få fysisk tillfredsställelse																																																			
☐ 5	☐ 1	För att få delta i en hård sport tillsammans med manliga kollegor																																																			
☐ 13	☐ 4	För att få uppleva utmaningen med det okända																																																			
☐ 56	☐ 9	För att få en trevlig stund tillsammans med vänner																																																			
☐ 5	☐ 1	För att skaffa billig föda																																																			
☐ 40	☐ 7	För att få uppleva hundarnas sätt att arbeta																																																			
☐ 13	☐ 3	För att finna avskildhet och/eller andlig förnyelse																																																			
☐ 2	☐ 1	För att ägna mig åt en ekonomiskt fördelaktig rekreation																																																			
☐ 6	☐ 1	För att komma över fina troféer																																																			
☐ 11	☐ 1	För att få möjlighet till skytte på levande mål																																																			
☐ 48	☐ 12	För att göra en viltvårdande insats																																																			
☐ 0	☐ 0	Annat motiv																																																			
	3	Ej svar																																																			
9B	Var vänlig <u>markera i kolumn B det motiv som är viktigast för Dig (markera endast ett).</u>																																																				
10A	Är Du medlem i något jaktlag?	<table border="0"> <tr> <td>☐ 55</td> <td>Nej</td> <td>☐ 2</td> <td>Ja, tre</td> </tr> <tr> <td>☐ 32</td> <td>Ja, ett</td> <td>☐ 1</td> <td>Ja, fler än tre</td> </tr> <tr> <td>☐ 10</td> <td>Ja, två</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	☐ 55	Nej	☐ 2	Ja, tre	☐ 32	Ja, ett	☐ 1	Ja, fler än tre	☐ 10	Ja, två																																									
☐ 55	Nej	☐ 2	Ja, tre																																																		
☐ 32	Ja, ett	☐ 1	Ja, fler än tre																																																		
☐ 10	Ja, två																																																				
10B	Om ja: hur många personer ingår i jaktlaget -lagen?	Md=...9.... personer i jaktlag 1 Md=...8.... personer i jaktlag 2 Md=...11.... personer i jaktlag 3																																																			
11	Var är den jaktmark belägen som <u>Du huvudsakligen jagar på?</u> V g ange kommunen och länet.	M-län=...88..... kommun i Ej. M-län=...7..... län Ej svar= 5																																																			
12	Ungefär hur stort är avståndet från Din bostadsort till <u>Din huvudsakliga jaktmark?</u> Ange avståndet för enkel resa. Bor Du inom jaktmarken så ange 0 kilometer	Md=...10..... kilometer																																																			

13	Hur stor är arealen på den jaktmark som Du huvudsakligen jagar på? (ange storleken i hektar, 1 hektar = 2 tunnland).	Md=...110... hektar [1 hektar = 2 tunnland] [1 tunnland = 5000 m ²]	
14A	Markera i kolumn A det eller de viltslag som Du under <u>jaktåret 77/78</u> jagade i Skåne?	A B C D E F	
		11 14 5 29 42 66	Inget
		Md	
14B	Markera i kolumn B det antal Du skjutit av respektive viltslag i Skåne under <u>jaktåret 77/78</u>	39 0,1 7 4 6 19	Älg
		15 0,2 1 1 1 1	Dovhjort
		9 0 1 1 1 1	Kronhjort
14C	Markera i kolumn C det viltslag Du tycker <u>bäst om</u> att jaga. (Markera endast ett viltslag.)	66 0,3 21 1 14 21	Rådjur
		82 1,7 15 1 13 15	Hare
14D	Markera i kolumn D det eller de viltslag som Du anser att det jagas <u>för lite av i Skåne.</u>	70 3,5 11 29 0 4	Kanin
		66 1,6 16 1 16 5	Fasan
		22 0 1 1 16 1	Rapphöna
14E	Markera i kolumn E det eller de viltslag som Du anser att det jagas <u>för mycket av i Skåne.</u>	60 1,6 6 7 1 4	Ringduva
		66 0,3 9 43 1 10	Räv, grävling el. andra predatorer
14F	Markera i kolumn F det eller de viltslag som Du under <u>jaktåret 77/78</u> jagat utanför Skåne.	54 0,4 5 4 8 9	Änder, gäss eller andra sjöfåglar
15A	Hur många dagar har Du ägnat åt att jaga under <u>jaktåret 77/78?</u>	8 0 dagar 19 1 - 9 dagar 33 10 - 19 " 21 20 - 29 "	10 30 - 39 dagar 3 40 - 49 " 6 50 dagar eller mer
15B	Hur många dagar har Du ägnat åt viltvård under <u>jaktåret 77/78?</u> (Räkna ej de dagar som Du jagat.)	12 0 dagar 64 1 - 9 dagar 15 10 - 19 " 4 20 - 29 "	1 30 - 39 dagar 1 40 - 49 " 3 50 dagar eller mer
16A	Har Du någon gång under <u>jaktåret 77/78</u> jagat under olovlig tid?	98 Ingen gång 1 En gång 1 Två gånger	0 Tre gånger 0 Fyra gånger 0 Flera än fyra ggr
16B	Om ja: vilket eller vilka vil-lebråd har Du jagat olovligt?	Matnyttigt vilt 1 Predatorer.....1	

17A	Var vänlig markera i kolumn A vilken typ av mark som Du jagat på under <u>jaktåret 77/78</u> . Markera <u>samtliga typer som Du jagat på.</u>	A B ☐ ☐ Egen mark ☐ ☐ Mark som tillhör vän eller bekant ☐ ☐ Mark som tillhör släktingar ☐ ☐ Mark som jag personligen arren- derar ☐ ☐ Mark som ägs eller arrenderas av jaktlag eller förening ☐ ☐ Mark för korttidsjakt ☐ ☐ Annan typ av mark [se tillägg] 4 Ej svar
17B	Markera i kolumn B den typ av mark som Du tillbringade den mesta jakttiden på under <u>jakt-</u> <u>året 77/78</u> . Markera endast en <u>typ.</u>	
17C	Om Du arrenderar jaktmark: Hur många år löper arrende- kontraktet på?	Md= 2..... år
18	Vilket år är Du född?	[Född år] Md= 45. år
19	Är Du	☐ 6 Man ☐ 4 Kvinna
20	Vilket är Ditt civilstånd?	☐ 8 Gift/Sammanboende ☐ 2 Franskild ☐ 14 Ej gift/sammanbo. ☐ 2 Änkling/Änka 4 Ej svar
21	Hur många år har Du varit bo- satt i Skåne?	Md= 38..... år
22	Hur många år har Du varit bo- satt på Din nuvarande bostads- ort?	Md= 19..... år
23	Jagade Din far under Din upp- växttid?	☐ 19 Ja, ofta ☐ 27 Ja, ibland ☐ 11 Ja, ganska ofta ☐ 39 Nej, inte alls 3 Ej svar
24	Var växte Din far upp?	☐ 50 På en bondgård ☐ 24 På landsbygden, men ej på bondgård ☐ 12 Mindre samhälle ☐ 10 I stad eller större samhälle 4 Ej svar
25	Vilket var Din faders yrke när Du växte upp? (<u>Var utförlig</u> <u>och noggrann.</u>)	Socialgrupp. I.... 6.... Socialgrupp. III. 27 - " - IIA. 12.... Ej svar..... 4 - " - IIB. 51.....

26A	Vilket var Ditt första heltids- arbete efter avslutad skolgång?	Socialgrupp I 6 Socialgrupp IIB 20"..... IIA 5..... III. 65 Ej svar 4
26B	Till studerande: vad planerar Du att ägna Dig åt när Du avslutat Din utbildning?	
27	Vilket är Ditt nuvarande yrke? Om Du är pensionär, så ange Ditt yrke vid pensioneringen.	Socialgrupp I 13 Socialgrupp III 30 - " - IIA 18 Ej svar 3"..... IIB. 36.....
28A	Hur många år har Du gått i skola?	Md= 8..... år
28B	Har Du avlagt någon av vidstående examina?	☐ 61 Nej ☐ 6 Studentexamen ☐ 9 Realexamen ☐ 9 Akademisk examen ☐ 12 Ingenjör- eller liknande examen 3 Ej svar
29A	Markera i kolumn ☐ A storleken på Din <u>nuvarande</u> bostadsort.	☐ A ☐ B ☐ C 3 3 3 Ej svar ☐ 23 ☐ 37 ☐ 35 Bondgård på landsbygden
29B	Markera i kolumn ☐ B storleken på den ort som Du tillbringat största del- en av Ditt liv <u>före 18 års ålder</u> .	☐ 15 ☐ 17 ☐ 17 Landsbygd men ej bondgård ☐ 4 ☐ 7 ☐ 9 Tätort med 200-499 invånare ☐ 9 ☐ 8 ☐ 9 Tätort med 500-1999 invån. ☐ 20 ☐ 11 ☐ 10 Tätort med 2000-9999 invån.
29C	Markera i kolumn ☐ C storleken på den ort som Dina föräldrar var bosatta på <u>när Du föddes</u> .	☐ 13 ☐ 8 ☐ 8 Tätort med 10000-50000 invån. ☐ 13 ☐ 9 ☐ 9 Tätort med mer än 50000 invån.
30	Vilken är Din nuvarande boende- form?	☐ 24 Jag bor på en bondgård med jaktmark ☐ 2 Jag bor på en bondgård utan jaktmark ☐ 51 Jag bor i villa, småhus ☐ 4 Jag bor i radhus, kedjehus ☐ 4 Jag bor i insatslägenhet ☐ 12 Jag bor i hyreslägenhet 3 Ej svar
31A	Hur stor var Din statligt taxerade inkomst under år 1977?	Md= 50.000... kronor
31B	Om gift/sammanboende: hur stor var Din makas/makes statligt taxerade inkomst under år 1977?	Md= 11.700... kronor

32A	Hur många barn mellan 10 - 18 år har Du?	M♂=.0,3..... pojke/pojkar M♀=.0,3..... flicka/flickor
32B	Tog Du något av dessa Dina/Ditt barn med på jakt under jaktåret 77/78?	63 Inga barn 14 Ja av pojken/pojkarna 4 Ja av flickan/flickorna 16 Nej 3 Ja, både flicka och pojke
33A	Är Du nöjd med de jakttider som gäller för vilt i M län och L län?	14 Ja, helt och hållet 58 Ja, i stort sett 21 Nej, inte fullt ut 4 Nej, definitivt inte 3 Ej svar
33B	Om nej: Vad är Du inte nöjd med? (Använd gärna baksidan av detta blad om utrymmet ej räcker till.)	
34	Hur tycker Du att Skånska Jägar-sällskapet sköter sin uppgift som viltvårdsorganisation för Skånejägarna?	10 Mycket bra 58 Bra 26 Varken bra eller dåligt 2 Dåligt 1 Mycket dåligt 3 Ej svar
35A	Anser Du att nuvarande jaktkorts-avgift är	4 Mycket för hög 16 Något för hög 72 Lagom 4 Något för låg 1 Mycket för låg 3 Ej svar
35B	Hur mycket kan Du tänka Dig att betala i jaktkortsavgift?	46 Inte mer än nuvarande 65.- 15 Högst 75.- 26 Högst 100.- 3 Högst 150.- 6 Högst 200.- 4 Ej svar
36	Bestämmelserna för inköp av jaktvapen har under senare tid diskuterats flitigt. Vilken är Din åsikt om bestämmelserna för inköp av jaktvapen?	1 Bestämmelserna borde tas bort helt 21 Bestämmelserna borde mildras 52 Bestämmelserna är bra som de är 22 Bestämmelserna borde skärpas 4 Ej svar
37	Tror Du att den nya jägarexamen kommer att innebära att vi får en bättre jägarkår?	23 Ja, det anser jag absolut 42 Ja, det anser jag nog 25 Nej, det anser jag nog inte 6 Nej, det anser jag absolut inte 4 Ej svar

38	Vilken jaktform tycker Du bäst om?	☐ 2 Lockjakt ☐ 14 Vaktjakt ☐ 25 Plüschjakt ☐ 14 Klappjakt ☐ 59 Drevjakt med hund ☐ 10 Annan jaktform <i>se tillägg</i>
39	Här intill följer en rad på- ståenden om vår svenska jakt- lagstiftning. Markera med ett X så att påståendena blir giltiga för Din del.	1 Den svenska jaktlagen är ☐ 3 Mycket lätt att förstå ☐ 64 Lätt att förstå ☐ 26 Svår att förstå ☐ 2 Mycket svår att förstå 5 Ej svar 2 Den svenska jaktlagen fungerar ☐ 6 Mycket bra ☐ 79 Ganska bra ☐ 9 Ganska dåligt ☐ 1 Mycket dåligt 5 Ej svar 3 Straffen för olaga eller olovlig jakt är ☐ 2 I stort sett för höga ☐ 35 Bra som de är ☐ 58 I stort sett för låga 5 Ej svar 4 I samband med överträdelser av jaktlagen och jaktstadgan görs det ☐ 51 För få anmälningar ☐ 40 Lagom med anmälningar ☐ 2 För många anmälningar 7 Ej svar 5 Kontrollen av att jaktlagar och jaktförordningar följs är ☐ 4 Mycket tillfredsställande ☐ 46 Ganska tillfredsställande ☐ 34 Ganska otillfredsställande ☐ 9 Mycket otillfredsställande 7 Ej svar
40	Har Du någon gång under de senaste fem åren tagit kontakt med någon av länets jaktvårdskonsulenter för att få råd eller hjälp med viltvård?	☐ 77 Ingen gång ☐ 1 Tre gånger ☐ 7 En gång ☐ 1 Fyra gånger ☐ 7 Två gånger ☐ 4 Flera än fyra ggr 3 Ej svar
41	Är Du positivt eller negativt inställd till att vi fått sam- ordnad älgjakt i Skåne?	☐ 21 Mycket positiv ☐ 1 Ganska negativ ☐ 23 Ganska positiv ☐ 4 Mycket negativ ☐ 42 Varken positiv eller negativ 4 Ej svar

42	Är Du för eller emot bildande av jaktvårdsområden?	☐ 14 Absolut för ☐ 26 I stort sett för ☐ 37 Varken för eller emot ☐ 12 I stort sett emot ☐ 7 Absolut emot ☐ 4 Ej svar
43	Vad anser Du om priserna på jaktmarksarrendena?	☐ 72 Mycket för höga ☐ 15 Något för höga ☐ 7 Lagom ☐ 1 Något för låga ☐ 1 Mycket för låga ☐ 4 Ej svar
44	Anser Du att samhället borde stödja jakten på samma vis som samhället stöder andra fritidsaktiviteter?	☐ 22 Ja, det anser jag absolut ☐ 16 Ja, det anser jag nog ☐ 15 Jag har ingen bestämd uppfattning ☐ 27 Nej, det anser jag nog inte ☐ 16 Nej, det anser jag absolut inte ☐ 4 Ej svar
45	Anser Du det tillfredsställande att Svenska Jägareförbundet både har rollen som tillsynsmyndighet för jakt och viltvård och som intresseorganisation för jägarna?	☐ 25 Ja, det anser jag absolut ☐ 41 Ja, det anser jag nog ☐ 20 Jag har ingen bestämd uppfattning ☐ 7 Nej, det anser jag nog inte ☐ 3 Nej, det anser jag absolut inte ☐ 4 Ej svar
46	Vad gör Du med det matnyttiga villebråd som Du skjutit?	☐ 91 Det används i mitt eget hushåll ☐ 19 Jag ger bort det ☐ 6 Jag säljer det ☐ 3 Annat se tillägg.....
47A	Tycker Du att Du får jaga i den utsträckning som Du önskar?	☐ 20 Ja, helt och hållet ☐ 44 Ja, i stort sett ☐ 20 Nej, inte fullt ut ☐ 12 Nej, definitivt inte ☐ 4 Ej svar
47B	Om nej: vilken är den huvudsakliga anledningen?	se tillägg.....
47C	Om Du inte lyckas skjuta något vilt detta jaktår tror Du då att Du trots detta kommer att fortsätta att jaga nästa jaktår?	☐ 86 Ja, det tror jag absolut ☐ 8 Ja, det tror jag nog ☐ 1 Nej, det tror jag nog inte ☐ 1 Nej, det tror jag absolut inte ☐ 4 Ej svar

48A Nedan följer två påståenden om Din moders och faders inställning till jakt när Du växte upp. Markera med ett X så att påståendena blir giltiga för Din del. Var uppriktig!

- När jag växte upp ☐ 27 gillade min moder jakt
☐ 61 varken gillade eller ogillade min moder jakt
☐ 8 ogillade min moder jakt
4 Ej svar
- När jag växte upp ☐ 60 gillade min fader jakt
☐ 34 varken gillade eller ogillade min fader jakt
☐ 2 ogillade min fader jakt
4 Ej svar

48B Till Dig som är gift/sammanboende: Här följer en rad påståenden om Din hustrus/makes inställning till jakt. Markera med ett X så att påståendena blir giltiga för Din del. Var uppriktig!

- *Min hustru/ ☐ 43 gillar att jag jagar
Min make ☐ 34 varken gillar eller ogillar att jag jagar
☐ 3 ogillar att jag jagar
1 Ej svar
- *Min hustru/ ☐ 53 gillar att jag umgås med mina jaktkamrater
Min make ☐ 26 varken gillar eller ogillar att jag umgås med mina jaktkamrater
☐ 1 ogillar att jag umgås med mina jaktkamrater
1 Ej svar
- *Min hustru/ ☐ 73 är inte motståndare till att djur dödas vid jakt
Min make ☐ 7 är motståndare till att djur dödas vid jakt
1 Ej svar
- *Min hustru/ ☐ 64 tycker ej att jag tillbringar för mycket tid med att jaga
Min make ☐ 15 tycker att jag tillbringar för mycket tid med att jaga
2 Ej svar
- *Min hustru/ ☐ 70 tycker ej att jag lägger ut för mycket pengar på att jaga
Min make ☐ 10 tycker att jag lägger ut för mycket pengar på att jaga
1 Ej svar
- *Min hustru/ ☐ 60 samtycker till att jag gör jaktutflykter med övernattningar
Min make ☐ 19 samtycker ej till att jag gör jaktutflykter med övernattningar
2 Ej svar
- *Min hustru/ ☐ 2 deltagar i alla mina jaktutflykter
Min make ☐ 26 deltagar i en del av mina jaktutflykter
☐ 51 deltagar inte i någon av mina jaktutflykter
2 Ej svar

- 49 Har Ditt jaktintresse påverkat ☐ 3 Ja, i mycket hög grad
Ditt val av bostadsort? ☐ 3 Ja, i ganska hög grad
☐ 14 Ja, i någon mån
☐ 76 Nej, inte alls [ej svar 4]

50A	Har Du haft svårt att få jaktmarker att jaga på?	☐ 8 Ja, mycket svårt ☐ 14 Ja, ganska svårt ☐ 34 Nej, inte särskilt svårt ☐ 40 Nej, inga svårigheter alls 4 Ej svar
50B	Om ja: vilka svårigheter?	se tillägg.....
51A	Har Du några jaktmöjligheter genom Ditt arbete?	☐ 4 Ja ☐ 92 Nej 4 Ej svar
51B	Om ja: vari består de?	se tillägg.....
52	Hur viktigt är det för Dig att Du lyckas fälla något vilt när Du jagar?	☐ 1 Mycket viktigt ☐ 8 Ganska viktigt ☐ 51 Inte speciellt viktigt ☐ 36 Inte alls viktigt Ej svar 4]
53	Har Du bevistat något av Skånska Jägarsällskapets möten under de senaste fem åren?	☐ 77 Nej, inget ☐ 9 Ja, ett ☐ 6 Ja, två ☐ 3 Ja, tre ☐ 2 Ja, fyra ☐ 1 Ja, fem ☐ 1 Ja, flera än fem
54A	Hur stor var Din totala kostnad för Din jaktutövning, jaktåret 77/78? Räkna alla kostnader Du haft: jaktmarksarrende, jakthund, ammunition, kost, logi, bilresor, vapenköp etc.	☐ 27 1 - 499 kr ☐ 17 500- 999 kr ☐ 12 1000-1499 kr ☐ 9 1500-1999 kr ☐ 9 2000-2499 kr ☐ 4 2500-2999 kr ☐ 4 3000-3499 kr ☐ 3 3500-3999 kr ☐ 3 4000-4499 kr ☐ 8 4500 kr eller mer 4 Ej svar
54B	Hur stor var Din kostnad för enbart jaktmarksarrendet?	Ca Mkr. 950... kronor ☐ 14 0 kronor
54C	Hur stor var Din kostnad för enbart viltvårdande insatser? (Räkna ej Din egen arbetstid.)	☐ 70 1 - 499 kr ☐ 10 500- 999 kr ☐ 2 1000-1499 kr ☐ 1 1500-1999 kr ☐ 1 2000-2499 kr ☐ 2 2500 kr eller mer
55	Vilken betydelse som fritidssysselsättning har jakten för Dig?	☐ 27 Mitt allra främsta fritidsintresse ☐ 41 Ett av mina främsta fritidsintressen ☐ 24 Ett bland många fritidsintressen ☐ 5 Inte speciellt viktigt fritidsintresse för mig 3 Ej svar

56A	Äger Du jakthund, -hundar?	☒ Nej	☒ Ja, två
		☒ Ja, en	☒ Ja, tre
56B	Om ja: vilken hundras?	Tax.....13..Drever. 7 Vorsteh..7..Övriga 11 Spaniel..4..Stövare 3 Labrador.6.....	
56C	Om ja: var vänlig uppgiv jakt- typen, exv stående fågelhund, drivande rådjursren icke- rådjursren, älghund, träd- skällare, spårhund etc.	Drivande.....24..... Stötande, apport 10..... Stående fågelhund 10..... Viltspårhund.....5..... Övriga.....7.....	
57A	Markera <u>det antal</u> av respektive jaktvapen som Du äger. <u>Uppgiv</u> <u>även kaliber.</u>	...0.. Pistol, revolver kal.41.. Kulvapen klass 1 kal.se tillägg .21.. Kulvapen klass 2 kal.11.. Kulvapen klass 3 kal.15.. Kulvapen klass 4 kal.38.. Hagelbössa, bock kal.79.. Hagelbössa, ham- merless kal.14.. Annan typ, kqbq-vap. kal.1.. Enkelpipa..... kal.6.. Halvautomat..... kal.	
57B	Till Dig som äger kulvapen: An- vänder Du kikarsikte på vapnet?	☒ Ja, alltid	☒ Ja, men sällan
		☒ Ja, oftast	☒ Nej, aldrig
58A	Läser Du någon jakttidskrift?	☒ Ja, minst en gång i månaden ☒ Ja, minst en gång i kvartalet ☒ Ja, minst en gång om året ☒ Nej, aldrig 2 Ej svar	
58B	Om ja: vilken eller vilka jakt- tidskrifter?	☒ Svensk Jakt ☒ Jaktjournalen ☒ Jakt och Jägare ☒ Jaktmarker och kring lägerelden Fiskevatten	
59A	Var vänlig räkna upp de sport- föreningar som Du är medlem i.	☐ Skytte.....21.....Kennelkl. 1..... ☐ Idrott.....24..... ☐ Friluftsliv 7..... ☐ Motion.....2..... ☐ Hobby.....2..... ☐ Motor.....2.....	
59B	Om Du är medlem: markera med ett X framför den eller de föreningar som Du har förtroendeuppdrag i.		

60A	Vilka <u>utomhus</u> -fritidsaktiviteter ägnar Du dig framför allt åt förutom jakt?	Fiske.....28..	Skytte.....9..
		Motionsidrott..23..	Aktiv sport...5..
		Hobbies.....19..	Båtsport.....4..
		Friluftsliv 12	Motor 2
60B	Vilka <u>inomhus</u> -fritidsaktiviteter ägnar Du dig åt?	Motionsidrott..18..	Föreningsliv..2..
		Hobbies.....16..	Aktiv sport...2..
		Studier.....11..	

61A	Här följer en rad olika källor där man kan erhålla information om jakt och viltvård. Gå igenom listan noggrant och <u>markera i kolumn A</u> samtliga de informationskällor som Du utnyttjar.	☐ ☐
		☐ ☐ Dagstidningar
		☐ ☐ Radio
		☐ ☐ Television
		☐ ☐ Facktidsskrifter
		☐ ☐ Viltvårdspublikationer
		☐ ☐ Vänner och bekanta
		☐ ☐ Arbetskollabor
61B	Markera i kolumn <u>B</u> den informationskälla som Du har störst förtroende för (<u>markera endast en</u>).	☐ ☐ Förenings- klubbmöten
		☐ ☐ Myndigheter
		☐ ☐ Annat [litteratur].....
		4 Ej svar

◀ NEDANSTÄENDE FRÅGOR BESVARAS ENDAST AV DEM SOM INTE JAGADE UNDER JAKTÅRET 77/78 ▶

62	Vilken är den <u>huvudsakliga</u> anledningen till att Du inte jagade under jaktåret 77/78?	☐ Hade inte intresse av att jaga
		☐ Hade inte tillgång till jaktvapen
		☐ Hade inte tillgång till jaktmarker
		☐ Var förhindrad av hälsoskäl
		☐ Jag hade inte tid
		☐ Annan anledning [hög ålder, lite vilt, ekonomisk].....
63	Vilket år jagade Du senast?	År 1 år sedan 4 3 år sedan 1 2 år sedan 1 5 år sedan 2
64	Har Du för avsikt att aldrig mera jaga?	☐ Ja, absolut
		☐ Ja, det tror jag nog
		☐ Nej, det tror jag inte
		☐ Nej, absolut inte

När Du nu fyllt i formuläret ber jag Dig att läsa igenom formuläret en gång till och noga kontrollera att Du svarat på alla frågorna samt att Dina svar på respektive frågor är korrekta.

! ETT HJÄRTLIGT TACK FÖR DIN VÄRDEFULLA MEDVERKAN !

TILLÄGG TILL BILAGA 3

Fråga 17B.

Andra typer av marker:

Arbetsgivarens mark	3%
Sjöjakt	1
Kommunal mark	1

Fråga 38.

Annan jaktform:

Jakt för stående fågelhund	8
Jakt med iller	2
Sträckjakt	1

Fråga 46.

Annat:

Tillfaller markägaren	2
Fördelas inom jaktlaget	1

Fråga 47B.

Orsaker:

Långt avstånd	2
Tidsbrist	18
Markbrist	5
Ekonomi	4
Kort jakttid	1
Hög ålder, sjukdom	1

Fråga 48B.

* 19% ej gifta

Fråga 50B.

Svårigheter:

Höga arrenden	16
Litet markutbud	4

Fråga 51B.

Jaktmöjligheter genom arbetet:

Arbetsgivarens mark	3
Som yrke	1

Fråga 57A.

Vanligaste kalibrar:

Klass 1.	7,62	42
	9,3	10
	6,5	8
	Övriga	11
Klass 2.	5,7	15
	Övriga	6
Klass 3.	5,6	10
Hagel, bock	12	27
	16	1
	20	1
Hagel, side-by-side		
	12	67
	16	10
	20	2

** Samtliga tal i formuläret är angivna i procent, om inget annat angivits. Förkortningen Md står för median.

LUND STUDIES IN SOCIOLOGY

1. Kurt Törnqvist Studieintressen och studiemotiv hos vuxna. En sociologisk-pedagogisk undersökning av vuxnas fritidsstudier inom Folkuniversitetet. 1954
2. Gösta Carlsson Social Mobility and Class Structure. 1958
3. Harald Swedner Ecological Differentiation of Habits and Attitudes. 1960
4. Karl Erik Rosengren Sociological Aspects of the Literary System. 1968
5. Rosmari Eliasson Könsdifferenser i sexuellt beteende och attityder till sexualitet. 1971
6. Ann-Mari Sellerberg Kvinnorna på den svenska arbetsmarknaden under 1900-talet. En sociologisk analys av kvinnornas underordnade position i arbetslivet. 1973
7. Paul Conlon The Historical Genesis and Material Basis of Racial Endogamy in Racist Societies. 1974
8. Göran Therborn Science, class and society. On the formation of sociology and historical materialism. 1974
9. Ulla Bondesson Fången i fångsamhället. 1974
10. Göran Gustafsson Partistyrka och partistyrkeförskjutningar. Förändringar i svenskt väljarbeteende under 1960-talet belysta genom data på kommunnivå. 1974
11. Sten Tellenback The Social Structure of Socialist Society - The Polish Interpretation. 1975
12. Ndidi Chibogu The institutional processes of the approved schools in southern Nigeria and Sweden. A comparative approach. 1975
13. Swen Windahl Professionella kommunikatörer - en explorativ studie. 1975

14. Göran Djurfeldt & Staffan Lindberg Behind Poverty. The Social Formation in a Tamil Village. 1976
15. Göran Djurfeldt & Staffan Lindberg Pills against Poverty. A Study of the Introduction of Western Medicine in a Tamil Village. 1976
16. Jan-Erik Nordlund Mediaumgänge - en explorativ studie. 1976
17. Jan Larsson Ungdom i industri. En studie av arbetsanpassning mot bakgrund av statusbalansteori och referensgruppsteori. 1976
18. Bengt Furåker Stat och arbetsmarknad. Studier i svensk rörlighetspolitik. 1976
19. Håkan Wiberg Visions of the Future. 1977
20. Håkan Hvitfeldt Verklighetsförträngning. 1977
21. Anita Dahlgren Två världar. 1977
22. Anders Järnegren & Fosco Ventura Tre samhällens förändringshistoria. 1977
23. Mordecai Blanche Alienation, socialism and self-management. 1977
24. Margareta Bertilsson Towards a Social Reconstruction of Science Theory. 1978
25. Gert Nilsson Oordning, ordning, Sociodrama. 1978
26. Göran Jense The Swedish Academic Marketplace. 1979
27. Gunnar Olofsson Mellan klass och stat. 1979
28. Inga Sonesson Förskolebarn och TV. 1979
29. Eva Öresjö Fritiden i bostadsplaneringen - resurs eller räddningsplanka? 1979
30. Osman Yildirim Marx's Polarization Theory and Class and Class Struggle in advanced industrial capitalist Society. 1979
31. Conny Svenning Daghemmen, jämlikheten och klassamhället. 1980

32. Marianne Svenning Daghemmen, jämlikheten och klassamhället. 1980
33. Eva Fasth Aspekter på utlokalisering av högre utbildning. 1980
34. Thomas Nordström Företagsdemokrati. Försök till teorikonstruktion. 1980
35. Richard Stankiewicz Organization and Effectivity of Academic Research Groups. 1980
36. Staf Callewaert & Bengt Nilsson Skolklassen som socialt system. 1980
37. Staf Callewaert & Bengt Nilsson Samhället, skolan och skolans inre arbete. 1980
38. Thomas Brante Vetenskapens struktur och förändring. 1980
39. Lars Gunnarsson Att förändra arbetsprocessen. Volvo i Olofström och svensk industrisociologi. 1980
40. Jan Øberg Myter om vor sikkerhed. En kritik av dansk forsvarspolitik i et udviklingsperspektiv. 1981
41. Boel Berner Teknikens värld. Teknisk förändring och ingenjörsarbete i svensk industri. 1981
42. Ron Eyerman False consciousness and ideology in marxist theory. 1981
43. Roy Persson Jakt och Jägare. Initiering och utövandemönster. En kartläggning av jakten och jägarna i Skåne. 1981

